מספר 1794 שנה 36 ג' שבט תשל"ב 19.1.1972 המחיר 2.00 ל"י

הפצצה של השנה

תמונה זו עם ההקדשה האישית בחתימתו העניק משה דיין לאלישבע

פרשת אלישבע

קורא יקר.

לפני עשר וחצי שנים, באפריל 1961, כמעט וחולל גליון אחד של העולם הזה (1230) מהומות רחוב במרכז תל־אביב. היה זה כאשר הופיע, במוצאי־שבת, גליון מיוחד של העולם הזה ובו הגילוי והסיפור המלא הראשון על מעצרו של יועצו הצבאי של ראש־הממשלה ושר־הבטחון דוד בן־גוריון, הד"ר ישראל בר, כחשוד בריגול.

מה שאירע עם הופעת העתון היה מחזה שלא יישכח. אלפי אנשים, שמפה לאוזן גונבה אליהם הידיעה על הופעת גליון מיוחד של העולם הזה, שלא במועד ההופעה הרגיל, המתינו למכירת העתון. כאשר הגיעו המוכרים לרחוב, הסתערו עליהם הממתינים. כמעט קרעו אותם לגזרים בנסיון לחטוף ולהשיג עתונים. הכביש ברחוב דיזנגוף נחסם על־ידי אלפי קוראי העולם הזה, שהחלו בקריאת הסיפור המדהים בו במקום.

מחזה זה כמעט וחזר על עצמו בשבוע שעבר, עם הופעת גליון העולם הזה. לא היה זה אומנם גליון מיוחד, ומועד הופעתו לא שונה. אולם שוב היה זה גליון שלקראת הופעתו נוצרה ציפיה. מפה לאוזן חלפה השמועה כי גליון זה יכיל סיפור חשוב ובו גילויים מדהימים הקשורים בשר־הבטחון משה דיין. כתוצאה מכך שוב המתינו בשבוע שעבר הקוראים למוכרים, חטפו מידיהם את גליונות העתון, עוד לפני שיבש צבע הדפוס שעליהם.

תוך זמן קצר אזלו הגליונות שבידי מוכרי העתונים (ראה תמונה) והם נאלצו להשיב ריקם פני קוראים מאוכזבים שאיחרו לצאת לרחוב.

למרות שחזינו מראש את הביקוש שיווצר לגליון זה, הכפלנו את תפוצת העתון, אזל גם גליון זה מהשוק כמו שאירע לגליונות האחרונים של העולם הזה. בפעם הראשונה בתולדות שבועון זה, יתכן ויופיע מהדורה שניה של גליון שכבר הופיע ואזל מהשוק. המדובר הוא בגליון העולם הזה מלפני שבועיים, המכיל את סיפורה האישי של רות דיין ואת הנוסח המלא של מכתבי דוד בן־גוריון ורות דיין ב„פרשת ירמיה." כיוון שכל העותקים של גליון זה אזלו תוך זמן קצר, ואלפי אנשים ששמעו על תוכנו לא יכלו להשיגו, שוקלת המערכת, הוצאת מהדורה נוספת של גליון זה, שיתכן ותצורף כתוספת לאחד הגליונות הבאים.

קריאה בעמידה

עשרות הקונים שהתנפלו על מוכרי העיתונים לא יכלו להתאפק והחלו לקרוא את העתון מייד עם הופעתו.

תנועה של יאוש

עושה בידיו מוכר העיתונים ליד כסית, לעברו של בחור שביקש לקנות את העולם הזה שאזל עם הופעתו.

* * *

אין אנו חיים באשליה. אין לנו שום ספק מה גרם לפתע להכפלת תפוצת העולם הזה, ולכך שאלפי אנשים, שמעולם לא קראו את העולם הזה, החלו לפתע לקרוא את תוכנו בלהיטות מדי שבוע. העובדה שמזה מספר שבועות עומדות פרשיות הקשורות בשר־הבטחון משה דיין במרכזו של העתון, ותופסות חלק ניכר בעמודיו, היתה ללא ספק הגורם הישיר לכך.

רק טבעי הוא שמתנגדי העולם הזה החלו לחפש סיבות מיסתוריות לתופעה זו, שהקאריקטוריסט זאב פרקש כה היטיב לתארה בקאריקטורה שפירסם השבוע במוסף מעריב, במדורו הסאטירי של יהונתן גפן. חרושת שמועות שטנית פעלה על פני הארץ. לפיה לא היו הפירסומים האחרונים בהעולם הזה על פרשות דיין אלא חלק ממערכה מתוכננת היטב, היזומה וממומנת בידי מתנגדיו הפוליטיים, שנועדו לפגוע בתדמיתו של משה דיין.

אין שטות יותר גדולה מזו. מה שנראה כהסתערות יזומה ומתוכננת על דיין, לא היה אלא צירוף מקרים ונסיבות מוזר ביותר.

הכל התחיל כאשר הובאה לדיון בכנסת הצעת תיקון בפקודת העתיקות. אורי אבנרי ניצל הזדמנות זו כדי להעלות מחדש נושא, שהעולם הזה טיפל בו בהרחבה כבר בשנת 1968, ושלא זכה אז להדים רבים: חפירותיו הארכיאולוגיות הבלתי־חוקיות של משה דיין.

אבל מה שעבר ב־1968 בקול דממה דקה, זכה עתה לתהודה רבת עוצמה, בגלל רגישות הציבור לנושאי השחיתות הציבורית. עקב הדיון הפומבי בכנסת, זכו דבריו של אבנרי לפירסום נרחב בכל העתונים, כולל עתוני חוץ־לארץ. אפילו הטיימס הלונדוני הקדיש להאשמותיו של אבנרי מקום נכבד.

ההדים הנרחבים בדעת הקהל ובאמצעי התיקשורת, המריצו אותנו להמשיך בטיפול בנושא, כדי שיהיו לו תוצאות. מלאכה זו נטל על שכמו תחילה דן בן־אמוץ, שחשף עובדות חדשות הנוגעות לעסקי הארכיאולוגיה הבלתי־חוקיים של דיין. העיתון וסיעת העולם הזה — כוח חדש בכנסת, המשיכו את הטיפול בפרשה באמצעים אחרים.

* * *

ואז, בשיאה של מיתקפת העולם הזה על עסקי הארכיאולוגיה של דיין, נפלו לפתע גירושיו של שר־הבטחון מאשתו, ועוררו התרגשות ציבורית רחבה.

לא נופתע אם יריבנו יאשימו אותנו כי אנחנו יזמנו את גירושי דיין ותיכננו אותם כדי להמשיך את ההתקפה עליו, ולהעבירה מהמישור הארכיאולוגי למישור האישי.

מעניין רק לציין, כי כמה מאותם עתונים, המתעטפים כיום באיצטלת המהוגנות העתונאית שאיננה מתירה, כביכול, עיסוק בתחומי הפרט של מנהיגי ציבור, היו אלה שפירסמו את הידיעה על גירושי דיין בהבלטה בכותרות ראשיות.

נראה שאותם עתונים ועתונאים הזדעזעו מעצם העזתם לטפל בחיים הפרטיים של „נכס לאומי", גזרו על עצמם בהמשך שתיקה בנושא זה. הם הופתעו כאשר רות דיין הסכימה להעניק ראיון לכתבת העולם הזה בנושא זה, וכשמשה דיין עצמו סיפר את גירסתו שלו בעניין הגירושין, לכתב האובזרבר הלונדוני.

מה שנראה טאבו בעיני רבים מעתונאי ישראל, הוא חלק לגטימי מתפקידה ועיסוקה של העתונות בעולם המערבי.

ושוב, היה זה מקרה, ופרי של צירוף נסיבות, שמיד אחרי פרשת הגירושין במשפחת דיין, צפה ועלתה הפרשה שזכתה כבר לכינוי „פרשת אלישבע." מקריות זו ניתן להוכיח בקלות. אלישבע צ'יזיס, מי שהיתה בעבר אהובתו של שר־הבטחון, הסכימה בשעתו שלא לגלות ברבים את דבר יחסיהם, תמורת תשלום בסך 10 אלפים ל"י, ששולמו לה בשלושה תשלומים.

אילו היתה אלישבע מפרה את ההסכם, או אילו היתה פרשת יחסיה עם שר־הבטחון זוכה לפירסום מוקדם, היו מתבטלים התשלומים האחרונים שהובטחו לה. מועד פרעונו של התשלום האחרון היה בחודש דצמבר 1971. רק אחרי ששולם לה כל הסכום שהובטח לה, התפוצצה הפרשה. אלישבע עצמה נשארה נאמנה להתחייבות שעבורה שולמו לה עשרת אלפים ל"י — היא לא דיברה. אבל אמה, אלפרידה ברשל, שלא היתה צד להתחייבות זו, היתה יכולה לדבר על הרומן של בתה עם משה דיין, ללא חשש שפירסום זה יפגע בתשלומים שהובטחו לבתה.

עובדות אלה ניתן להוכיח באמצעות צילומי הצ'קים שניתנו לאלישבע, על חשבון הסכומים שהובטחו לה. היה זה לכן, צירוף מקרים נדיר ביותר, שגרם לכך שפרשות דיין תתפוצצנה בשרשרת, בזו אחר זו, כאילו לפי תכנון מראש. ספק אם מתאם גאוני יכול היה להקפיד על טיימינג כה מעולה, כפי שיצר המקרה העיוור.

* * *

לבסוף, כמה מילים, על מהימנות הגילויים של העולם הזה בפרשה האחרונה, „פרשת אלישבע."

הזעזוע והתדהמה שעוררו גילויים אלה בקרב חוגים רחבים, יצרו באופן טבעי הסתייגות, בנוסח: „זה כל כך נורא, שזה לא יכול להיות אמיתי." מקורבי דיין ניצלו ספקנות זו בכך שפתחו במערכת שמועות, לפיה כל הפרשה אינה אלא המצאה זידונית של מטורפים. דוברו של שר־הבטחון, נפתלי לביא, החל להפיץ שמועה כאילו הצילומים שפורסמו בגליון האחרון, בהם נראה דיין בחברתן של אלישבע צ'יזיס ואמה בכנס רפ"י בסינרמה, אינם אלא פוטומונטאז'.

זו בדיחה תפלה. לא רק העולם הזה צילם בכנס הסינרמה ב־1969. לפחות תריסר צלמים כיסו את הכנס. כולם, ללא יוצא מהכלל, צילמו את השורה הראשונה בה ישבו נכבדי הכנס. עיון בארכיון הצילומים של כל אחד מצלמים אלה, יגלה מיד את אלישבע צ'יזיס ואמה בחברתם של גדולי האומה.

התמונות בגליון שעבר, והמסמכים המתפרסמים בגליון זה, מהווים סיוע לאמיתותם של הגילויים. למי שעדיין מפקפק באמינותן, לא נותר אלא לפנות אל גיבור הפרשה ולבקש את אישורו או הכחשתו.

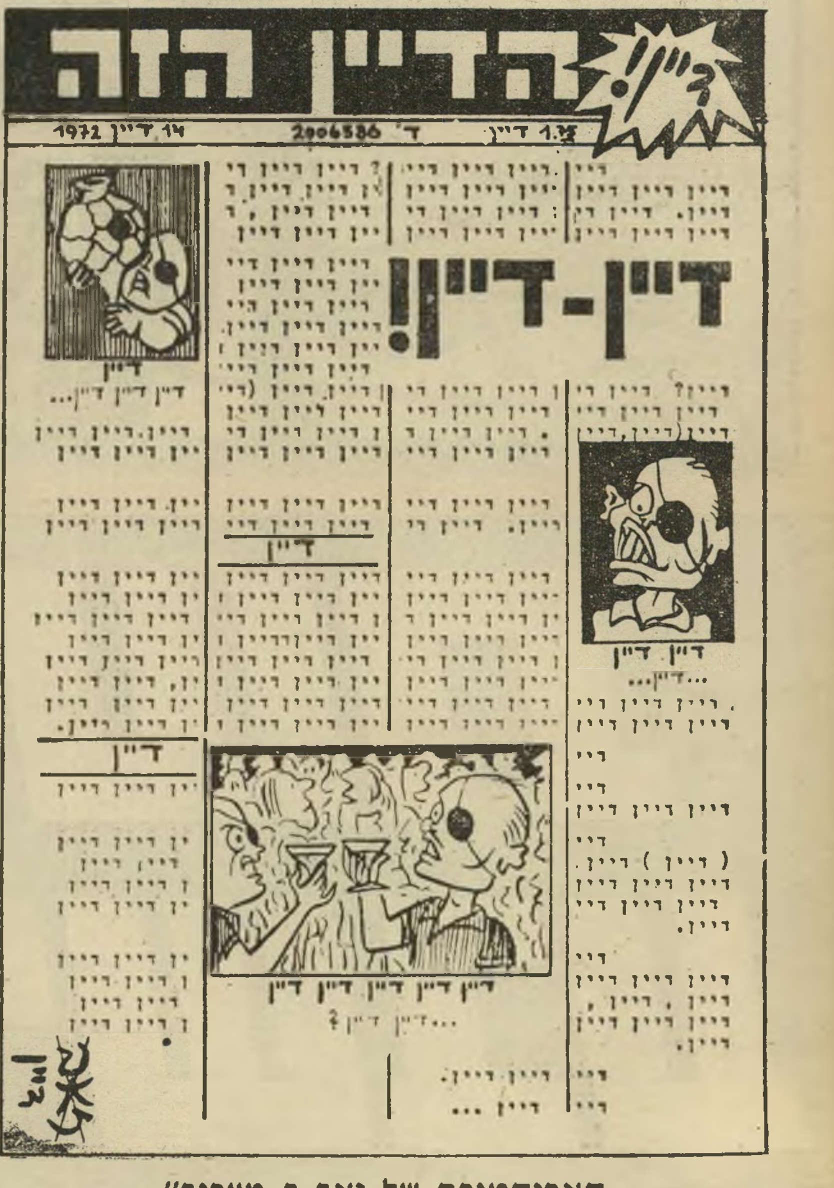

קאריקטורה של זאב ב„מעריב"

מתחת לחגורה

הגיעה השעה לגנות בכל לשון של גינוי את מחבר ספר שמואל ב', על שכלל בספרו את הפרקים י"א וי"ב, המתיימרים לתאר פרשה שאירעה, כביכול, בחצר דויד המלך.

אותה שעה יש להביע תמיהה רבה על עורכי ספר התנ"ך, שראו לנכון להשאיר שני פרקי־השמצה זדוניים אלה בספרם.

שני פרקים אלה חודרים לתחום הפרט של מנהיג לאומי דגול, טופלים עליו האשמות־סרק ודברי־בלע, פוגעים קשה בתדמיתו ועוסקים ברכילות שפלה.

יתכן שפרקים אלה עזרו למחברי הספר למכור את „יצירתם" ולצבור רווחים, אך נפש אדם ישר תסלד משיטות כאלה.

■ ■ ■

הקורא את שני הפרקים האלה, יווכח בעליל שהם כתובים בזדון, בדרך של תיאור מגמתי, הפצת שמועות ללא־בסיס וטענות בלתי־מוכחות.

כבר הפסוק הראשון הוא מגמתי ביותר. נאמר בו שדויד המלך שלח את כל צבא ישראל למלחמה בעמון, ואילו הוא עצמו נשאר יושב בירושלים.

פסוק זה בא לרמוז שדויד היה פחדן או עצלן, ששלח אחרים להילחם למענו.

הפסוק השני מספר שהמלך קם „לעת ערב". כלומר, שבילה את היום במיטתו הנוחה, בעוד אנשיו מחרפים את נפשם מול פני אויב. התיאור של המלך המציץ מעל גג ביתו, והרואה בדירה שכנה אשה טובת־מראה באמבטיה, בא לשלהב יצרים, והוא כתוב במיטב המסורת הפורנוגרפית.

גרוע עוד יותר הסיפור כאילו שכב המלך עם בת־שבע, בשעה שבעלה היה בחזית, וכי בת־שבע הרתה לו. ברור שהילד, שנולד כתוצאה מיחסים אלה של אשת־איש עם המלך, הוא ממזר לפי ההלכה, ועל פי חוק לא יכול היה לבוא בקהל ישראל, אילו חי.

לעומת תיאור זדוני זה של המלך כנואף חסר־מצפון, מתואר בעלה של בת־שבע כטלית שכולה תכלת.

אוריה החתי מופיע בסיפור בדמות גיבור־חיל, המסרב ללכת הביתה ולשכב עם אשתו גם כשהוא זוכה בחופשת־מולדת בלתי־צפוייה. המחבר שם בפיו פסוק צדקני:

„הארון, וישראל ויהודה, יושבים בסוכות, ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השדה חונים, ואני אבוא אל ביתי לאכול ולשתות ולשכב עם אשתי? חייך וחיי נפשך, אם אעשה את הדבר הזה!"

הסיפור על המיכתב ששלח דויד ליואב, באמצעות אוריה עצמו, ובו נתבקש יואב לשלוח את הבעל המרומה לנקודה המסוכנת ביותר של החזית ולהפקירו שם לחרב האויב, בא לייחס לו את המעשה הנתעב ביותר בתנ"ך כולו.

■ ■ ■

מגמתו האמיתית של הסופר מתגלה בפרק הבא, שבמרכזו עומדת דמותו המפוקפקת של נתן.

מיהו נתן זה, הקורא לעצמו „הנביא"?

נתן הוא פוליטיקאי שאפתני, דמאגוג שלא בחל בשום אמצעי כדי לקדם את מטרותיו.

שאפתנותו האישית, שלא ידעה גבול, מתגלה בכל מערומיה בפרקים המאוחרים יותר, כשלקח חלק פעיל בקנוניות שהעבירו את הממלכה לידי שלמה, בדרך של הפיכת־חצר עקובה מדם.

עסקן חסר־מעצורים זה ראה בפרשת בת־שבע הזדמנות מצויינת להשיג פירסומת אישית, ואולי גם רווחים פרטיים. אין ספק כי פעל בכל הפרשה הזאת כסוכן של סיעה יריבה במפלגת־השילטון. לפי שמועות מסויימות, אף קיבל הלוואה בסך 100 אלף שקלים מקופת טפח־טפחיים, כשכרו עבור המלאכה הבזוייה שעשה.

משל מחוכם, כמו זה של כיבשת הרש, יכול לסבר את האוזן, אבל אין הוא יכול להעלים את העובדה שכל הפרשה פוברקה לצרכים פוליטיים שקופים.

ביקורת בלתי־מרוסנת כזאת יוצרת אווירת לינץ', ומובילה, כמובן, אל הפאשיזם.

■ ■ ■

אבל נניח לרגע, כי יש שמץ של אמת בכל אותו תיאור מסולף, משמיץ ומגמתי.

אז מה?

האם מן הראוי היה להשפיל את דויד המלך, מנהיג לאומי שאין שני לו, בגלל כמה סטיות מן הנורמה המקובלת לגבי בני־אדם פשוטים?

ובכלל, האם נורמות כאלה יכולות בכלל לחול על אישיות ביטחונית בכירה כזאת, אדם שנחל נצחונות כה מזהירים על הפלשתים ושהציל את המדינה יותר מאשר פעם אחת?

לעומת דברי־הבלע של אותו נביאון שוחר־פירסומת, כדאי להביא את דבריה של נביאה אמיתית, זכת־לב, שדבריה לא נכללו בתנ"ך.

גם זה מעיד על גישתם העקרונית הפסולה של העורכים, שנתנו מקום נרחב לכל דמאגוג ועסקנצ'יק אשר מתח ביקורת על גדולי האומה, אך גנזו את דבריהם של ישרי־לבב שראו את נקודות־האור שבמציאות חיינו.

וכך כתבה דליה הנביאה:

„יש בדויד המלך אותה איכות מיוחדת של גדולה טבעית, שממשלות יכולות אולי להתקיים בלעדיה, אבל

בת־שבע (ציור של ממלינג, 1485)

עמים לא... השאלה איננה מה לעשות בדויד, אלא מה נעשה אנחנו בלי דויד."

ועוד:

„גדולתו של דויד נובעת מכך שהוא לעצמו ניחן בחרזות־רוח בלתי־רגילה ובעוצמה אישית מיוחדת... שתי תכונות אלה, בתוספת קסמו האישי ואותו דבר בלתי־נתפס ובלתי־ניתן לשיחזור, המכונה כאריזמה, גורם לנו שנהיה זקוקים לו כל־כך."

מובן שאדם הניחן בחרות אישית כזאת, אינו יכול להיות כפוף לחוק, וממילא מותר לו להביא למותו של קצין שאשתו מצאה חן בעיניו.

ואם בת־שבע נמשכה אליו בגלל הכאריזמה שלו, במה אשם הוא?

בקיצור:

„דויד הוא בעל גאווה שקטה שאינה יהירות, ובזה הוא שונה כל־כך מהישראלי המצוי... יש בה יותר משמי־נית של ענווה... עמידה של ענווה ונמיכות־רוח בפני ההיסטוריה היהודית."

אם נאמץ לעצמנו גישה חיובית זו של הנביאה, נבין שהכל מותר לאיש דגול כמו דויד המלך. רק אנשים אכולי־קינאה, צרי־מוחין ועלובי־נפש ידרשו ממנו לשמור על החוק, ולהימנע ממעשים שיש בהם ניצוץ־לרעה של מעמדו.

■ ■ ■

יש, כמובן, אנשים שאינם רגישים לכוחה של כאריזמה. הם משולים לעיוור־צבעים, ואין כל טעם להתווכח עימם. זהו מום, פשוטו כמשמעו.

אולם גם בעלי־מום מיסכנים אלה, צריכים להבין שיש ביקורת ויש ביקורת, ולא הכל מותר. יש ביקורת שהיא מעל לחגורה, ויש ביקורת שהיא מתחת לחגורה.

הבה נביא כאן את דבריו של הנביא חנוך בר־טוב:

„אפילו על זירת ההתאבקויות יש כללים של הגינות. אפילו בספורט האכזרי ביותר אין מכים במקומות הרגישים — לא מתחת לחגורה.

„יכול ואף חייב להתנהל ויכוח ענייני על דרך מדינית ועל המנהיגות שישראל זקוקה לה בתקופה הזאת... אבל בין זה לבין חייו הפרטיים של איש־הציבור, כל עוד אין הדברים אמורים בעבירות פליליות, אין ולא כלום. הבאים לפגוע ביושרו המדיני של איש־ציבור משום שחיי־המשפחה שלו עלו על שירטון, או מטעמים דומים, מורידים גם הם את החיים המדיניים שלנו אל השפל הזה שמתחת לחגורה."

כל העלאת פרשת בת־שבע פסולה על פי עקרונות אלה.

חייו האינטימיים של דויד המלך אינם עניינו של איש. אם שכב או לא שכב עם בת־שבע, אם מצא דרך להיפטר מבעל טורדן וצדקן, את מי זה צריך לעניין?

אפשר להתווכח עם דרכו המדינית של דויד המלך. האם מדיניותו הפלשתית היא נבונה? האם המלחמה בעמון משרתת את האינטרס האמיתי של המדינה? האמנם סיפוח שטחים עד בוא חמת חשוב יותר מן השלום? האם הקרב בשערי רבת־עמון, בו נפל האלוף אוריה ז"ל, אכן היה דרוש?

ביקורת עניינית כזאת היא במקומה. אבל בעל ספר שמואל ב' לא עסק בכך.

נתן הנביא לא העלה שום נימוק הגיוני נגד גישתו המדינית והאיסטראטגית של דויד המלך, או של יואב הרמטכ"ל. תחת זאת חדרו לתחום הפרט, ועסקו בדברים שהשתיקה נאה להם.

בצדק מתמרמר על כך חנוך הסופר:

„רק מי שמבקש להיבנות מטימטום הבריות מערב מ י ן בשאינו־מינו, כלומר, במדיניות. לא את האמת הם מבקשים להוציא לאור, כי אם ליהנות מן ההצצה בחורי־מנעולים, תוך כדי העמדת פני־צדיקי־עליון, מזועזעים."

האם תתואר הגדרה טובה יותר לנתן הנביא, וכל עדת הצבועים המעלים אותו על נס?

כמה טוב לשמוע מפי נביא אחר, הוא חנוך:

„אני, מכל מקום, נמנה עם אלה שהנסיון המבחיל הזה להקרין תדמית שלילית — בלי שום שייכות לשאלות המדיניות הרציניות שלפנינו — מעורר בי בחילה עמוקה."

חבל, חבל מאוד שחנוך הנביא לא נמנה עם עורכי התנ"ך. כי אז לא היו פרקים מבישים אלה רואים אור לעולם, תחת שדורי־דורות ידושו בחייו האינטימיים של דויד, יציצו בחור־המנעול של בת־שבע, ויעסקו בפורנוגרפיה זולה ומבחילה, כשהסיפור על אוריה החיתי משמש אליבי ליצריהם הנלוזים.

■ ■ ■

הייתי מציע לגנוז, על כן, סיפור זה לצמיתות. לבל יכירנו מקומו בשום ספר־תנ"ך המודפס בישראל. במקומו אפשר היה להדפיס שני פרקים של ויכוח ענייני על מדיניות ממשלת דויד.

אלא שאז קראתי עוד פעם את מיכתבו ההיסטורי של דויד בן־גוריון על פרשה זו, והתחרטתי.

בן־גוריון אמנם טוען, ובצדק, שיש להבדיל בין המישור הציבורי לבין המישור הפרטי־האינטימי בהערכת אישיותו של מנהיג ציבורי. אולם אין הוא מתמרמר על עצם הכללת הפרטים האינטימיים על דויד המלך בספרי התנ"ך.

להיפך, בן־גוריון מעלה על נס את נתן הנביא ומשבח את עורכי התנ"ך על כי מצאו לנכון להנציח את הפרשה.

לדעתו, חשוב היה לתאר את דמותו של המנהיג על כל צדדיה, החיוביים והשליליים.

לגבי דמות היסטורית, שהיא נחלת העבר, דרוש הדבר רק להערכתה. אולם לגבי דמות של ימינו, הקובעת את גורל העם ואופי השילטון, חיוני הדבר שבעתיים — כי הוא מאפשר לעם לבחון אם ראוי וכשר האיש להנהיגו.

זאת היתה גישתו של נתן הנביא — ועל כן חשף את האמת וגזר על דויד עונש נורא.

אפשר לדון אדם, האשם בפרשה כזאת, לחומרה או לקולא. זהו עניין של השקפה. אבל קודם כל יש לדעת את האמת. ואם ידיעת האמת הציבורית מחייבת גם את חשיפתם של פרטים השייכים לתחום הפרט — יש לחשפן.

כך סברו עורכי היצירה שהפכה לספר־הספרים.

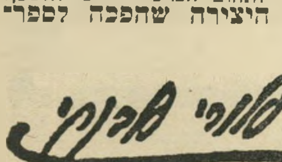

תשקיף

חרות נגד
אחוז החסימה

בתנועת החרות יש מחשבות שניות לגבי העלאת אחוז־החסימה.

עד כה תמכו רבים מראשי חרות ברעיון זה, מתוך שאיפה להביא בדרך זו לחיסול המרכז החופשי וסיעות קטנות אחרות.

עתה מתגברת אצל מנהיגי חרות ההכרה כי העלאת אחוז־החסימה תנחיל אוטומטית רוב מוחלט למערך, ותביא להנהגת שילטון חד־מפלגתי נצחי.

אם יועלה אחוז־החסימה ל־5 אחוז, תחוסלנה סיעות שיש להן כיום ביחד (בלי הסיעות הערביות של מפלגת העבודה) 22 מנדאטים. אם יועלה האחוז ל־3 אחוזים, יתבטלו סיעות שיש להן כיום בין 15 ל־20 מנדאטים (הדבר תלוי באיחוד סיעות קיימות).

מנדאטים אלה יתחלקו בין הסיעות הגדולות, ולפחות מחציתם יעברו לידי המערך. מכיוון שיש למערך כיום 56 מנדאטים, בתוספת ארבעת המנדאטים של הסיעות הערביות — מבטיח שינוי זה בלי שום ספק רוב מוחלט למערך.

רוב זה יוכל אז להבטיח לעצמו שילטון נצחי, על־ידי שינויים נוספים בשיטת הבחירות, כאוות נפשו.

הליברלים לא
יתמכו עוד
בבחירות אזוריות

באותה שעה מתגבשת בקרב הליברלים ההכרה שעליהם לחדול מתמיכתם בהנהגת בחירות אזוריות.

הליברלים תמכו עד כה בשיטה זו מתוך אמונה שהדבר יכריח את שאר סיעות הימין, ובייחוד את חרות ול"ע, להצטרף אליהם למפלגה ימנית משותפת. הליברלים קיוו כי במפלגה כזאת יבלטו הליברלים, מכיוון שמועמדיהם המתונים יהיו בעלי סיכוי רב יותר להיבחר מאשר אנשי חרות הקיצוניים.

עתה מבינים הליברלים כי התוצאה היחידה של תמיכתם בשינוי שיטת הבחירות תהיה הפוכה: פירוק גח"ל, והפיכת הליברלים למפלגה קטנה.

אלוף (מיל.) אבידר –
מזכיר עולי רוסיה?

כמעט ברור לחלוטין שיונה כסה לא יוסיף להיות מזכיר התאחדות עולי רוסיה, ההופכת יותר ויותר לאחד הארגונים החשובים והפעילים ביותר בארץ. הביקורת על מינויו של ותיק כמוהו, שאינו ער לבעיות העולים, תביא בסופו של דבר לסילוקו.

נראה שאף אחד מבין עסקני העולים החדשים מרוסיה לא יירש את מקומו. לתפקיד מוצע עתה אדם בעל אותן תכונות שגרמו לכישלונו של כסה בתפקיד — האלוף (מיל.) יוסף אבידר, שתפקידו האחרון היה מבקר ההסתדרות.

יתרונו האחד של אבידר על כסה — הוא בא במגע עם יהודי רוסיה שעה ששימש כשגריר ישראל בברית־המועצות.

דיין עובר על החוק –
אבל אלון ישלם!

האימרה שהושמעה בזמנו, לפיה „לא חשוב מה יעשה משה דיין — יגאל אלון יצטרך לשלם בשביל זה בסוף," קיבלה השבוע משמעות אקטואלית, כאשר האשים הפרופסור לארכיאולוגיה יגאל ידין, בעקיפין, את יגאל אלון כמי ששותף לעבירותיו של דיין.

ידין לא נקב בשמו של אלון, אולם טען כי „אם סבור אגף העתיקות שנעשתה עבירה על החוק ולא מחה על־כך, הרי הוא שותף לעבירה." מאחר ואגף העתיקות נמצא בתחום טיפולו של שר־החינוך־והתרבות, רואים בהערתו זו של ידין — שכינה בשעתו את ראשי אגף העתיקות בשם „פושעים" על התעלמותם מחפירות דיין — עקיצה מכוונת לאלון.

ועידת הידידות –
כנס של רק"ח

רק"ח מארגנת את „ועידת הידידות" **עם ברית־המועצות, על טהרת חבריה וכמה ותיקים מ„תנועת הידידות" שהתפרקה עם פילוג מק"י־רק"ח. בניגוד לידיעות קודמות, אין „ברית השמאל הציוני הסוציאליסטי העצמאי", משתתפת בוועידה, אחרי שיעקב („קובה") ריפתין, התנגד לעריכתה.**

ריפתין טען בוויכוחים עם רק"ח, שאין השעה כשרה עדיין לוועידת „ידידות" וכי יש להמשיך במגעים שקטים, במגמה להרחיב תחילה את הבסיס הציבורי הישראלי של „לובי" מדיני מקומי, שיטיף להפסקת ההישענות הבלעדית של ממשלת ישראל על ארצות־הברית. לרק"ח דרושה הוועידה מטעמים פנימיים.

יגאל אלון
שוקל התפטרות?

סגן ראש הממשלה, יגאל אלון, עשוי להתפטר ולפרוש מן החיים המדיניים עד הבחירות הבאות.

שר־האוצר נמנע מעימות עימו בקשר לתקציב מישרד החינוך והתרבות, כדי שלא לספק ליגאל תירוץ לכך.

לפי השמועות, יש לאלון סיבות פוליטיות ואישיות לפרישה זמנית. בין השאר: ההרגשה שהוא שקע מבחינה ציבורית בשיגרה של שר בלתי־בכיר, ויש צורך לצאת בעוד מועד מתלם זה.

אם אמנם יתממשו שמועות אלה, יש סיכוי כי יצחק רבין יצורף לממשלה, על תקן של אחדות־העבודה־לשעבר, ועל חשבון מפלגת העבודה.

אישים חדשים
בתנועה לשלום ובטחון

ראש־הממשלה הטילה על צוות מיוחד במשרדה, לפעול במטרה לעכב או לבטל את הצטרפותם של אישים חשובים מן הסגל האקדמאי ומקצועות חופשיים אחרים אל „התנועה לשלום וביטחון".

לקראת הכנס הארצי של תנועה זו שיתקיים בעוד שבועיים, עשתה מזכירות התנועה שורת פעולות כדי להרחיב את השפעתה ולהגדיל את מיספר חבריה. „מכתב הפרופסורים" שנשלח לראש־הממשלה, נידון תחילה במזכירות התנועה שהחליטה להציע את שיגורו לקבוצה גדולה של אזרחים, שחלק גדול ממנו עדיין אינו חבר בתנועה, אם כי השתתף ברבות מפעולותיה.

אישים כפרופסור אמנון רובינשטיין ואל"מ (מיל.) מאיר פעיל, הבטיחו כבר את השתתפותם בכנס הארצי כאורחים.

„אם אתם דווקא רוצים לכתוב, אז תכתבו אלף פעמים: ,אנחנו לא נחמדים !'"

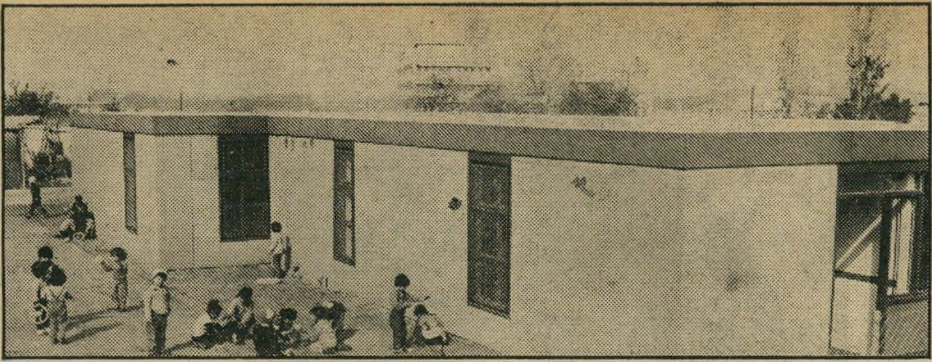
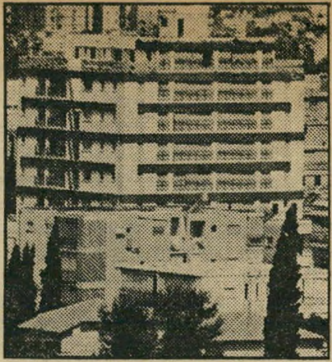

"שיכון עובדים" טובה לעקרת הבית

בשיכון עובדים לא רק בונים דירות טובות אלא מקדישים מחשבה ומתחשבים בצרכיה ורצונותיה של עקרת הבית. המטבח, פינת העבודה לכביסה ויתר חלקי הדירה, הם התחום הבלעדי שלך. אולם חשוב לא פחות מה שיש מסביב לבית.

האם יש מרחב בין בית לבית. האם יש פיסת דשא, פרח. עץ ומרחב לילדים למשחק על יד הבית.

האם נמצאים בקרבת מקום מוסדות ציבור ויתר השירותים שאת זקוקה להם.

חברת שיכון עובדים חושבת על כל אלה. בשיכון עובדים את מקבלת דירה טובה בתוספת תכנון סביבתי מודרני.

פרטים במשרדי שיכון עובדים בע"מ: תל-אביב. רח' ליאונרדו דה וינצ'י 21 טל. 250211
ירושלים. רח' הלל 8 טל. 231771. חיפה רח' החלוץ 43. טל. 60915
באר-שבע. רח' מצדה בנין "מרכז הנגב". טל. 3542. אשדוד. רח' רוגוזין 12. טל. 31890.

שיכון עובדים

מכתבים

■ מכתב גלוי

למר דיין!

מר דיין הדון ז'ואן, מיום שקמה המדינה עזבת את נהלל עם אשתך היקרה רות דיין. חושיך הסתחררו. מעובד אדמה, זה משהו גדול לקפוץ לחיי זוהר. זה דומה לאסיר היוצא לחופש.

בגידותיך המושפלות היו בסתר, ולא הודלפו לעיתונות, כי דמות נערצת היית על מי שלא הכיר אותך אישית. רק חבל על אשה כמו רות, שסבלה כל־כך הרבה ושתקה. כל הכבוד לך רות.

סוף כל סוף, לאחר שנים של סבל לאשתך, הגיעו מים עד נפש ויצא הליכלוך. האם דמות כזו צריכים החיילים לקחת לדוגמא?

לטובתך אתה, צא מתפקידך ומסור אותו לאדם הראוי לו, אדם בעל עבר נקי הראוי לתת דוגמה יפה לחיילי צבא הגנה לישראל, שיתגאו לפחות במנהיג ולא בדמות שפלה. אתה לא שר־ביטחון, אתה שר־אהבה, לדעתי.

ועל רות יאמר: „אשת החיל מי ימצא."

נרקים לוי, חולון

■ עירום יותר

טוב מדיין

„העולם הזה" 1787-1793, חכתבות על שוד העתיקות של משה דיין.

תמה אני מה קרה לשבועוני העולם הזה המשובצים בדרך־כלל בשלל תמונות עירום נועזות.

כנראה ששר־הביטחון השובב שלנו הוא

עזריאל

נושא הרבה יותר פיקנטי ומביא בוודאי לתפוצת שיא של השבועון.

ובכן, שמענו סיפורים, קראנו כתבות וראינו תמונות לרוב על האיש הרע הגונב ללא שמץ מצפון את ההיסטוריה הדלה של עמו ואין פוצה פה ומצפצף. אבל כל זאת הם רק סיפורים ולא עובדות ולזאת קוראים דמגוגיה פשוטה.

עליכם להשתפר. תמונות עירום משתלמות יותר.

דוד עזריאל, גבעתיים

■ דיין

מגן המדינה

זה שלושה שבועות ששמתם לכם למטרה להתקיף ולבייש את שר־הביטחון שלנו בפומבי.

וזה, בו בזמן שכל עם ישראל מביט בחרדה על המצב הקריטי בו נתונה ארצנו עם האיומים של שונאינו השכנים והגנתה תלוייה בהרבה באותו בן־אדם שאתם משפילים בעיתונכם.

י. טיקטין, בראזיל

■ מדינה

עם דם

אני מודה בתום־לב לדן בן־אמוץ, אשר עשה עוול להרבה אנשים במדינה. הוא פשוט הרס סמל בעיניהם.

מה שקרה בהיסטוריה, קרה גם נגד עינינו. הפרימדונה הבנויה אך ורק מפירסום ויחסי־ציבור, אדם אשר הרוויח כל חייו משכורת ממוצעת של אלף לירות, אבל רכושו נאמד בכמה מיליונים,

(המשך בעמוד 8)

לי יש כפליים (לפחות)

אני חוסכת בתכנית "מטמון 200" של בנק הפועלים. בסוף תקופת החסכון אקבל הכנסה כפולה לפחות. החסכון כולו צמוד ויש לי גם ביטוח-חיים ללא תשלום נוסף, שלא לדבר כבר על הפטור ממס הכנסה. אני יודעת מה טוב - לכן הצטרפתי לתכנית **מטמון 200** של

בנק הפועלים בע"מ

איזה מין אדם אני?

גרפולוג מומחה מנתח את אישיותך לפי כתב־ידך. ומייעץ בענייני מקצוע. נישואין ושאר בעיות החיים. שלח כתב יד לת.ד. 4133 ירושלים.

הגבר החושני

הופיע — ונמצא למכירה בכל חנויות הספרים.

מה צריך לעשות? איך צריך לעשות? למה צריך לעשות? התשובות לשאלות אלה ניתנות בספר „הגבר החושני" בצורה הומוריסטית ומרשימה.

ספר זה צועד כבר מספר חודשים בצמרת רשימת רבי המכר בארה"ב

הפצה ראשית: „בית עלים", ת"א, קרל נטר 3, טל. 623959

מרכז עדשות מגע

CONTACT LENS CENTER

„גריזובסקי — אישין לנס"

תל־אביב, רחוב שניאור 5 טל. 55029.

שעות קבלה 9—17

נשמח לשלוח חוברת הסברה לפי בקשה.

פרסום אוקי. גד אלמליח

fenjal

גופך גוף אשה, עורך עור ילדה

האם את זוכרת את העור הנפלא שהיה לך בגיל 8 ?
טבלי הערב באמבט פנז׳אל, וראי כיצד חוזר אליך הרוך והיופי של אז.
כאילו חזרו מחוגי השעון אחורה. כשאת מתפנקת באמבט פנז׳אל ניזון עורך בקרם יופי. אפילו אותם מקומות בלתי אפשריים - המרפקים, הברכיים — מתרככים בטיפול היופי של פנז׳אל.
ונוסף לזה : אמבט פנז׳אל מעניק לך סתם הרגשת הנאה ומותרות.
סדרת מוצרי פנז׳אל כוללת
אמבט קרם, קרם ידיים, קרם לחות, קרם פרפס, סבון יופי, דיאודורנט ושני מיני בושם.

הסוכן בישראל: בלמון בע״מ
המפיצים: חב׳ נורית בע״מ

תשבץ העולם הזה 1794

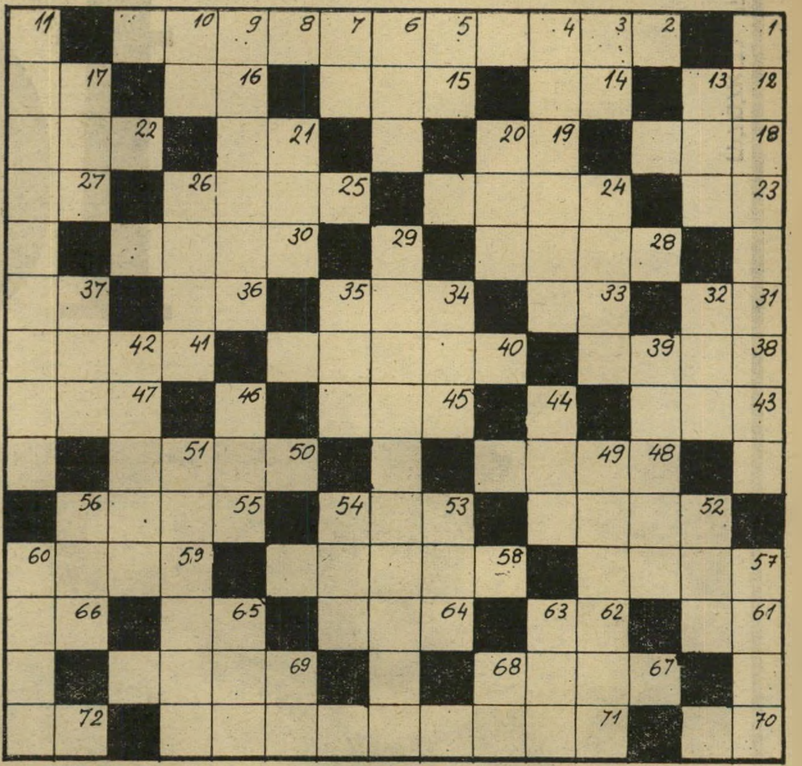

את פיתרון התשבץ יש לשלוח לת.ד. 136, תל־אביב, ולציין על גבי המעטפה: „תשבץ 1794”. בין הפותרים יוגרלו פרסי ספרים.

מאוזן: 2) יצור אגדי, מהמיתולוגיה היוונית, שהוא גם גבר וגם אשה. 12) חודש עברי. 14) תל חרבות. 15) בור שפכין. 16) מטבע יפני. 17) מילת ברירה. 18) קטל. 19) שופט ישראלי שיצא לא מכבר לפנסיה. 21) חוזר. 22) עם. 23) מיכל לנוזלים. 24) איש חסד. 25) חודש עברי. 27) שן פיל. 28) פעוטון. 30) פלד. 31) משא כבד. 33) יופי, נוי. 34) צבע. 36) צד מערב. 37) צוק. 38) בירה אירופית. 40) היכל. 41) שטות. 43) מובן. 45) וילון. 47) קומפוזיטור צרפתי. 48) חוזה. 50) קיסרות קדומה. 52) משפח. 53) צורה, דרך. 55) תבלין. 57) מביא בבריתו של א"א. 58) עיר בצרפת, מפורסמת ביינותיה. 59) מהוה. 61) כינוי לטבח. 62) ענף. 64) דרגה בצה"ל. 65) צונן. 66) ישן. 67) דיפלומט אנגלי, נרצח בקהיר על־ידי ישראלים. 69) עיר. 70) מועד. 71) סופר רוסי (יום בחייו של איבן דניסוביץ'). 72) בן צאן.

מאונך: 1) תוכנית בטלוויזיה הישראלית. 3) אל מצרי. 4) משורר אנגלי (גן העדן האבוד). 5) איש דת. 6) מלחין גרמני (אופרה בגרוש). 7) חיה טורפת. 9) אתר תיירות דני מפורסם. 10) קידומת שם הולנדי. 11) סופר רומאי שכתב חיבור על חייהם של שנים־עשר קיסרים. 13) מעשר המכות. 17) עוף לילי. 20) סוג. 21) יורד בארץ לעתים רחוקות. 24) תפילה. 26) בירה דרום אמריקאית. 29) מנסח הצהרת העצמאות האמריקאית. 32) גיבור שקספירי. 34) אקסקומוניקציה. 35) חומר רך, משמש למילוי שמיכות וכרים. 37) הקשה. 39) בירתה של אימפריה עתיקה. 42) זיז. 44) שמחה. 46) פגם. 49) תפוח אדמה. 51) אציל סיני. 52) בעל כנף. 53) נהרה. 54) בית החרב. 56) כסף רב. 57) יבוא רכוב על חמור לבן. 60) יחידת זמן. 63) נוזל לכתיבה. 65) שקר. 68) נזכר לעיל (ר"ת). 69) סוף.

חשבץ 1794

זוהי חידה חשבונית. כל ריבוע מסמל סיפרה. לאותן הספרות יש אותם סימנים. בעזרתן של פעולות חיבור, חיסור כפל וחילוק יש למצוא איזו סיפרה מייצג כל סמל של ריבוע.

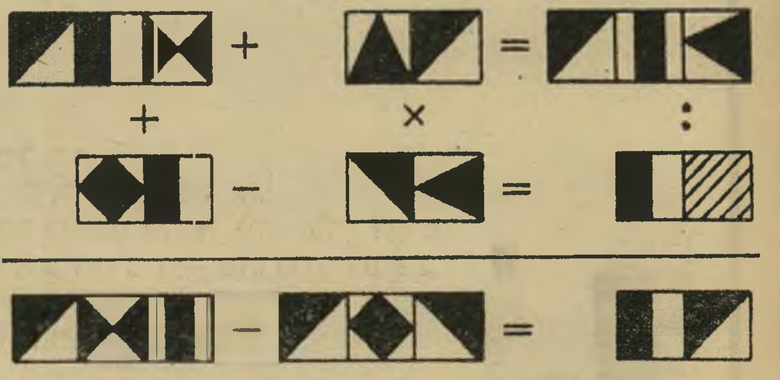

את התשובות יש לשלוח על־גבי גלויות בלבד לת. ד. 136, ת"א, ולציין על־גבי הגלוייה: „חשבץ 1794”. הפתרון צריך להכיל את כל התרגיל במספרים. המועד האחרון למשלוח הפתרון — 26.1.72.

בין הפותרים יוגרלו שלושה פרסי ספרים.

מכתבים

(המשך מעמוד 6)
זה לא מספיק רק להוכיח שהוא גנב ו־שודד.

כל בר־בי־רב צריך לשאול עצמו מה הוא דיין שראוי לסגידת האליל סביבו? נכון, בזמן מלחמה צריך להיות סמל. אבל לקראת שלום, סמל שהוא אפוף נצחונות שהוא משוכנע שהוא גרם להם, זה מסו־כן לגבינו.

מה שטוב בזמן מלחמה, לא טוב בימי שלום. זה אמור גם ביחס לסמלנו משה דיין, והמסקנה העיקרית היא: אדם ש־חי מנצחונות, ישאף לעוד נצחונות. איך אומרים החבר'ה של עזר וייצמן? יש הרבה דם במדינה הזו.

יצחק טייגר, נתניה

מכתב גלוי לחבר

קיבוץ אשדות־יעקב

קראתי בעיתונים כי ראש לישכת החקירות במטה משטרת נפת צפת־כינרת לא רצה לבטל את המשפט אשר עומדים לערוך לך מפני שגנבת עתיקות.

ראשית, אני מגנה את העיתונים על כי השתמשו במונח „גנב עתיקות”. הרי אתה בסך הכל אספן עתיקות כמשה דיין. ולהימצא בכפיפה אחת עם דיין זה הרי כבוד גדול.

אמנם דיין לא מועמד לדין בעוון המעשה שהוא ביצע, בעוד שאותך מתעקשים להעניש, אך הרי דבר מובן מאליו הוא זה. דיין הוא שר־הביטחון בעוד שאתה סתם אזרח חבר קיבוץ אשדות־יעקב.

עליך ללמוד כי בישראל יש אנשים שעומדים לדין כאשר הם עוברים על ה־חוק, ויש אנשים שהם לא סתם אזרחים, אשר עבורם החוק לא קיים כלל, כי הם עומדים מעליו. מספיק שהם המציאו אותו.

לכן, חבר יקר, למד לך כלל: לא לדחוף את האף לכל חור, אפילו אם שר מחפש שם מימצאים ארכיאולוגיים.

יעקב טימברג, תל־אביב

הסנה

עולה באש

„העולם הזה” 1792, „תשקיף — צפוי פילוג במק"י”, על מאמרו של ד"ר משה סנה בעיתון „דבר”.

משה סנה החליט לשרוף באש־עטו את קשריו האחרונים לעברו הקרוב ולחזור, באש ובמים, אל עברו הרחוק: הציונות הכללית.

את מאמרו „גם בשם השלום אפשר לחבל בשלום” (שפורסם בדבר, ולא ב־קול העם כפי שכתבתם) אתם רואים, ב־צדק, כנסיון להסית נגד מנהיגיה הוותיקים של מק"י, אסתר וילנסקה ושמואל מי־קוניס — „הדוקטור” פתח, למעשה, חזית שנייה בגבו של מחנה השלום הישראלי כולו. שרות חינם כזה לממשלת־ישראל, יכול להושיט רק מי שיש לו עניין מיוחד, בהשכחת פרקים שונים מתולדות חייו של הסנה העולה באש.

בהאשמותיו נגד התנועה לשלום וביטחון, שאת חבריה הוא מכנה כ„חבלנים בשלום בשם השלום”, עושה משה סנה בהתלהבות את מלאכתו של האגף הקיצוני בממשלת־ישראל.

למשה סנה אין כל הסתיגויות ממדיניותה הנוכחית של ממשלת־ישראל. הוא אמנם מותח עליה ביקורת משום שאיננה מצהירה כי „תמורת מירב של שלום ומירב של ביטחון היא מתחייבת למירב של נסיגה...” וכן הוא מתרעם עליה שאינה מעודדת „התלכדותה של נציגות ציבורית פלישתינאית דימוקראטית שתהא מוכנה למשא ומתן עם ממשלת־ישראל ולדו־קיום בשלום עם מדינת־ישראל” — וזה הכל.

משה סנה לא שמע מעולם על עשרות ההתנחלויות שהוקמו, לדברי שרי הממשלה, בשטחים שאין בכוונת ישראל ל־החזיר לעולם, הוא לא שמע על הצהרותיהם של ראש־הממשלה, שר־הביטחון, הרמטכ"לים, סגן ראש־הממשלה, שר־ה־תיירות, שר־הדתות וסגן־שר־התחבורה — על כל נוסחה שבעולם מ„אף שעל” ועד לתקופות „ציינון” או אחרות, של עשרות שנים, שיעברו עד שישראל תחזיר חלק קטן מכל השטחים שכבשה במלחמה הנקראת עדיין „מלחמת ששת הימים” והיא נמשכת זו השנה החמישית.

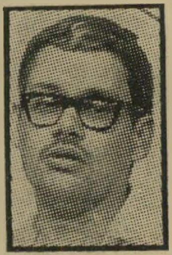
מסים

בהשקפתו החדשה של משה סנה על המערך הפוליטי במדינת־ישראל, הרי מחנה השלום נמצא עתה במערך של העבודה־מפ"ם ואליו הוא היה רוצה להשתייך אם יתקבל אליו, בעיקבות מאמרים כמו זה שפורסם בדבר. מימין ומשמאל למחנה השלום הקואליציוני, נמצאים ל־דעתו של סנה התנועה לא"י השלמה ו־התנועה לשלום ובטחון ואת שתיהן הוא מתעב במידה שווה.

סנה מתנפל בשצף קצף על רק"ח, שי"ח, ברית־השמאל, אמנון רובינשטיין ועל התנועה לשלום ובטחון בה חברים אישים שונים מהסגל האקדמאי בכל ה־אוניברסיטאות ובעלי מקצועות חופשיים בלתי־מפלגתיים, חברי מפלגת העבודה, מפ"ם, העולם הזה — כוח־חדש, המפלגה הדתית הלאומית, הליבראלים העצמאיים, ברית השמאל, שי"ח, וחבריו למפלגה של סנה עצמו, חברי מק"י. התנועה לשלום וביטחון לא קמה כדי להוות אלטרנטיבה לתנועת א"י השלמה, אלא לחוסר המדיניות של הממשלה עצמה. התנועה לשלום וביטחון, קמה תחת הסיסמה „שלום וביטחון — כן, סיפוח — לא!” ובכך, תחמה תחום ברור ועקרוני בין תאבי־סיפוחים למיניהם, כמשה סנה של היום למשל, לבין ציבור גדל והולך של אזרחים מכל המפלגות ובלתי־מפלגתיים, שגם 5 שנים אחרי „מלחמת ששת הימים” אינם סבו־

האזרח הקטן

האזרח הקטן, / האזרח השקט, / יוצא את ביתו / עם טוריה ואת / וסח לאשתו: / העתיד — הוא טמון ב־עבר, / מכוסה רוב שכבות של עפר / ובטבין ותקילין הוא נמכר / ממש תור „הבהלה לזהב” חזר, / הבעייה רק אם משהו נשאר / לאחר כבוד ה־שר / שנולד ונשאר עובד אדמה. / רק — שלא תהיה מלחמה.

האזרח הקטן, / האזרח השקט, / בלאט לאשתו הוא / בערב לואט: / אכן הגניוס היהודי, / מי ידמה מי ישווה לו, / כאן פרח גידלו / בעולם אין דומה לו, / שרשיו באוצר / קוראים לו **ורד** / ופרחיו נקטפים / בארץ אחרת. / אכן, פרח מעורר תד־המה. / האם תהיה מלחמה? /

האזרח הקטן, / האזרח הקטון, / מנשק את אשתו / ומציץ בעיתון, / ורואה הוא כתוב / מלוא הכותרת / ועדת החקירה / את שובינסקי חוק־רת. / היא חוקרת איך הוא / ומחצית המדינה / אכלו מצלחת / שהיא בעצם ריקה / ובאיזו קלילות הוא לזו הכי־רה / הזמין גם את כל הפקידות ה־בכירה. / ועמית — שידע כי המלך ערום / מדוע הוסיף בהקיץ עוד לח־לום? / ואומרים שהוא לא היחיד ש־ידע / ואומרים גם שתפרוץ מלחמה.

האזרח הקטן, / ארוחת ערב לועס, / וסח לאשתו: / שמעת על אבו־רו־דס? / ברדק יהודי כשר למהדרין, / איך הנפט שם זורם / לאלוהים פת־רונים. / בוק־ג'ונס שם הופיע / מתוך אגדה, / ורכוב על בולדוזר / צפונה נסע. / כהנה וכהנה / נפלאות וני־סים / מזל שלא כבשנו גם / את המפרץ הפרסי. / ומוסיף האזרח הקטן בנהימה / נו, מתי תפרוץ מלחמה?

י. א., הרצליה

רים כי השטחים הכבושים שייכים למדינת־ישראל וכי השאלה היא, כדעתו של משה סנה, אם ממשלת ישראל „תוותר" על כולם או על חלק מהם ותמורת מה היא „תוותר" עליהם.

הכתם שסנה רוצה להכתים בו את מחנה השלום הישראלי, יהיה לבומראנג שיכתים את שמו שלו.

ד"ר משה סנה, שעשה כבר בחייו המדיניים תפניות עוצרות נשימה, יכול עוד לעצור בו ברגע האחרון של התדרדרותו המדינית הנוכחית, אחרת יעלה הסנה באש אותה הצית בעצמו ויהפוך מקומוניסט ישראלי לאומי לציוני שרוף.

אלכס מסים, תל־אביב

גם כדורסל

הוא מישחק

„העולם הזה" 1789 — „טלוויזיון — התעללות באוהדי הספורט", על הקונצרט ששודר במקום מישחק השבוע בכדורסל בין מכבי לפאנאתניקוס היוונית.

כהמשך למה שעוללה הנהלת הטלוויזיה לחובבי הספורט כשלא שידרה את מישחק הכדורסל בין מכבי תל־אביב לאלופת יוון.

הרי ביום חמישי ה־16.12.71 במקום לשדר את הדרבי התל־אביבי המלהיב והמלא מתח בכדורסל, שוב הוכיחה את חוסר התחשבותה בקהל אוהדי הכדורסל, כשבמיסגרת התוכנית משחק השבוע הוקרן משחק כדורגל רגיל של הליגה האנגלית.

מתי תחליט הנהלת הטלוויזיה שמשחק השבוע הוא גם משחק הכדורסל?

דוד קוסט, משגב־עם

צו מילואים

וצו שיכונים

דוברי הממשלה צועקים: גרעונות, גרעונות. אבל לעולה חדש שבא מרוסיה ומסרב לקבל דירה בעיירת פיתוח, נותנים לגור כמה חודשים בבתי־מלון, עד שיבנו לו בית על הכרמל. למרות זאת רוצים חלק מהעולים לחזור לרוסיה.

הררי

לצעירים ותיקים בארץ או ילידי הארץ לא עוזרים לקבל מה שמגיע להם. אם הם רוצים דירה, הם חותמים על משכנתא לכל חייהם.

על הממשלה לתת את המגיע לצעירי הארץ. לא יתכן מצב של צו מילואים מגיע וצו שיכונים לא מגיע.

אשר הררי, צור שלום

הטרדת הפתלוגים

פרובוקציה נפשעת

„העולם הזה" 1788, „עיצרו את הדתיים", מכתבו של מיכה כהן על הטרדת הפתלוגים בישראל.

הרשו נא לי בזה להגיב על מכתבו של מיכה כהן:

ראשית, עוד אף אחד לא הוכיח שבהסתרדות יש יד לדתיים. אדרבה, הוכח להיפך כאשר פתולוג הוטרד בשבת על־ידי הטלפון וזה ודאי לא על־ידי דתיים.

שנית, המאבק הוא לא בין דתיים וחילונים. יש גם הרבה חילוניים המזדהים עם זה (ביניהם המשורר אורי־צבי גרינברג), והעיקר: כל המאבק הוא נגד ניתוחי־מתים בכפייה.

ברצוני לשאול שאלה שאף אחד עוד לא ענה עליה: איך אפשר לנתח אותי בניגוד לרצוני? האם צוואה אני יכול לכתוב רק על ממוני ועל גופי איני יכול

(המשך בעמוד 12)

מה
הקשר
?
בירה
נשר!
נשר מאלט
Nesher Malt
שיפרין - נעמן צילום: מולה - הרמתי

PHILIPS
מבצע החודש
הטובה במכונות הגלוח
להשיג עכשיו בהנחה של 10%
במקום 118 ל״י
בחודש זה 106 ל״י בלבד
PHILISHAVE
דגם HP 1129
* 3 ראשים נמישים
* 90 חריצים בראש
לגלוח נעים ומלק
90 SUPER
פיליפס
תמיד שווה יותר!

אנשים

עזר וייצמן למנחם בגין:
״האם אנחנו בני־חורין כבר?״

■ ערב שובו של מנהיג חרות, ח״כ **מנחם בגין,** ממסעו בבריטניה, התכנסו כל מנהיגי חרות ויצאו לקבל את פניו של בגין בנמל־התעופה בלוד. קצר־רוח ועצבני מכולם נראה יו״ר הנהלת תנועת החרות, **עזר וייצמן,** שטען כי הוא מוכרח לרוץ כדי לא להחמיץ פגישה עם חתיכה הממתינה לו בעיר — בתו. ״אז למה אתה מחכה?״ שאלו אותו. ״אני מחכה למנהל!״ השיב עזר. כאשר הגיע לבסוף בגין, ותם טכס קבלת פניו, שאג עזר: ״האם אנחנו בני־חורין כבר, או לא?״

■ באותה הזדמנות הביע עזר את דעתו בנושא אקטואלי. הצהיר עזר: ״אני לא יודע מה איתכם, אבל מהיום, כ ש א נ י הולך עם בחורה למיטה, דבר ראשון אני מחפש אם יש לה מתחת למיטה טייפרקורדר!״

■ בשבוע שעבר היה עזר וייצמן, אורח סניף תנועתו באשדוד, שם נפגש עם נציגי הציבור המקומי ושוחח עימם. כשביקש מנהל תחנת הכוח אשכול **שמואל** (מולה) **מילצינזון** להשמיע את דברו, הפתיע אותו וייצמן בשאלה: ״האם אתה מחברת החשמל?״ ״כן,״ השיב מילצינזון. ״האם ראית את ארובות תחנות הכוח שלך מלמעלה?״ המשיך מי שהיה מפקד חיל־האוויר. תשובתו של מילצינזון: ״אולי תגיד לי אתה אם הבעירה מלמעלה טובה.״

■ בפגישה אחרת באשדוד פגש וייצמן את מנהיג פועלי נמל אשדוד **יהושע פרץ,** שאמר לו: ״במדינה יש לי שם רע כמלך השביתות. תאמין לי וייצמן, כבר שנתיים לא היתה אצלנו אף שביתה אחת.״ הרגיע אותו וייצמן: ״תתנחם פרץ ששמי לא פחות רע משלך, אבל למרות הכל הוא יותר טוב משמך.״ באותה הזדמנות הוסיף עזר: ״הגענו למצב שאחד אוכל את רעהו ואת כולנו ביחד אוכלת העיתונות.״

■ בכנס שנערך עם ועדי העובדים של נמל אשדוד, אמר המזכיר הכללי של ההסתדרות **יצחק בן־אהרון:** ״אני מאחל להסתדרות שיהיה לה את אשר חסר לה...״ הפסיק אותו שר־התחבורה והתיקשורת **שמעון פרס** שנכח באותו כנס: ״בעד הצהרה כזאת ברוסיה היית הולך מייד לסיביר.״

■ ארוחת הערב החגיגית שעמדה להיערך למשתתפי קונגרס העיתונאים היהודים בבית־סוקולוב בתל־אביב ביום השישי האחרון, כמעט והתפוצצה, כאשר שעות מעטות ערב כניסת השבת פשטה חוליית משגיחים של הרבנות על מזנון בית העיתונאים, הודיעה כי במצוות הרב הראשי **שלמה גורן,** הם גוזרים שלא להגיש ארוחה לעיתונאים היהודיים, כיוון שהרב גורן פסק שיש בכך חילול שבת. אותה שעה נאם שר־האוצר, **פנחס ספיר,** בפני משתתפי הקונגרס. לפתע פרצה לאולם, **ורה שרלוש,** מנהלת המזנון, וקראה לעבר **משה רון,** מזכיר אגודת העיתונאים: ״רון! גורן ביטל את הארוחה!״ משה רון ירד מיד למזנון, התנפל על הרבנים בזעם, כשהוא זועק: ״אני מבטיח לכם שתהיה חלה! אני מבטיח שלא יהיה תרגום סימולטאני!״ אבל המשגיחים התעקשו שהארוחה תבוטל. רון הנרגז החל מטיף להם בקול נאום נגד כפיה־דתית, שבסופו נאלצו הרבנים להתיר את הארוחה באישורו הטלפוני של גורן. אמרו משתתפי הקונגרס: ״הצעקות של משה רון על הרבנים, היו הנאום הטוב ביותר שהושמע עד כה בקונגרס!״

■ בהופיעו בפני קבוצת מחנכים שהתאספו בביתו של ח״כ **שלום לוין,** התייחס שר־האוצר, פנחס ספיר, לפרשיות השחיתות המסעירות את המדינה. אמר ספיר בקשר לעדויות בדבר האורגיות שנערכו בשדה הנפט באבו־רודס: ״בשביל אורגיות לנסוע כל־כך רחוק? אפשר לעשות זאת הרבה יותר קרוב.״ ספיר ציין גם כי לדעתו יש לחברת התעופה הלאומית אל על, את יחסי הציבור הטובים ביותר במדינה. ״ומה הפלא?״ אמר ספיר, ״כשהיא מחלקת מאות כרטיסי טיסה חינם. ואל תחשבו שאני לא יודע למי.״ אחרי הירהור קצר, המשיך ספיר ואמר: ״אבל זה לא יעזור. אם אל על תתחיל להפסיד כסף, אז כל העיתונאים שמקבלים ממנה כרטיסי־חינם יעלו גם עליה.״

■ זכרונות על **פולה בן־גוריון,** העלה השבוע קצין החינוך של פיקוד המרכז **יצחק גולן** במחנה נח״ל. יום אחד, כשהגיע מי שהיה אז ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון** בחברת רעייתו פולה לביקור ביוטבתה, לקחה פולה מאחד החיילים כובע כדי להגן על ראשה מפני השמש החזקה ושכחה להחזיר לו אותו. החייל חתם על טופס אובדן ציוד ורשם: ״הכובע נגנב על־ידי אשת ראש־הממשלה.״

■ דיבורו האיטי של הרמטכ״ל הקודם **חיים בר־לב,** הפך לשם־דבר. לכן, כשיצאו עורכי העיתונים מהפגישה עם הרמטכ״ל החדש **דויד** (דדו) **אלעזר,** אמר אחד מהעורכים: ״איזה מן דיווח רמטכ״ל זה? רק חמש דקות.״

■ היועץ המדיני לשעבר, **אהרון כידן,** הנחה את תוכנית הטלוויזיה האחרונה שהוקלטה במיסגרת הסידרה הטלוויזיה על הטלוויזיה. אחרי שהסתיימה ההקלטה, נודע לכידן כי מרשות השידור מחפשים אחריו. צהל כידן: ״סוף־סוף החליטו כנראה שאם יש תוכנית גרועה, אפשר גם שלא לשדר אותה, למרות שהוקלטה.״ אבל כשהצליחו סוף־סוף אנשי הטלוויזיה לתפוס את כידן, הוא התאכזב מרה: ״בסך הכל רצו את מספר תעודת הזהות שלי כדי לשלוח לי צ׳ק.״

■ אגב, באותה הקלטה השתתפו גם העיתונאי **יוסף** (״תומי״) **לפיד,** והמשורר **דוד אבידן.** אחרי שאבידן נשא את אחד מניסוחיו המיוליים המבריקים, המצלצל טוב אך מבלי שמאחורי המילים יסתתר כל תוכן, לא התאפק יותר לפיד ואמר: ״הכל טוב ויפה, אבל אולי יסביר לי מישהו מה הוא אומר!״

■ ליצן הבוהמה התל־אביבית, **ראובן צליק,** חגג השבוע את יום־הולדתו. הוא קנה על חשבונו בקבוקי שמפניה במסעדת ג׳קי בתל־אביב, הישקה את כל הסועדים הרבים, המתקבצים במסעדה זו ביום שישי בצהריים. כאשר נשאל צליק לגילו, השיב: ״אני בן 42, אחרי ארבעה פיחותים.״

דני קמחי (במרכז) מנהל ״מגל״ שהיה בזמנו סגנו של מוטי פרידמן ב״נתיבי נפט״ ושנעצר כחשוד בגניבת ציוד מכני כבד מ״נתיבי נפט״, בתמונה שצולמה ערב הבחירות האחרונות, בחברת ראש־הממשלה גולדה מאיר וראש עיריית תל־אביב יהושע רבינוביץ׳ באסיפה פומבית של העבודה.

■ לבעל המסעדה, **ג׳קי רונן,** היתה סיבה אחרת לשמוח. הוא קיבל במתנה מגבעת מיוחדת מהפסל הישראלי השוהה בלונדון, **מנשה קדישמן.** ג׳קי חבש את המגבעת שהביא לו **יצחק** (קומנדו 101) **ג׳יבלי,** והתגאה בפני כל, עד ששמע מה אמר ג׳יבלי: ״קדישמן קנה לו את הכובע בשוק הפישפשים בלונדון, אבל אמר לי שאספר לג׳קי שקניתי את זה אצל הכובען של המלכה.״

■ השחקנית **זהרירה חריפאי** שמבקרת הארץ **הדה בושם** כתבה על ״סיגנון קריאתה הבלתי משתנה,״ ועל מימדי גופה המלאים, השיבה למבקרת מנה אחת אפיים. כשהופיעה חריפאי בתוכנית גלי צה״ל, רולטה, ביקשה אותה המגישה **טלילה בן־זכאי** לקרוא סיפור לפי בחירתה במיספר סיגנונות שונים, כדי להוכיח לבושם את אפשרויותיה המגוונות בקריאת טקסטים. זהרירה הפתיעה את עורכי התוכנית **בתיה שושני** ו**אבי קורן** בבחרה בסיפור שדיבר על ״העצים היו רוויים בריח הזרע שנישא באוויר...״ הסיפור, כך גילתה השחקנית, התפרסם בעבר בירחון לסיפרות קשת ונכתב על־ידי בושם.

■ העיתונאי־צייר **עמנואל בר־קדמא** שחגג בשבוע שעבר את יום־הולדתו ה־40, המשיך במשך כל השבוע לחגוג את המאורע והוא מתכונן למשוך את החגיגות עד למוצאי־שבת הבאה, אז יפתח את תערוכת ציוריו בביתה של אשת יחסי הציבור **מירי זכרוני.** אחד האורחים שהבטיחו בואם לתערוכה: **חיים טופול** שדחה במיוחד בשלושה ימים את הנסיעה שלו לניו־יורק.

■ לא הולך לה ל**גילה אלמגור** עם משרד הרישוי. גילה, שתגלם בסירטה החדש דמות של מחבלת ערביה המתאהבת בישראלי, תצטרך באחת הסצינות לנהוג במכונית. החליטה להוציא רשיון נהיגה. היא לקחה שעורי נהגות וניגשה למיבחן. אחרי שיצאה עם הבוחן, לא יכלה לנהוג מרוב התרגשות, מסרה את מפתחות המכונית לבוחן וביקשה ממנו להחזיר אותה חזרה למשרד הרישוי.

■ מה ההבדל בין קהל צופי התיאטרון של חיפה לבין זה של תל־אביב? הצגת החמורים, בבימויו של **מייקל אלפרדס,** שעוררה את זעמם של הדתיים בעיריית חיפה בגלל מה שהם כינו ״ניבולי פה״, ושהוצגה בתיאטרון החיפאי בפני קהל שהורכב ברובו מהמינויים השמרניים של התיאטרון, התקבלה שם באדישות מופגנת, ואילו את שתי ההצגות שנערכו בתל־אביב, קיבל הקהל בהתלהבות. אחרי ההצגה פנו רבים מהצופים למרצה בחוג לתיאטרון באוניברסיטת תל־אביב, המבקר וחבר הוועדה האמנותית של הקאמרי, **אברהם עוז,** כדי שיעשה למען המשך ההצגה. תגובתו של עוז לא איחרה לבוא. ביום שבת האחרון, בתוכנית הרדיו בימות ובדים, קרא עוז לתיאטראות הנתמכים לא להוריד הצגות בעלות ערך אמנותי מתוך שיקולים קופתיים או קואליציוניים.

■ עשרות התל־אביבים שהוזמנו למסיבה בביתו של הארכיטקט **יעקב גודוביץ,** הופתעו. בהזמנות שקיבלו נכתב שהם מוזמנים למסיבה בסיגנון של היום לפני 38 שנים. המוזמנים נתבקשו להופיע בתלבושת בהתאם לרוח התקופה שלפני 38 שנים, והובטחו להם מאכלים רוסיים כבורשט ופירוצ׳קה, שהוא בצק ממולא בבשר. כשהגיעו האורחים, ביניהם בלטו הצייר **גד הולמן,** הסופר **יגאל מוסנזון,** השדרן **יעקב בן־הרצל,** זוג התכשיטאים **רחל** ו**אלי גרא** והשחקן **אלכס פלג,** הסתבר להם כי הוזמנו למסיבת יום־ההולדת ה־38 של המארח שדאג להרקיד את אורחיו קוזצ׳וק וכיבד אותם מלבד במאכלים רוסיים גם בעוגת־ענק של שש קומות.

ג׳ין בירקין הזמרת־שחקנית הצרפתיה, יושבת בחברת ידידה הזמר־שחקן סרג׳ גנצבורג במועדון־לילה פריסאי. ג׳ין, שנתגלתה כמעשנת בשרשרת, תקעה לגנצבורג, אבי ילדה, סיגריה בוערת לתוך הפנים ״מתוך קינאה.״

מכתבים

(המשך מעמוד 9)
לכתוב? האם גופי לא שייך לי אחר מיתה? וכל הטוענים לקידום הרפואה, בבקשה ש־יעשו את זה על מי שתרם את גופו. לזה איננו מתנגדים אך כל כפייה פוגעת בדימוקרטיה.

מוקי, ירושלים

מי רוכב

על מי?

„העולם הזה" 1791, סיפור ב־„אנשים" על מסיבת החנוכה של מרדכי (מנטש) צרפתי.

כתבתם: „עם בוא החנוכה מזמינים אותכם ניני ומרדכי (מנטש) צרפתי לערב של אחווה..."

בזמן האחרון מופיעה תמונתו של ה־נ"ל בחברת השר דיין ובני משפחתו. סק־עה סקרנותי ורצוני לדעת מיהו האיש. הידע יתן לי הרגשה של שייכות. כשייך הסוס לרוכבו. טוב לדעת מי הם הרוכבים עלי.

יעקב קורן, חיפה

אנו

ואבותינו

לא נעולל לפלסטינים מה שעוללו אח־רים לאבותינו!

אירגון סרבני גיוס ישראליים,
לונדון

● הצד השני של הגלוייה ששלח איר־

גון סרבני גיוס ישראליים היושב ב־לונדון — ראה גלופה.

הבנות הדתיות

והגיוס לצה"ל

באחרונה דובר על המצב המוסרי הירוד בשורות צה"ל, דבר שאינו מאפשר גיוסם של בנות דתיות לצבא.

כדברי אחד מחברי הכנסת: „אין בצבא אפשרות לבת ישראל הגונה לשמור על תומתה וטהרתה."

כחייל לשעבר, ששירת בהרבה מאוד יחידות, איני מסכים עם דבריו.

נכון שבבסיסים רבים מתנהגות הבנות בחופשיות. אך רק הרוצות בכך. אומנם האווירה היא בדרך כלל חופשית אך כך הוא גם בכל מקום אחר.

אם הדת לא יכולה לשמור על עצמה אז כנראה הגיע סופה.

הדת היא נחלת הכל, ואין לסגור אותה ב„היכלי שן" ולבודד אותה באולימפוס של מאה־שערים.

כסטודנט אני מצהיר, שבאוניברסיטה העברית ובמעונות הסטודנטים כאן, ה־אווירה חופשית עוד יותר. בחדרים רבים גרים (תוך העלמת עין של שלטונות האוניברסיטה) זוגות רבים.

המסקנה המתבקשת — יש לאסור על הבנות הדתיות מללמוד באוניברסיטה ה־עברית, ולגור במעונות הסטודנטים, מחשש שמה תתקלקלנה.

ז.ע., ירושלים

חיילת

איבדה כובע

הטרמפיסטית שאיבדה כומתה של חיל־

מועדון בינלאומי של ספרי ישראל
ע"י ארגון בעלי המספרות
בחסות חברת "וולה" לתמרוקי שיער

CERCLE DES ARTS ET TECHNIQUES
DE LA COIFFURE D'ISRAEL

פסטיבל בינלאומי
לתסרוקות 1972

יום שלישי, 8 לפברואר 1972,
בשעה 8.30 בערב,
באולם הבימה, תל־אביב

בתוכנית האמנותית:

גדי יגיל
שולה חן ותזמורתה

כרטיסים: במשרד "לאן" פסג' דיזנגוף ת"א
אינטרקוסמא שווק, רח' בני ברק 19 ת"א
במזכירות ארגון בעלי המספרות (מר שפירא)
רח' מרכז בעלי מלאכה 16 ת"א

מי אתה?

מבחנים פסיכולוגיים יגלו זאת. מבחני אישיות, מבחני משכל (I.Q.) ומבחנים לבחירת מקצוע.

פנו לת.ד. ע/852 ר"ג, ותוזמנו לפסיכולוג מוסמך.

האם מרגלים אחריך?

אצלנו תמצא מכשירים חדישים ביותר לגילוי מיקרופונים סמויים.
וכן אנו מספקים:

* המזכירות האוטומטית העונה לטלפון 24 שעות ביממה.
* מכשירי האזנה
* רמקול לטלפון
* התקנת מיקרופונים והקלטות

רדיו דוקטור, רח' שלום־עליכם 18, תל־אביב, טל. 286444.

מכירת דגמים חדשים 1971/2
לעת עתה בכמות מצומצמת
1050 * 1180 * 1003 *
2001 * 1150 * SL-1000 *
שרות מיוחד לעולים חדשים!
מקלט הטלויזיה הטוב בעולם
TELEVISION
RADIO
PHONO
ITT
SCHAUB-LORENZ
סוכנים בלעדים: כינורי בע"מ, פרץ 4 ת"א

הקשר במכוניתי, מתבקשת לבוא ולקבלה במערכת.

אורי אבנרי, תל־אביב

■ מדריך לדובר

„העולם הזה" 1790 „מדריך לדובר ממשלתי", על ספרו החדש של דובר „מקורות" מרדכי יעקובוביץ, „הסברה ויחסי ציבור".

הדברים שכתבתם עלי לוקים באי־דיוקים. במסיבת העיתונאים „המפורסמת" בחיפה לא טענתי (וגם לא פורסם) כאילו האשמתי את כתב הארץ יגאל לביב בכך, ש„עשה עימי עיסקה". טענתי כי הציע לי ,עיסקה', שנדחתה על־ידי ועל־ידי הנהלתי. יש הבדל בין „עשה" (שאז יכול להשתמע כאילו החברה „היתה מוכנה לשחד עיתונאים", כלשונכם) לבין „הציע" — היינו העיתונאי הציע אולם הצעתו נדחתה (ואז אין מקום לבוא בטענות אל החברה).

אשר לקטעים ששאבתם מתוך ספרי הסברה ויחסי־ציבור, ברצוני להטעים, כי הוצאת ה„צימוקים" מתוך הקשרם והבאתם ב„צרור" גדול אחד, כפי שעשיתם, עלולים להטעות את הקורא באשר לכוונתם האמיתית.

ולבסוף: אין כל יסוד למה שכתבתם, כאילו נאלצתי להכחיש בינתיים חלק מהאשמותי. לא נאלצתי ולא הכחשתי דבר ולא חזרתי בי משום מילה שאמרתי באותה מסיבת עיתונאים, וזאת חרף כל מאמציו ולחציו של מר יגאל לביב. דבר אחד בלבד הבהרתי לאחר־מכן: כי מה שאמרתי, אמרתי על דעתי, בתשובה לשאלות, מבלי שהעניין נידון קודם לכן בהנהלת החברה, כפי שאמנם היה.

מרדכי יעקובוביץ,
דובר מקורות, תל־אביב

●

קוראים חשולחים מכתבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למכתביהם.

סיקורת

תיאטרון

„תפקידו העיקרי של שחקן הוא למ־נוע מן הקהל באולם שיפהק,” — ז׳אן לואי בארו.

„אבל לעתים דווקא טוב לשמוע את הקהל מפהק. כאשר המחזה כושל והקו־פה ריקה, כל פיהוק מזכיר לך שאינך לבד באולם.” — סיר סדריק הארדוויק, מגדולי הבמה הבריטית.

■ ■ ■

מחכים לפיזדוני

דלתות — מחזה מקורי מאת יקותיאל דגון „רון־מופעים”, או־לם בת־דור.

מתוך הכרה עמוקה בעובדה ששבע ה־שנים הרזות של המחזה המקורי־הישראלי נמשכות בלי סוף, עם רצון של זהב ועם סבלנות של ברזל, המשיכה כותבת שורות אלו לחמם את כיסאה ולשלוח מבטים עורגים אינסופיים אל הדלתות של אולם בת־דור, שעה שכמה מבקרי־תיאטרון אח־רים עזבו את מה שמכונה בשם דלתות בהפסקה.

כוחם לא עמד להם. ויש להניח שאם לאלה, שאינם משלמים בעד כרטיס־כניסה, כי אם מקבלים שכר תמורת הסבל שב־הליכה לתיאטרון מפוקפק מסוג זה, זה יותר מדי, אז מה יגיד צופה מיסכן, המשלם בעד מקומו ומצפה לשמוע מה יש ליקותיאל דגון, לומר לו מעל הבימה?

הצופה רוצה לשמוע משהו, ויהא זה מצחיק, מכאיב או מרגיז. ומה שמצפה לו במיקרה זה הוא שיעמום, המופרע בגיבובי מלים גסות, שאין מאחוריהן כלום, חוץ מיומרה ענקית לחקות את בקט או את יונסקו.

נו, באמת, פיזדוני אלפרצו ופרצתי, שלושת הגיבורים העלובים, בעלי השמות המדברים בעד עצמם, חושבים שאם הם מחפשים כל הזמן דלת, אז הם כאילו מחכים לגודו, או לפחות מתעלים אוטו־מטית לגיבורי סארטר, הרי גם אצלו יש דלת (בדלתיים סגורות).

אבל עם כל הכבוד לצעירים הרוצים בכל־מחיר להיות מחזאים דגולים, אפילו היקוי ליהלומים צריך להיות אמנותי, כדי שזייופו לא ינוצץ למרחוק.

ואשר לתיאטרון מקורי — למה להת־חיל דווקא בחקיינות זולה? אם אין מה לומר, מוטב לא לומר זאת בקול רם.

תקליטים

מונה ליזה לוגמת בירה

„הפנינג” — ג׳יימס לאסט (פו־לידור 2371133).

ג׳יימס לאסט ייזכר לטובה בארץ, ב־עיקר משום שהצליח לספק „אותות” לכל תוכניות הספורט בטלוויזיה הישראלית.

אבל כפי שאפשר לתאר, מר לאסט אינו יכול להסתפק בתקליט אחד, אפילו הוא מפורסם, ולכן הוא מוציא לעתים מזומנות צרורות חדשים של פיזמוני־אופנה, בנוסח פרטי משלו.

בתקליטו החדש של התצוצרן הגרמני, המכיל בין היתר את „אלי הטוב” ו„אני איש קוף”, הנוסח הפרטי של לאסט מז־כיר את ריי קוניף, ברגעיו הפושרים ב־יותר, או את אדמונדו רוס, לשעת התה־המתקרר ואם, כשם התקליט, זה צריך להיות ליווי ל„הפנינג”. נראה שבמקום תמונות פסיכדליות ועשן מתקתק, התכוון לאסט למונה ליזה הלוגמת בירה.

■ ■ ■

כל עיתון חדשות רודף אחרי „סקו־פים,” אולם לכל דבר יש גבול.

השבועון רב־התפוצה הצרפתי „פראנס דימאנש”, העוקב בלהיטות אחרי חייהם הפרטיים של כל אמני־הבמה בצרפת, לא יכול היה לשאת יותר את גסיסתו הארו־כה של הזמר מוריס שבליה. לכן, הכין לו כותרת־ענק שחורה: „סופו קורע־הלב של שבליה”, והוציא את גיליונו לשוק.

הכל יכול היה להיות בסדר גמור, אילולא התעקש שבליה לא למות לק־ראת יום ההפצה של העיתון. וכך קרה שלמחרת הופעת־הידיעה נאלץ השבועון לפנות לכל הקיוסקים ולבקש שיפסיקו למכור את הגליון. אבל זה עוד לא הסוף. נסתבר שקוראים קבועים של „פראנס דימאנש”, אשר ידעו כי שבליה לא מת, רצו בכל זאת לקרוא את התיאור הנבו־אי של סופו, וכעסו מאוד כאשר סירבו מוכרי העיתונים לתת להם את הגליון.

■ ■ ■

הסכס־אפיל נשאר באולם

חווה אלברשטיין בהופעת יחיד (2) 70104 סי.בי.אס.

הוכחה נוספת שלהיות מוקלטת זה מיק־צוע שונה מלהיות נראית על הבימה.

אם חווה אלברשטיין הצליחה ליצור חוויה משכנעת בחלק גדול מהופעתה, ול־ערבב יחד שירים בעלי־טעם עם אישיות בעלת־טעם, לקוקטיל מוסיקלי בעל טעם, הרי התקליט הוא אכזבה.

מה שנראה חתלתולי אז, נישמע מאומץ כאן, מה שנראה נועז אז, איננו בעל אותו

חווה אלברשטיין
לא כל הנראה, נשמע

רושם עז, כשה„נוכחות” שמאחורי הקול היא זיכרון בלבד. זה הלקט השני מהו־פעת־היחיד שלה, ומי שאהב מאד את הראשון, אולי ייהנה גם מהשני, או יס־תפק בזכרונות נעימים.

ספרים

אנשי חלל עם זנבות של קוף

„חלם העתיד” — FUTURE SHOCK. המחבר: אלווין טופ־לר. ההוצאה: „בנטם” 1971 — BANTAM. 561 עמודים. מחיר: 9.80 ל״י.

קשה לדעת מה מהמם יותר בספרו של אלווין טופלר. האם זה תיאור העתיד הטכנולוגי — בו יעשו מחשבים ומכונות את כל העבודות המחזו־ריות והאוטומאטיות ואילו האדם יצטרך לשבור לעצמו את הראש בלי־הרף כדי למצוא מטרות לעבודת מכונות אלה? או שמא זהו העתיד הביולוגי, בו ירכיבו בני־אדם במבחנות כפי שמרכיבים היום עצי־פרי, ואולי יחליטו לשלוח לחלל אנשים עם זנבות של קוף, ותכונות של קוף, משום שהקוף עומד טוב יותר בתנאי־החלל?

או אולי זהו העתיד החברתי של העולם, עתיד בו כמות השינויים העצומה שיחול־לו האמצעים הטכנולוגיים באורח החיים של האדם, יגרמו ליצירת מיסגרות חבר־תיות משתנות ללא הפסק, מסגרות בהן התקשרות בין אדם לרעהו לא תגיע אף פעם לדרגה מפותחת יותר מהיכרות רג־עית.

חייו הפרטיים של משה דיין

ההתעסקות האינטנסיבית של „העולם הזה" בחייו הפרטיים של מר משה דיין גורמת לי אי־נוחות מזה שבועות מיספר. תגובתי הראשונה למיקרא כתבות־השער של העיתון על גירושיו ואהבותיו הסודיות של דיין, היתה תחושת בחילה עמוקה שרק דיגדוג נוצה הפריד בינה לבין הקאה.

את עמדתי בנושא זה הבעתי לא אחת אפילו מעל במת „העולם הזה": אני שונא רכילות מינית מכל סוג שהוא, והעובדה שתפוצת העיתון הרקיעה מזה שבועיים כתוצאה מהטיפול בחיי המשפחה והמין של דיין היא הוכחה נוספת לעיוותה הנפשי וצביעותה המוסרית של החברה. נוכחותה של מחראה אינטלקטואלית בשם „רחל המרחלת" בעיתון בו אני מנהל חשבונות, ואשר עם רבים ממאבקיו הפוליטיים והציבוריים אני מזדהה — גורמת לי מדי שבוע להרגשת זוהמה שאיני משתחרר ממנה אפילו לאחר ביקור בסאונה ביום הופעת השבועון.

ובכל זאת, ועל אף סלידתי מרכילות, אני חושב שפירסום הכתבות על גרושיו ואהבותיו של דיין היה מוצדק מבחינה ציבורית, ואני אנסה להסביר את עצמי.

חייו הפרטיים של דיין אינן מעניינים אותי. מבחינתי הוא יכול לשכב כל לילה עם אשה אחרת, מבלי שהדבר יפגע במעמדו ובכישוריו כשר־הביטחון, בתנאי, כמובן, שפעילות סקסואלית מבורכת זו לא תגרע מערנותו של השר בישיבות הבוקר. תענוגותיו הפרטיים של אדם — כל עוד אין מבוצעים בניגוד לרצונו של הזולת או בקטינים שאינם אחראים למעשיהם — הם עניינו הפרטי, ולדעתי אין לחברה כל זכות מוסרית להתערב בהם. אפילו אם יתברר ששר בממשלת ישראל הוא פטישיסט, מאזוכיסט והומו, לא יעלה בדעתי להפגין לפני משרדו ולתבוע את פיטוריו. אני גם לא אתרגש אם יתברר ששר זה או אחר מבלה את חופשותיו באירופה בכפרים של נודיסטים, או שהוא עוסק בשעות־הפנאי שלו בהקרנת סרטים פורנוגראפיים.

לא עוד זאת. אפילו אם יוכיחו לי בצילומים של שחור על גבי לבן ששר מסויים עושה באשתו, בפלגשו או באהובתו מעשים „שלא כדרך הטבע", לא אצא בשל כך על באריקדות, ולא אתבע את העמדתו לדין. מה דעתכם על כך?

כל זה בתנאי, כמובן. במיספר תנאים, בעצם.

(א) בתנאי שהשר אינו עובר על החוק בחיפושיו אחר סיפוק מיני. אם החוק האוסר, למשל, יחסים הומוסקסואליים, אינו נראה מוצדק בעיניו, זכותו וחובתו להילחם לשינוי החוק. אולם כל עוד החוק קיים אין הוא, בעיקר כשר ממשלה, רשאי להפר אותו ולשתוק, שעה שאזרחים אחרים נענשים על הפרתו. גם אם יחסים כאלה בין שני אנשים מבוגרים שייכים, לדעתי, לתחום הפרט, שהחברה אינה רשאית להתערב בו, אצדיק בהחלט כל עיתון שיפרסם „גילוי" על שר או חבר־כנסת המעורב ביחסים כאלה, וזה רק משום שהוא עובר על החוק שקיומו תלוי בו יותר מאשר בכל אזרח אחר.

(ב) בתנאי ששר הצופה בסרטים פורנוגראפיים אינו שר־הדתות, ונציג מפלגה הרואה בתרגילי־התעמלות ארוטיים אלה דבר־תועבה, שהוא בנפש האומה. הכלל של „נאה דורש, נאה מקיים" בהחלט חייב לחול על שרי־ממשלה כעל כל מטיף אחר. עיתון המגלה בפומבי את הסתירה בין דבריו ומעשיו של שליח־ציבור עושה בכך שרות חשוב לחברה.

(ג) בתנאי שלמעשיו של השר בתחום הפרט אין כל השפעה על פעולותיו בתחום הכלל. כל עוד פעילותו המינית של שר, חבר־כנסת, פקיד ממשלתי או קצין צה"ל אינם הופכים אותו לאובייקט של סחיטה — אין זה מעניינו מה ואיך הוא עושה למי במיטה. אך ברגע שאותו שר מתבייש במעשיו ומנסה להסתיר אותם, הוא מאפשר לנשוא תשוקותיו להפעיל עליו לחצים, על־ידי איום בפירסום היחסים ביניהם, ולפגוע בכושר עבודתו ובפעילותו הציבורית, ובמיקרה זה, כמובן, רשאי, ואולי אפילו חייב, עיתון להתערב בחייו הפרטיים של השר.

עכשיו צריך להיות ברור לכם, נדמה לי, למה — על אף סלידתי מרכילות — אני מחייב את פירסום הכתבות של חיין הפרטיים של משה דיין.

ההצדקה היחידה שאני מוצא לפירסום „המסמכים הסודיים של פרשת ירמיה", אשר גילו לראשונה פרט אחד מתוך פעילותו המבורכת של דיין, פעילות שלא נעלמה מידיעתו של שום רכילאי מיקצועי — הוא פירסום מיכתבו של דויד בן־גוריון, המהווה, לדעתי, מיסמך אנושי ומוסרי ממדרגה ראשונה. מיכתב זה חשוב הרבה יותר מכל מה שקרה בין דיין לבין אשתו של דוב ירמיה. אם תקום ביום מן הימים תנועה לשיחרור האשה במדינת ישראל, לא אתפלא אם דיברתה הראשונה תהייה משפט מתוך מכתבו של בן־גוריון, הקובע כי „האשה אינה קניין פרטי, אלא אישיות חופשית".

מיכתבו של דוב ירמיה, לעומת זאת, משמש תעודה אנטרופולוגית חשובה, המוכיחה את יחס הרכושנות הפרימיטיבית שהגבר הישראלי הממוצע חש לגבי אשתו. אני בשום פנים ואופן אינני מבין עדיין למה מצא מר דוב ירמיה לנכון לגרש את אשתו מביתו, ומה גרם לכך שיטיח בפניו של דיין גידופים קדמוניים מגורחכים שכאלה. מתוך הזעם הנורא הבא לביטוי במיכתבו של הבעל „המרומה" אל דיין, אפשר היה לחשוב שאשתו נאנסה על־ידי פלוגת צנחנים, לאחר שהרמטכ"ל ביצע בה את זממו בניגוד לרצונה.

אלוהים אדירים, מה הצעקות! אחרי הכל גם היא נהנתה מהעסק. לשכב עם דיין זו בכל זאת חוויה מסעירה, שלא כל אשה זוכה לה. אם יש לו טענות, יפנה אותן אליה, או שמא הוא חושב שהאשה היא יצור חסר דעות ורצונות משלה? אילו עמדו הנשים „ההגונות", המוכנות להתמסר לדיין בתור, אין לי ספק שהתור היה מתמשך לאורך הכביש המוליך מצהלה לסיבוב קאסטינה. מר ירמיה הייב היה להבין שדיין אינו סתם גבר, כי אם נכס לאומי, ועוד לא פגשתי אשה שלא תהיה מוכנה לבצע עם נכס לאומי תרגילים, אותם מבצע הגבר רק כאשר הוא נאלץ לשלשל את מכנסיו תוך כדי שכיבה.

כל אדם החרד לביטחונה של ישראל, והמוכן לסלוח לדיין את חפירותיו הארכיאולוגיות רק משום שפעילות זו מפיגה מעט את המתח הנפשי בו נמצא שר־הביטחון שלנו, חייב היה, בעצם, להציע לו את אשתו. מנסיוני אני, ומנסיון צבאות אחרים, אני יכול להעיד שאין פעילות המפיגה את המתח הנפשי של הגבר כמו הפעילות המטרפת, הכרוכה בשינה לצד אשתו של חבר או שכן. על נשים כאלה הייתי יכול לכתוב ספר. **הבעייה — כפי שכבר אמרתי לא פעם — היא שהן** זזות.

בפרשת יחסיו של דיין עם אלישבע צ'יזיס, שלה הקדיש „העולם הזה" את כתב־השער בשבוע שעבר, יש שתי נקודות (בינתיים) המצדיקות את פלישתו של העיתון לתחום חייו הפרטיים של שר־הביטחון. אם העיתון יוכיח ששר־הביטחון שילם לגברת הצעירה 10,000 לירות כדי שתשתוק, ואם יוכח שמר דיין עשה שימוש בשירותי־הביטחון כדי לפתור את בעיותיו האישיות עם אותה עלמה — זכאים אנו בהחלט לדאוג ולתבוע מהשר שיפסיק את עיסוקיו המיניים עם סחטניות, או שיתחיל לצפצף על איומיהן.

אני, אישית, יכול להבטיח לו שעיסוקיו הארכיאולוגיים מדאיגים אותי הרבה יותר מאשר עיסוקיו במיטותיהן של מעריצות. פעילות כזאת, בעיקר אם היא תורמת משהו לשינוי מצבה הדמוגראפי של האוכלוסיה היהודית בארץ־ישראל, אני מאחל לו עד מאה ועשרים. סחתיין!

איזו דפיקה

אתם רואים? מה יצא לו לבגין מכל הנסיעה הזו לאנגליה?

אמרו שיעצרו אותו ברגע שכף רגלו תדרוך על אדמת בריטניה. חוגים המקורבים אליו הפיצו שמועה כאילו עומדים להתנקש בו, או לפחות לתקוף אותו בנמל־התעופה. אמרו שאיך שלא יהיה, הוא לא ייצא משם בשלום.

והנה תראו: ביקר יומיים בלונדון, ואיש לא נגע בו לרעה. אין לו מזל, לבן אדם הזה!

נשק סודי בידי ישראל

„אוויאשן וויק" מודיע על נשק חדש, שישראל מייצרת לתצרוכת פנימית, לאור קיפאון שיחות על הסדר חלקי בינה לבין מצריים. תכונתו העיקרית של נשק זה הוא השתקת ביקורת נגד הממשלה, והסכמה אוטומטית למדיניותה. שם הנשק, אשר תוכנן ויוצר במיפעלי ההסברה, היא „אין־ברירה 72".

הממשלה בפאניקה

מצריים מוכנה, כנראה, לוויתורים מרחיקי־לכת, כדי להגיע עם ישראל להסדר חלקי. חוגים דיפלומטיים בבירות המיזרח והמערב טוענים שסכנת השלום במיזרח התיכון גוברת מרגע לרגע.

ירושלים אחוזה פאניקה, נוכח האפשרות של חיסול פעולות־האיבה באיזור התעלה. אחרת אינני מבין את הצהרתה של גולדה מאיר בכנס של מועצות תלמידים, שנערך לפני שבוע בחיפה. ראש־הממשלה הכריזה באוזני החיילים של מחר ש„לא נחזיר את מיזרח ירושלים, גם אם ימנע הדבר השגת שלום."

שיידעו להם, הערבים! אותנו אי־אפשר להפיל בקלות לתוך מלכודת השלום! תמיד, ברגע האחרון, נוציא להם מהשרוול איזה קונץ, שידחה לזמן מה את סכנת השלום המאיימת עלינו.

זה לא עבר

מפקד בית־הכלא, סוהרים נכבדים, אסירים יקרים.

ביום חג זה אף אני אסיר הנני. אסיר תודה אני למנהל שרות בתי־הסוהר, על שהזמינני להביא בפניכם את ברכת מחלקת החינוך והתרבות של ההסתדרות, ביום חנוכת כלא „ישיבת חלפסון", על־שם הנדיב היהודי הדגול סיר אייזיק כלור.

חברים יקרים. לא בית־הכלא הוא „ישיבת וולפסון" כי אם בית־הבראה. ארבעה אנשים בכל תא, מים חמים במקלחות, שלוש ארוחות משובחות ומזינות ביום, וחדרי נוחיות אנדווידואליים.

מי חלם פעם שנגיע ביום מן הימים לבתי־כלא משוכללים כאלה? כשאני ישבתי בקישלה לפני 25 שנים, היינו גרים 15 אנשים בתא אחד, ועל מקלחת חמה לא העזנו לחלום אפילו! מי חשב להתאונן אז על תנאי המעצר? הסתפקנו במה שהיה, וידענו שלא יהיו כאן בתי־כלא אנושיים, עד שלא תקום בארץ־ישראל מדינה עברית עצמאית.

מה? למה ישבתי בקישלה? אתם שואלים. אני יודע שהדבר ישמע מוזר באוזניכם. גנבתי ציוד ממשלתי. פעם גנבתי בשביל הסוכנות, והיום אני גונב... והיום, זאת אומרת, גונבים מהסוכנות. נו ככה זה. הזמנים השתנו.

בזמן המנדאט הבריטי היו בארץ־ישראל ששה בתי־כלא פרימיטיביים, והיום, חברים, יש לנו במדינה 25 בתי־כלא משוכללים. נדמה לי שאין עוד ענף אחד בארץ אשר בו חלה התפתחות מהירה כזו!

תוך 23 שנים, עלייה של למעלה מ־400 אחוז! איפה נשמע דבר כזה?! מ־300 מיטות בשנת 48 הגענו ל־2,450 מיטות ו־540 מקומות עמידה בחדרי־צינוק. עם קום המדינה העסיקו בתי־הכלא 180 סוהרים, בסך הכל, ואילו היום מפרנס שרות בתי־הסוהר של המדינה 1900 סוהרים ומשפחותיהם. זה לא דבר של מה בכך.

ההישגים גדולים, כפי שאתם רואים, אך עוד ידינו נטוייה. לא ירחק היום, ולכל עיר ואם בישראל יהיה בית־כלא משלה. בתי־סוהר בעיר ובתי־סוהר בכפר! אנחנו נבנה בתי־סוהר לזוגות צעירים ולעולים חדשים. מן האוניה ומן המטוס ישר לבית־הכלא!

מטרתנו להגיע עד שנת 1980 למצב בו תוכל המדינה להעסיק לא 2000 סוהרים, כי אם 20,000, ואולי 50,000 סוהרים. אנו תקווה שלא ירחק היום ובתי־הכלא שלנו יתמלאו כוחות־עבודה צעירים ורעננים, אשר יעזרו לנו סוף־סוף להשיג את עצמאותנו הכלכלית.

חברים יקרים, המדינה מוסרת היום לידיכם נכס ציבורי ויצירה ארכיטקטונית מפוארת בשם „ישיבת וולפסון", אשר בה אתם עתידים לשבת שנים מיספר. שמרו עליה כעל בבת עיניכם, וזכרו שרבים מחכים בחוץ למקומות אותם אתם תפנו באחד הימים.

אני מאחל לכם כל טוב, ולהתראות בקרוב. אני גמרתי.

רק פאנטום האופרה יביא את השלום!

סיקורת

(המשך מעמוד 14)
מכין לנו הלם שאינו יורד בעוצמתו מזה שעבר על המין האנושי כאשר ירד מן העצים, ואי־הכנה לקראת הלם זה הוא פשע המשול לשיגור אנשי חלל לירח, בלא בגדי חלל. בשני המיקרים, סיכויי הקיום הם אפסיים.

ועיקר הכנתו של האדם לעתיד, צריכה לנבוע דווקא מן המסקנה שככל שהאנו־שות מתקדמת, כך מוטלת עליו כמות גדולה יותר של בחירות והחלטות. הוא יצטרך לבחור מבין מאה סוגי סיגריות לעישון, במקום עשרה, בין אלפי מקצועות במקום כמה עשרות, בין אין־סוף סוגי ביי־דור; הוא יצטרך לעמוד בפני חידושים ושי־נויים בכמות שלא היתה כדוגמתה וייאלץ להפעיל את כושר השיפוט שלו, בקצב שלא היה דוגמתו. בקיצור, האדם החד־מימדי, זבורג במכונה של הרברט מאר־קוזה הוא טעות אופטית. אם כבר מימדים — הרי איש העתיד יצטרך להתמודד עם יותר מדי מימדים.

הפתרונות שמציע טופלר לריכוך ההלם שונים ומשונים, החל מאירגון מחודש של חיי הפרט, דרך חידוש מוחלט של מערכת־החינוך ועד לחקירה יסודית ורצינית של צפונות העתיד. הוא אפילו מציע לתכנן את העתיד הזה על־ידי צוות מדענים משולב שיקח בחשבון את כל מה שעלול להתפתח במישורי החיים השונים כתוצ־אה מהמצאה חדשה ולדאוג, למשל, שהק־מת תחנת חשמל לא תזהם את האוויר, עוד לפני שהיא מוקמת. ותיכנון זה יכול ללבוש קנה־מידה לאומי: „אין כל סיבה שמדינה מודרנית תוכל לעמוד בדיוק על מצבה הכלכלי, אבל לא תדאג כלל לשבי־עות הרצון שמצב כלכלי זה יוצר או אינו

אלווין טופלר
איש האתמול בעולם המחר

יוצר בתושביו." מסביר טופלר את נקו־דת השקפתו.

אומנם אפשר להתווכח עם כמה מהנ־חות הספר: תשומת הלב הקטנה הניתנת למלחמות עם השואה, הבעיות הכלכליות והחברתיות המתלוות אליהן היא חיסרון, ואילו הפתרונות הפסיכולוגיים, הם עדיין בשלבי תיכנון מוקדמים מאוד.

אולם אין אדם מודרני היכול להרשות לעצמו לא לקרוא את הלם העתיד משום שעתיד זה נמצא כבר בהווה, וצריך לדעת לעמוד בפניו. אם כי יכול להיות שלא יחסרו גם כאלה שיאמרו: „אם אלה פני העתיד, אולי טוב לדעת שהוא כבר לא נועד לי."

■ ■ ■

ניקמתו של מפיק: דויד מאריק, הידוע כגדול מפיקי התיאטרון והמחזמר באר־צות־הברית, רגז מאוד על אחת הקניות האחרונות שערך. והכוונה לא למחזה אלא למכונית.

מאחר ומאריק הוא איש האוהב לש־תף בחוויותיו את כל הבריות, הוא קנה מודעה גדולה בעמוד הראשון של „ניו יורק טיימס" וכתב בה באותיות קידוש לבנה: „מכונית ה,קרייזלר אימפריאל' שלי היא ערימת גרוטאות."

לא ידוע מה היתה תגובת „קרייזלר" לעניין. או שמא מאמינים פרסומאי המפ־על באימרה הישנה: „לא חשוב מה תכ־תוב עלי, העיקר שתכתוב את שמי נכון!"

- תוצרת דובק, הסיגריה המובחרת הצועדת בראש, הרחק לפני כל סיגריה אחרת

הנדון: מיקסם שווא

מוזר להיווכח כיצד אנשים אינטליגנטיים, בעלי שכל ישר ותפיסה בהירה, נתפסים לפעמים לרעיון־בוסר וסוגדים לו כמו ללוחות־הברית.

רעיון כזה הוא מיקסם־השווא של „הבחירות האזוריות".

כמו רוח־רפאים בסיפור־מתח ישן, קם רעיון זה מדי פעם באישון־לילה מקברו, משמיע אנקות עמוקות במסדרונות הטירה, מרשרש בשלשלותיו החלודות, וחוזר כלעומת שבא.

וקשה לשכנע את הבריות, המתהפכות על יצוען, שאין זה אלא חלום.

■ ■ ■

במציאות הישראלית, הומצא הרעיון על־ידי דויד בן־גוריון, בימי זוהרו.

המניע שלו היה, דווקא, הגיוני מאוד. בן־גוריון לא זכה מעולם ברוב מוחלט בדרך הישרה. הוא רצה להתחכם ולהשיג רוב כזה בדרך של תחבולה.

הבחירות האזוריות־האישיות עמדו להנחיל לו רוב מוחלט.

יתכן שהיתה לבן־גוריון סיבה שניה לשחק ברעיון זה. הוא נהנה, בשעתו, משילטון כימעט מוחלט. אבל הוא לא רצה להיות אחראי לכל תופעות הריקבון והשחיתות, שפשטו במדינה בימי הנהגתו. על כן המציא רעיון שאיפשר לו לעמוד בראש האופוזיציה, בשעה שהוא עצמו היה גם ראש השילטון.

משהו רקוב בממלכת ישראל? אהה, זה בגלל שיטת־הבחירות.

לא בן־גוריון אשם. אשמה שיטת־הבחירות.

גם זה היה מחוכם מאוד.

המוזר הוא שכל מיני אנשים, אשר להם לא היתה סיבה סבירה כמו שהיתה לבן־גוריון, חזרו מדי פעם על פיזמון זה:

משהו רקוב בממלכת ישראל! שנו את שיטת־הבחירות!

הווה אומר: די במשיכת קולמוס על גבי הנייר, די בשינוי הטכניקה של הבחירות — והממלכה הרקובה תהפוך לקהילת ישרים.

■ ■ ■

התיאוריה של מיקסם־השווא מצטיינת בפשטותה, כמו הרבה רעיונות־נפל. הנה היא:

בשיטה הנוכחית, אין קשר בין הבוחר והנבחר.

לא הבוחרים קובעים מי נכנס לכנסת, אלא מזכירי־מפלגות אלמוניים, בוועדות־מינויים כל־יכולות.

הבוחר נאלץ לבחור בין רשימות ארציות, מבלי שתהיה לו השפעה כלשהי על הרכבן של רשימות אלה.

אם יונהגו בחירות אזוריות־אישיות, יישבר מונופול זה של העסקנים.

המפלגות תצטרכנה להציב בכל מחוז־בחירה אישיות מוכרת וסימפאטית. הבוחר יוכל לבחור במועמד הנראה לו מבין המועמדים השונים במחוזו.

הנבחר יודע שהוא תלוי בבוחרי מחוזו, וישרת אותם.

פשוט, יפה, משכנע. אלא שאין לזה, למרבה הצער, שום אחיזה במציאות.

■ ■ ■

ישנה ארץ שבה פורחת שיטת־הבחירות האזורית־אישית מזה מאות בשנים. הארץ הקלאסית של הדמוקרטיה. בריטניה.

אילו היה ממש בתיאוריה של המיקסם, היה הפרלמנט הבריטי צריך להיות מופת לעולם, אור לגויים.

חברי־הפרלמנט היו צריכים להיות בלתי־תלויים בקנוניות מפלגתיות, וכל אחד מהם היה צריך להכריע בכל עניין על פי הבנתו ומצפונו הריבוני.

והנה, שומו שמיים, המצב הפוך בדיוק.

הפרלמנט הבריטי נחשב, בימינו, כאחד הפרלמנטים הגרועים בעולם.

הרמה הממוצעת של חבריו היא מתחת לכל ביקורת. היא נופלת, כך אומרים, אף מן הרמה הממוצעת של כנסת ישראל.

רק פעם ביובל, במיקרים חריגים שבחריגים, מעזים כמה מחבריו להתקומם נגד החלטה סיעתית ולהצביע נגד מפלגתם. בכך הם חורצים לעצמם פסק־דין של מוות פוליטי, כי מאותו רגע אין להם עוד סיכוי להיבחר מחדש.

גרוע מזה: סקרים מדעיים הוכיחו שחלק עצום מאזרחי בריטניה אינם יודעים כלל מיהו חבר־הפרלמנט שנבחר במחוזם. אין הם יודעים אם זה סמית או בראון — והדבר מעניין אותם כקליפת השום.

מדוע? איך זה קרה?

בלכתו לקלפי, יודע הבוחר הבריטי שאין הוא בוחר רק בנציג שכונתו בפרלמנט, אלא גם בממשלה הבאה. וזה חשוב לו לאין שיעור יותר.

הוא מבחין בקושי בין סמית ובראון. הוא יודע בקושי שסמית מהלייבור הוא מזכיר קשיש של הסתדרות־העובדים במחוז, עסקן אפור שהגיעה השעה לסלקו ממישרתו על־ידי שליחתו לפרלמנט, ושבראון השמרני הוא בן־דודו של הגביר המקומי.

אבל הוא מבחין היטב־היטב בין אדוארד הית והארולד וילסון. הוא ראה אותם מאות פעמים בטלוויזיה. הוא מכיר כל תו בפניהם, כל קריצה של עיניהם, כל סיסמה של נאומיהם.

אם הוא רוצה שהארולד וילסון יהיה ראש־הממשלה הבא, הוא ישלח לפרלמנט את סמית.

ד'ישראלי: × 4 לא נבחר

אם הוא רוצה במנהיגותו של הית, הוא ישלח את בראון.

כך זה היה לפני מאה שנה, כאשר בנימין ד'ישראלי המבריק נכשל א ר ב ע פעמים בבחירות, כמועמד בלתי־תלוי, ונבחר רק כאשר הצטרף למנגנון מפלגתי מעובש. כיום, בעידן הטלוויזיה, חמור המצב שבעתיים.

מזה דור אין אף חבר־פרלמנט בלתי־תלוי אחד בפרלמנט הבריטי. ואילו המפלגה השלישית, הליברלית, הפכה לשבר־כלי.

■ ■ ■

המצב בארצות־הברית טוב יותר, אם כי קשה לומר שרמת חברי בתי־הנבחרים שם מרקיעה שחקים.

בסינאט של ארצות־הברית יש מידה ניכרת של עצמאות לנבחרים. אין כימעט משמעת מפלגתית (רק פעם בשנתיים, כשמחלקים את המישרות בסינאט עצמו, יש הצבעה על פי קווים מפלגתיים).

בארצות־הברית, כמו בבריטניה, הבחירות הן אישיות ואזוריות. בכל אזור נבחר המועמד הזוכה במיספר הקולות הגדול ביותר.

אם כן, מניין ההבדל שבין שתי הדמוקרטיות האנגלו־סכסיות?

הוא נעוץ בהבדל בשיטת בחירתה של הממשלה.

בבריטניה נבחרת הממשלה על־ידי הפרלמנט. ממילא, הרכב הפרלמנט קובע את הממשלה. מי ששולח אדם לפרלמנט, בוחר למעשה בממשלה.

לא כן בארצות־הברית. שם נבחר הנשיא במישרין, בנפרד מבתי־הנבחרים. הקונגרס אינו בוחר בממשלה, וגם אינו יכול להפיל אותה.

לכן, כשבוחר האזרח האמריקאי בסינאטור או בחבר בית־הנבחרים, הוא יכול באמת לשאול את עצמו באיזה נציג מקומי הוא רוצה. הוא יודע שהדבר לא ישפיע במאומה על הרכב הממשלה.

■ ■ ■

מבחינה זו דומה ישראל לבריטניה, ולא לארצות־הברית.

רק מי שמציע לבטל את שיטת־המימשל הישראלית, ולהנהיג גם אצלנו בחירות ישירות לכס הנשיאות — יכול לקוות שבחירות אישיות לכנסת ישנו איכשהו את המצב הקיים.

כל עוד בוחרת הכנסת בממשלה, ויכולה לתביע לה אמון או אי־אמון, לא יבחרו הבוחרים במועמדים מקומיים על פי כושרם ואישיותם, גם אם יונהגו אצלנו מחר בחירות אישיות־אזוריות למהדרין.

כי מי שרוצה שגולדה מאיר ו/או משה דיין ו/או אבא אבן ינהלו את המדינה, לא יוכל לבחור במועמד של גח"ל באזור שלו — אפילו יהיה מועמד המערך במחוז כסיל גמור, ומועמד גח"ל גאון מהולל.

בעומדו מול הקלפי, יחשוב הבוחר בקריית־שמונה על גולדה, בגין, דיין ועזר — ולא על שרעבי או יענקלביץ, המועמדים המקומיים.

הוא יבחור במפלגה — בלי קשר למועמדיה המקומיים.

ומנגנון המפלגה ידאג לכך שהמועמדים המקומיים יהיו עסקנים נאמנים, שאפשר יהיה לסמוך עליהם בהצבעה חשובה בכנסת — וכל האישים המבריקים, החולמים כיום שבשיטה האזורית יהיה להם סיכוי להגיע לכנסת באופן בלתי־תלוי, יישארו גם אז בלי שמץ של סיכוי.

■ ■ ■

התיאוריה היא יפה, אך לא מציאותית. ואילו הפרקטיקה, המעוגנת במציאות חיינו, לא תהיה יפה כלל וכלל.

כי זה מה שיקרה באמת, אם יונהגו כאן בחירות אזוריות־אישיות:

בכל מחוז ייבחר מועמד המפלגה הגדולה ביותר במקום. כל שאר הבוחרים באותו מחוז יישארו בלי ייצוג כלשהו. קולותיהם יתנדפו באוויר.

המפלגה הגדולה ביותר ברוב רובם של אזורי־הבחירה תהיה רשימת המערך.

מבין 120 חברי הכנסת הראשונה שתיבחר על פי שיטה זו, לפחות 90 יהיו נבחרי המערך.

השיירים יתחלקו איכשהו בין מועמדי שתי מפלגות קטנות — גח"ל והדתיים. נוכחותם של אלה בכנסת תהיה אז בבחינת קישוט.

הרוב יוכל, כמובן, לתקן בכל עת את מחוזות־הבחירות כך, כדי לסלק גם את המיעוט הקטן. זה אנושי.

אותו הדבר בדיוק יקרה, באופן הדרגתי יותר, אם תתקבל שיטה מחוכמת קצת־אזורית וקצת־יחסית. גם שיטה כזאת תביא לרוב מוחלט של המערך בבחירות הראשונות — ומאותו רגע תשונה השיטה שוב ושוב, עד שהרוב המוחלט הקטן יהיה לרוב מוחלט עצום.

אחרי הכל, אם מותר לשנות את השיטה כדי לדפוק את הסיעות הקטנות, מדוע אסור יהיה לשנות אותה שנית כדי לדפוק את הסיעות הפחות־קטנות?

■ ■ ■

הדגלים התמימים בשינוי שיטת־הבחירות (להבדיל מן הדוגלים האמיתיים, שאינם תמימים כלל וכלל, והמצטחקים להם מאחורי גבם של נושאי־הדגל ישרי־הלב) מתעלמים מן ההגיון הפשוט, האומר שבישראל זוהי הדרך לשילטון חד־מפלגתי, לדמוקרטיה עממית.

נדמה להם שהשיטה החדשה תביא אישים חדשים לכנסת, תכניס לבניין המרובע רוח רעננה של כוחות חדשים ורעיונות חדשים.

נכון הוא ההיפך הגמור.

יש כיום בחירות אישיות בארץ. אדם בלתי־תלוי, המוכן להסתכן, יכול להקים רשימה עצמאית לבחירות. ואם יש בכל הארץ לפחות אחוז אחד של בוחרים הרוצים באיש זה בכנסת — הוא ייבחר.

דומני שנוכחותי בכנסת — ואולי גם נוכחותם של שניים־שלושה ח"כים אחרים — היא הוכחה חיה לכך.

בבחירות האזוריות, סיכוי זה ייקבר לנצח. גם האיש הבלתי־תלוי המבריק ביותר — אלוף, פרופסור או גאון תורן — אינו יכול לקוות לצבור במחוז א ח ד רוב מוחלט, מול מנגנוני־המפלגה האדירים, המשופעים בכספי נתיבי נפט ואוטוקארס.

כל רעיון חדש ומקורי מוכרח להתחיל כנחלתם של יחידים. יחידים אלה לא ישיגו רוב בשום מקום יחידי. לא יהיה להם צל של סיכוי לשלוח נציג לכנסת — והם יפנו בהכרח לדרכי מחתרת ואלימות.

ההיסטוריה ידעה דגלים יפים רבים, שהובילו את הצועדים אחריהם אל עברי פי פחת. דגל זה הוא אחד מהם.

מאת אורי אבנרי

פרסום כלד/צלום הרצוג/פיינגרש

ישראל שלאחרי פירסום „פרשת אלישבע" — לא תהיה אותה ישראל של לפני הפירסום!", התבטאה השבוע אישיות חשובה בצמרת המדינה, למשמע הגילויים הראשונים ב„פרשת אלישבע," שפורסמו לראשונה לפני שבוע מעל דפי העולם הזה.

קשה כיום להעריך את ההשלכות שיהיו לפרשה זו בעתיד. אולם אין כמעט ספק, שהפרשה שהסעירה השבוע, ותמשיך להסעיר בשבועות הבאים את אזרחי המדינה, תיכנס לדברי הימים כסיפור משה ואלישבע, על מישקל הסיפור התנ"כי של דוד ובת־שבע.

בעוד עיתוני ישראל מתעלמים מהסערה הכללית שעוררה הפרשה, היה זה משה דיין עצמו שביטא בפומבי את ההשלכות העלולות לנבוע מפירסום השערוריות בחייו הפרטיים לגבי מעמדו הממלכתי. בראיון־מוזמן שהעניק לעיתון יום א' הלונדוני החשוב, אובזרבר — הראיון הראשון שהעניק דיין לעיתון זר כלשהו מזה שנתיים — השיב דיין על השאלה, איזו השפעה עלולה להיות לגירושיו על מעמדו הפוליטי. אמר דיין בהקשר זה: „אני מניח שעלולה להיות לכך השפעה שלילית. זה משהו שאני חייב להתייצב בפניו. זה כל מה שאני יכול להגיד."

משה דיין יצטרך להתייצב גם מול הפרשה הנחשפת בעמודים הבאים. נסיונו של דיין לטעון, באותו ראיון בהקדימו תרופה למכה, כי „יריבי לא מצאו דרך לנגח אותי בתחום הפוליטי, ונאלצו לחשוף את חיי הפרטיים כדי לפגוע בי," אינו רלבנטי לגבי „פרשת אלישבע". אילו היתה פרשה זו מוגבלת לתחום חייו הפרטיים, ספק אם היתה זוכה לפירסום כלשהו, כשם שפרשות אחרות בחייו הפרטיים של דיין לא זכו מעולם לפירסום ולא הובאו לדיון ציבורי.

לאלישבע בברכה

כתב משה דיין בכתב־ידו על גבי תמונתו, כשהוא מצרף גם את חתימתו על התמונה, אותה נתן במתנה לאהובתו, אלישבע צ'יזס. על גב התמונה רשמה אלישבע את התאריך המדוייק בה נתן לה דיין את התמונה: 19.11.69. לא היתה זו התמונה היחידה שנתן דיין לאלישבע. תמונה נוספת, שאף עליה רשם הקדשה, היא התמונה המופיעה בשער גליון זה. הוכחות בכתב אחרות ליחסיו עימה: הקדשות על גבי ספרים.

„פרשת אלישבע" אינה שייכת לתחום חייו הפרטיים של דיין בלבד. היא שייכת הרבה יותר דווקא לתחום חייו הציבוריים והממלכתיים, כפי שניתן להיווכח מהסיפור המתפרסם בעמודים הבאים.

מאחורי ההחלטה לפרסם פרשה זו ברבים, לא הסתתרה שום מגמה להטפת מוסר, לתוכחה, או לביקורת על התפיסות המוסריות של משה דיין האיש בחייו הפרטיים. זוהי פרשה הנוגעת ישירות במשה דיין כשר־הביטחון וכאחד האישים המרכזיים של השלטון במדינה זו.

להשלכות הנובעות מהפרשה יש חשיבות יתר לנוכח העובדה, שמשה דיין הוא אחד המועמדים המרכזיים המיועדים להתמודד בעתיד הקרוב על כס ראש־הממשלה.

העולם הזה החליט לפרסם פרשה זו, מתוך אמונה שיש לה השלכות ציבוריות מרחיקות־לכת, אשר זכותו וחובתו של הציבור היא לעמוד עליהן.

תוך כדי כתיבת הדברים, נמנעה המערכת עד כמה שאפשר מלהיכנס לפרטים אינטימיים, שאינם דרושים לגילוי ולהבנת הפרטים שיש להם משמעות ציבורית.

מובן שבפרשה כזאת, אין גבול ברור בין תחום הפרט ובין התחום הציבורי. אין המערכת מקבלת את ההנחה שיש להעלים את הצד הציבורי, מפני שהוא קשור בתחום הפרט. אולם המערכת קיבלה על עצמה לוותר על פרטים פיקנטיים, שאינם תורמים לבירור הצד הציבורי.

המערכה מאמינה שבפרסמה פרשה זו היא ממלאה את חובתה הציבורית, בתנאים הקשים ביותר. היא מקבלת על עצמה את הסיכונים הכרוכים בכך, תוך נאמנות לסיסמה — „בלי מורא, וללא משוא פנים."

פרשת אלישבע

העולם הזה

סבור כי פרשת יחסיו של שר־הביטחון משה דיין עם אלישבע צ'יזס, שזכתה לכינוי „פרשת אלישבע", היא פרשה בעלת היבטים ציבוריים וממלכתיים חמורים ביותר, המחייבת דיון ציבורי, תשובה על השאלות הנובעות ממנה והסקת מסקנות במישור הממשלתי. ואלה הם הקושיות הקשורות בפרשה והתובעות תשובות ברורות:

האם ניצל שר-הביטחון לרעה את מעמדו ואת מישרתו הממלכתית כדי להשיג באמצעותם טובות הנאה פרטיות בתחום היחסים שבין גבר לאשה?

האם הפעיל שר-הביטחון — או העמיד פנים שהוא מפעיל — את השפעתו הממלכתית, בנסיון לגרום להקלה בהליכי דין שננקטו נגד אזרח ישראלי, וזאת בנסיון לגרום להתמסרותה של אשה?

האם ניצל שר-הביטחון את תקציב-הביטחון למטרות שלא נועד להן, והשתמש בתקציב זה למימון ההוצאות הכרוכות בהרפתקות האהבים השייכות לתחום חייו הפרטיים?

האם נהג שר-הביטחון ברשלנות ובחוסר אחריות בכך שדן בעניינים בטחוניים ובעניינים חיוניים אחרים של המדינה, בנוכחות אנשים שלא הוסמכו לדעת עניינים אלה, ושמהימנותם הביטחונית וקשריהם עם גורמי חוץ מוטלים בספק?

האם נהג שר-הביטחון בקלות-דעת כאשר הכניס את עצמו למצב בו היה נתון לאפשרויות של סחיטה וסחטנות מצד גורמים פרטיים ואחרים?

האם הפעיל שר-הביטחון מוסדות ממלכתיים, כמו המחלקה לתפקידים מיוחדים של משטרת ישראל, לצרכיו הפרטיים ובקשר לעניינים שבתחום חייו הפרטיים?

האם מסוגל עדיין שר-הביטחון, בשל עיסוקיו התמידיים בעניינים שאינם נוגעים לתחום משרדו ופעילותו הציבורית, ושהפכו לפעילות המרכזית בחייו, למלא כראוי את התפקיד המוטל עליו כשר-הביטחון?

האם שילם שר-הביטחון סכום של עשרת אלפים ל"י כפיצויים למי שהיתה אהובתו במשך שנתיים, מכספו הפרטי?

בעייה 1: האם ניצל שר־הביטחון את מעמדו כדי לזכות בחסדי אשה תמורת פרוטקציה?

אלישבע, 1969

אלישבע צ׳יזס, גיבורת „פרשת אלישבע" כפי שצולמה ב„כנס הסינרמה" של רפ"י, ביולי 1969, בחברת אמה, כשרומן האהבים שלה עם משה דיין היה בשיאו. לאלישבע היתה כנראה השפעה על החלטתו של דיין שלא להתייצב בראש רשימה עצמאית ולפרוש ממפלגת העבודה.

גם אילו לא היה משה דיין שר־הביטחון בממשלת ישראל; גם לוא לא היה דמות כה מרכזית במערכת השלטון במדינה, אלא פקיד ממשלתי זוטר ובלתי מוכר, היתה חשיבות ציבורית ראשונה במעלה לחקור, לנתח, לעסוק ולפרסם את פרשת יחסיו עם אלישבע צ׳יזס, בגלל נקודה אחת ויחידה: האפשרות המתעוררת שאדם בתפקיד ציבורי ניצל את מעמדו כדי לזכות בחסדיה של אשה, בתמורה לפעולה הקשורה במעמדו.

לפני שבועות לא רבים נידון למאסר בבית־משפט בחיפה, מי שהיה סגן פרקליט המדינה במחוז חיפה והצפון, עו"ד יצחק קרפ. בית־המשפט החיפאי, שדן בפרשה אשר זכתה לכינוי „פרשת שוחד האהבה", חייב את סגן פרקליט המחוז בדין, אחרי שמצא כי קרפ זכה בחסדיה של אשה, יצאנית מקצועית באותו מקרה, בהקשר עם תיק פלילי שהיה בטיפולו.

איש לא האשים אז את העיתונות ולא את המשטרה בהתערבות בחייו הפרטיים של סגן פרקליט המחוז. איש גם לא טען שהעמדתו למשפט היא „מכה מתחת לחגורה." כי ברגע שפקיד ציבורי אינו יודע להבדיל בין תפקידו לבין חייו הפרטיים, הרי הוא זה הקובע במו ידיו את התערבות הציבור בחייו הפרטיים.

אי־אפשר להגדיר את פרשת היחסים בין משה דיין לבין אלישבע צ׳יזס כמהדורה נוספת של „שוחד אהבה." למרות זאת, הרי בשלביה הראשונים, מזכירה ה־

היועץ המשפטי

מאיר שמגר, אליו חיפשה אלישבע גישה אישית באמצעות משה דיין, בקשר לתיק פלילי שנפתח נגד אחיה. אין כל הוכחה ששמגר ידע על הפרשה, או שמשה דיין פנה אליו.

פרשה מאוד את „פרשת שוחד האהבה."

שר־הביטחון מסכים לעזור

בתאריך לא ברור במדוייק, בשלהי שנת 1968, צילצל הטלפון במשרד הביטחון בתל־אביב. מבעד לאפרכסת בקע קולה של אשה בלתי מזוהה, שלא הזדהתה אפילו בשמה. היא ביקשה מהמרכזנית לקשר אותה עם שר־הבטחון משה דיין.

כנראה שבאותם ימים היתה קיימת הוראה במשרד הביטחון, להעביר לשר כל שיחה, במקרה שהמתקשרת היא בחורה. פקידות המשרד, שהיו רגילות לכך שנערות שונות מצלצלות אל משה דיין, נהגו בדיסקרטיות, לא התעניינו לזהותן.

נערה בת 22 זקוקה למידה רבה של חוצפה צברית, כדי להעלות בדעתה שהיא מסוגלת לקבל את שר־הבטחון, שלא ראה אותה מעולם ואינו מכיר את שמה, ולהעסיק אותו בבעיה פרטית שלה, בעיצומה של מלחמת ההתשה ששר־הבטחון היה מופקד על ניהולה מהצד הישראלי.

אבל אלישבע (אליזבט) צ׳יזס, ילידת תל־אביב, מנהלת סלון לשמלות ברחוב דיזנגוף, השייך לאמה, היתה מצויידת כנראה במטען הדרוש של ההעזה. היו לה סיבות טובות לכך. אחיה של אלישבע, משה, הצעיר ממנה במספר שנים, הסתבך באותה תקופה בענין פלילי. חשדו בו שהוא זייף צ׳ק ופרקליטות המדינה תבעה אותו לדין.

בני משפחתה של אלישבע ראו בכך עלבון ופגיעה בכבוד המשפחה. הם חיפשו דרך להשפיע על הפרקליטות, שלא תתבע את מיצוי מלוא חומרת הדין נגד האח. מישהו אמר לאלישבע ואמה, אלפרדה ברשל, כי רק היועץ־המשפטי מסוגל להמליץ על סגירת התיק או על החלפת סעיף האישום.

מישהו אמר לאלישבע כי רק למשה דיין יש השפעה על שמגר, שהגיע אל תפקיד היועץ המשפטי אחרי שהיה הפרקליט הצבאי הראשי של צה"ל.

באותה שיחה טלפונית ביקשה אלישבע מדיין שיתן לה פתק אל שמגר, כדי שזה יאות לקבלה. להפתעתה, לא טרק דיין את שפורפרת הטלפון בפניה. הוא הקשיב לדבריה, הציע לה מייד שהוא יטריח את עצמו ויבוא לביתה, כדי לדון בבעייה שכה מציקה לה.

מה עוד יכולה אזרחית של מדינת ישראל לדרוש משר־הבטחון שלה?

דריי מרטיני במלון „ירדן"

מכן שאלישבע הופתעה מהצעתו של דיין להיפגש עמה בביתה. היא הסבירה לו כי היא מטלפנת אליו מחנות השמלות של אמה, וכי נמצאים לקוחות בחנות זו. לכן עלול ביקור מיידי שלו במקום, להיות מביך הן לגביו והן לגבי הקונים שבסלון.

אבל לא איש כמו דיין יירתע מפני תירוץ התחמקות שקוף כזה. בו במקום הוא הציע לה לפגוש אותו במסעדת מלון ירדן, בקרן הרחובות בן־יהודה ושדרות קק"ל, שם נהג דיין לסעוד בשעתו, יחד עם אנשי רפ"י אחרים, בגלל קירבת המלון למעונו התל־אביבי של דוד בן־גוריון.

„מה פתאום אתה רוצה לפגוש אותי?" תמהה אלישבע, שלא ידעה איך לבלוע את המחמאה.

„זה בגלל הקול שלך," השיב לה השר בטלפון, „יש לך קול מעניין מאוד."

הפגישה בין השניים נערכה כבר בשעות אחרי־הצהריים של היום בו התקשרה אלישבע לראשונה עם משה דיין. כאשר הגיעה אלישבע למקום, היא לא יכלה לזהות את השר בין האורחים. מרוב התרגשות שכחה כנראה את סימן ההיכר הבולט ביותר שלו. היה עליה לשאול את המלצרים מי זה משה דיין, ורק אז הובילו אותה אל הפינה בה ישב. דיין שתה משקה חריף והציע לאלישבע להזמין עבורה דריי מרטיני. אלישבע חנבוכה דחתה את ההצעה, טענה כי אינה שותה משקאות חריפים.

דיין הציע לה להזמין משקה אחר, אבל היא דחתה גם הצעה נדיבה זו. תחילה סיפרה אלישבע לדיין את בעייתה. הוא הציע לה להתקשר אל שמגר כו במקום, מהטלפון שבמלון, תוך שהוא נותן הוראה למלצרים להגיש לצעירה את כל העזרה שתבקש.

מרוב התרגשות, או מסיבה אחרת, לא התקשרה אלישבע עם שמגר מהמלון. על כל פנים, דיין הבטיח לה לסייע לה בנושא זה, ומיד עבר לנושא הבא: הוא הזמין אותה לבוא עמו למסיבת קוקטייל הנערכת במלון דן. שוב דחתה אלישבע את ההצעה הנדיבה. אבל דיין לא נואש. במקרה שאלישבע תתחרט, אמר, ותרצה בכל זאת לבוא אליו למלון, היא תוכל למצוא אותו בחדרו שבמלון דן. על גבי נייר מכתבים של מלון ירדן, עליו רשמה יד אלמונית, שלא ניתן לזהותה, את שמו של מאיר שמגר, רשם משה דיין את מספר החדר במלון דן, בו ימתין לאלישבע: חדר 319.

אלישבע הודתה לדיין על ההזמנה, נפרדה ממנו וחזרה לביתה אבל לא לפני שהשאירה בידו, לבקשתו, את כתובתה ומספר הטלפון שלה. בהתאם לעצתו של דיין, צילצלה אל שמגר, כדי לבשר לו את הפנייתה על ידי דיין אליו. היא לא הצליחה למצוא את היועץ־המשפטי בביתו.

מסיבת קוקטייל במלון „דן"

למחרת בבוקר נמסר לאלישבע, כי בעת שנעדרה מביתה חיפשו אותה מספר פעמים בטלפון. בכל פעם היה זה אותו קול של גבר שחיפש אותה. הוא אמר ששמו משה דיין. עוד לפני שהספיקה אלישבע לקלוט את משמעות הבשורה, צילצל הטלפון שוב. כמובן: מוישה היה על הקו.

הוא הודיע לאלישבע שהוא רוצה לראות אותה מייד, בכל מקום שתרצה לפגוש אותו, יהיה זה בהילטון, בשרתון או בדן. כשביקשה אלישבע לדעת את גורם הבהילות, בישר לה דיין כי שקל את בעייתה והחליט לסייע לה אישית ולהפנות באופן אישי את בקשתה אל שמגר.

גם הפגישה הבאה בין השניים נערכה במסעדת מלון ירדן. בנוכחותה של אלישבע טילפן דיין אל שמגר, אך שוב נאמר ששמגר איננו בביתו. אז כבר הבחינה אלישבע ששר־הביטחון מחזר אחריה. אחרי שבפגישה הקודמת נודע לו שמוצאה של אמה הוא מווינה, הכין דיין הפתעה לאלישבע: הוא הזמין במסעדת ירדן שטרודל בנוסח וינאי.

למחרת הוא טילפן אליה לסלון השמלות של אמה מספר פעמים. באחת הפעמים,

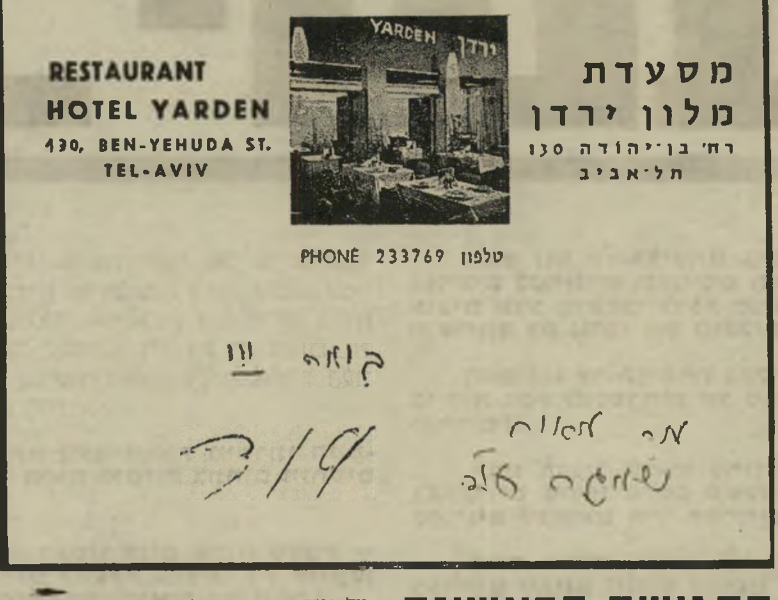

הפגישה הראשונה

על נייר מכתבים של מלון ירדן בתל־אביב, שבמסעדתו נערכה הפגישה הראשונה בין דיין לאלישבע, ביוזמתו של שר־הביטחון, רשמה יד אלמונית את שמו של היועץ המשפטי. הרישום היחיד בכתב־ידו של דיין בפתק זה הוא המיספר 319, מיספר החדר שהיה בשעתו למשה דיין במלון דן, אותו רצה דיין שאלישבע תזכור, אחרי שהזמין אותה לשם.

חדר מס. 319 בקומה השלישית של מלון דן בתל־אביב, הוא החדר שעמד בשעתו לרשות שר־הביטחון משה דיין. בין שאר החדרים שעמדו לרשותו בבתי־מלון שונים במדינה. בחדר זה נערכה פגישתם האינטימית הראשונה של אלישבע ומשה דיין. בתי־מלון נוספים בהם נפגש צמד הנאהבים, היו מלון „שרתון" ו„אויה".

הללו, שהתה במדידה בחנות, חותנתו של תת־אלוף חפץ. הקריאות הטלפוניות התכופות, הפריעו לה במדידה, והיא שאלה: „מי המשוגע שמצלצל אלייך כל הזמן?"

אלישבע, שחיזוריו של דיין כבר סיחררו אותה, פלטה: „משה דיין." חותנתו של חפץ הביטה בה כבמשוגעת.

בתום שבוע של שיחות טלפוניות ופגישות במסעדת ירדן, כשדיין אינו מפסיק להפציר באלישבע לבוא עמו ל„מסיבת קוקטייל" במלון דן, הסכימה אלישבע לבוא אליו למלון. היא לבשה שמלה חגיגית, כראוי למסיבת קוקטייל ועלתה לקומה השלישית במלון, לחדר מספר 319. היא קצת הופתעה כשהסתבר לה שהאורחים היחידים במסיבת הקוקטייל היו היא ומשה דיין. הם שתו קפה ונגסו בעוגות.

שר־הבטחון הסביר לאלישבע שנעים לו

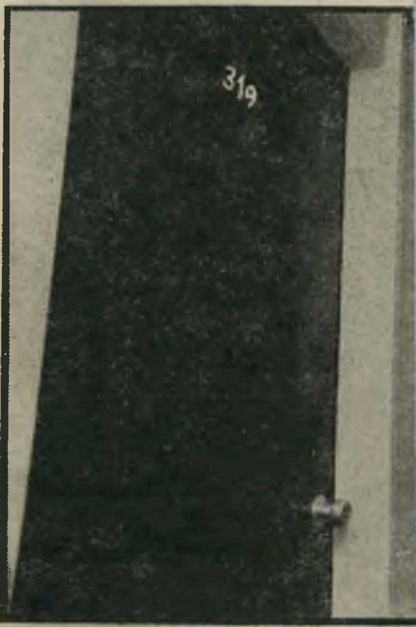

לשוחח עמה. הוא חקר אותה אם יש לה חבר פרטי, ושמח לשמוע כי היא משוחררת מהתחייבות כזאת. כאשר גלשה השיחה לנושאים אינטימיים יותר, קמה אלישבע והסתלקה באלגנטיות מ„מסיבת הקוקטייל."

חלפו שלושה־ארבעה שבועות. משה דיין לא הפסיק לצלצל אל אלישבע, בהפסקות, לבקש ממנה כי תיאות לבוא אליו שוב לחדרו במלון דן. לבסוף, ביום בהיר אחד, נמס לב הקרח של אלישבע. היא נכנעה. היא עלתה ל„מסיבת קוקטייל" בחדר 319.

התמסרות תמורת פרוטקציה?

כאמור, **אפשר** היה לשייך גם רומן זה, לרשימת הרפתקותיו הכמוסות של משה דיין, שלציבור אין כל זכות ועניין להתעסק בהן. אולם במקרה זה, מתעוררות נקודות חשובות ביותר, המחייבות בירור ציבורי. שכן הן מציבות סימן שאלה לגבי הסדר הטוב בנוהגי השלטון המקובלים במדינת ישראל.

שימו לב: צעירה אלמונית מצלצלת אל שר־הביטחון בעניין הקשור במעשה פלילי, שאינו נמצא כלל בתחום סמכותו; או בטיפול של משרדו. למרות זאת, מציע לה שר־הביטחון את עזרתו, שבמקרה זה ניתן לכנותה בשם פרוטקציה, וכל זאת במטרה ברורה לחזר אחרי אותה אשה, ולגרום לכך שתתמסר לו.

הפגישה בין אלישבע לדיין לא נערכה במישור הפרטי, אלא במישור הציבורי. היא לא פנתה אל דיין כמשה דיין, אלא כאל שר־הבטחון, ואילו הוא ניצל פניה זו למטרות אישיות בהחלט.

במדינה מתוקנת ומסודרת, היה כל שר, או אפילו פקיד ממשלתי זוטר, מסרב להיכנס ולטפל בעניין שאינו נוגע בסמכותו.

אפילו לא פנה משה דיין אל היועץ המשפטי ולא גייס את קשריו האישיים עימו כדי להשפיע על צורת הטיפול בתיק של אחיה של אלישבע — **וכאן יש להניח ללא צל של ספק, שגם אם היתה פנייה כזאת של דיין, היועץ המשפטי לא היה מושפע ממנה בכל צורה שהיא** — הרי עצם העובדה, שאצל אזרחית צעירה של מדינת ישראל נוצר הרושם שניתן להשיג הקלה בהליכי הדין אם מתמסרים לאחד משרי הממשלה, היא עובדה חמורה ביותר.

עצם המחשבה ששר־הביטחון הצליח לעורר אצל אותה אזרחית, כי באם תתמסר לו, היא תוכל לגרום לזיכויו או שיחרורו של אחיה, מצדיקה את פיצוץ כל הפרשה והבאתה בפני הציבור, גם אם — כפי שקרוב לוודאי אירע במציאות — לא נקף דיין אצבע כדי להקל על מיצוי הדין לגבי האח.

בעייה 2: האם מסוגל שר־הביטחון למלא את תפקידו כראוי כאשר מרבית זמנו מוקדש לארכיאולוגיה, עסקים מיסחריים ועיסקי נשים?

כאשר נבחר אזרח לתפקיד ציבורי כלשהו, ואין זה משנה מה מידת חשיבותו, הרי ברור שבין שאר השיקולים המביאים לבחירתו, נמצאת גם בחינת יכולתו למלא את התפקידים המוטלים עליו?

אם כך מקובל לגבי כל משרה ציבורית, הרי לגבי תפקיד כמו שרות בממשלה, יפה כלל זה על אחת כמה וכמה. משרת השר אינה רק תואר. היא כרוכה בעבודה קשה, לעיתים קרובות מפרכת. מלבד עצם העבודה המוטלת עליו במשרדו, העיסוקים בבעיות המשרד, חייב שר בממשלה להשתתף בישיבות הממשלה, בישיבות הכנסת, בישיבות, דיונים והתייעצויות של אלף ואחת ועדות — וכל זה מחוץ לתפקידי הייצוג המוטלים עליו.

לגבי משה דיין, נדמה שכללים אלה אינם תופסים. כי אם מסכימים את מיספר השעות שהוא מקדיש ביום לתחביביו הארכיאולוגיים (מבלי לדון ברגע זה במידת חוקיותם), לעיסוקיו המסחריים, ליחסי־הציבור המקיפים שלו ולעסקי הנשים שלו, צצה מאליה השאלה: מתי נותר לו זמן לעסוק בענייני משרדו ובבעיות הביטחון של ישראל, שלא לדבר על זמן לשינה?

כתבת ענק ב־ stern

„פרשת אלישבע" עתידה להפוך לנושא מרכזי בחדשות הבינלאומיות, אחרי ששבועון החדשות המערב־גרמני, „שטרן", עומד לפרסם את הפרשה בהרחבה בגליונו הקרוב, שיופיע בסוף שבוע זה. „שטרן", שהוא שבועון החדשות האירופי החשוב ביותר, בעל תפוצה של מיליונים, שלח כתב מיוחד לישראל, שכתב את סיפורה של אלישבע צ'יזס, מפיה, על יחסיה עם משה דיין.

בעקבות ה„שטרן" תפורסם הפרשה בהרחבה בעיתונים רבים נוספים בעולם, וזאת עקב המשמעויות המדיניות והחברתיות הנובעות ממנה, וההשלכה שיש להן על התנהגותם של מדינאים רבים בעולם המערבי.

הפרטים המלאים והמדוייקים על ניתוק המגע שאירע בשבוע שעבר בין אלישבע ואמה לבין מערכת „העולם הזה" — אחרי שהשתיים הסכימו למסור את סיפורן לפירסום ב„העולם הזה" — טרם התבררו סופית. כפי שהסתבר עד כה, נראה שגורמים בלתי מזוהים בבירור, הפעילו לחצים כבדים על האם ובתה, שיימנעו מפירסום הפרשה ב„העולם הזה", תוך איומים מפורשים לשלומן ובריאותן. נראה ששתי הנשים, המסתתרות עד היום מפוחדות ומבוהלות, הגיעו למסקנה כי רק פירסום בינלאומי עשוי להסיר את הלחץ המופעל עליהן, התקשרו ביוזמתן עם עיתונאי־חוץ.

עקב הפירסום הבינלאומי הנרחב הצפוי לפרשה, אין ספק שהיא תעורר עוד הדים רבים ותגובות שרשרת שקשה לחזות את תוצאותיהן מראש.

במשך תקופה של קרוב לשנתיים, מ־שלהי 1968 עד חודש מאי 1970, כאשר התפתח ונמשך הרומן בין משה דיין לאלישבע, הסתבר לאלישבע כי זכתה למאהב נמרץ ומתמיד, שנחון בלהיטות של צעיר בגיל העשרה. פגישותיו עם אלישבע נערכו במספר בתי־מלון בסביבת תל־אביב, שם עומדים לרשותו חדרים. על חשבון משרד־הבטחון.

הוא היה מנצל כל הזדמנות וכל רגע פנוי, כדי לפגוש את אלישבע. לפעמים היה בא בעצמו, בלווית שומרי ראשו ומלוויו כמובן, לאסוף אותה מביתה. לשם היה גם מחזירה במכונית השרד שלו. לפעמים, כשהיא מתעכבת במקום כלשהו, היה שולח את מלווין כדי שיאספו את אלישבע אל החדר במלון שם נקבעה פגישתם לאותו יום.

פגישותיהם נערכו במשך תקופה מסויימת כמעט יום יום. לפעמים, בימים שהיו נערכות ישיבות ממשלה ארוכות ומייגעות, היה דיין מבקש את סליחת חבריו בממשלה ויוצא להפסקה קצרה. השרים ודאי היו סבורים אז כי ענייני ביטחון־המדינה דחופים, הם המחייבים את יציאתו הבהולה של דיין מהישיבה. הם לא היו יודעים כי דיין היה מסוגל לצאת מהישיבה, להמריא במסוק לתל־אביב, לצאת לפגישה עם אלישבע, לחזור במסוק לירושלים, ולהשתתף בסיומה של הישיבה שבפתיחתה נכח.

אסור לשכוח, שבאותה תקופה לא היתה

איך לנהוג בצוואר ולהלך בראש מורם?

רק כאשר שואלים אותך: "מה, לא התגלחת הבוקר ?"
אתה מגלה כי צווארך ובעיקר מתחת לסנטר מלא זיפים ארוכים שנשכחו בגילוח הבוקר.
איך לנהוג בצוואר ולהלך בראש מורם ?
הצעד הראשון בכיוון הנכון הוא סכין הגילוח "דיפלומט פלטינום פלוס".
חד, עדין ומאריך ימים ולאחר שיש בידך סכין גילוח "דיפלומט" המלאכה קלה הרבה יותר,
עליך פשוט לא לשכוח את הצוואר ולהחליק עליו עם הסכין לכיוון הלסת,
סכין הגילוח "דיפלומט" יעשה את השאר...

בהצלחה - עם דיפלומט.

Diplomat
דיפלומט-חד יחיד ומיוחד

פרסום ד"ר יעקבסון

אלישבע

אלישבע האשה היחידה שמשה דיין אירח לה לחברה. יחסיו הממושכים עם רחל רבינוביץ'—כורם, לא נותקו באותה תקופה.

המשכימים קום שנסעו ברכבם בדרך חיפה, בואכה לתל־אביב, יכלו לראות לעיתים מזומנות את מכוניתו של שר־הבטחון דוהרת במהירות, תוך אי־הקפדה על כמה מכללי הזהירות בדרכים.

באותם ימים היה כמעט מסלול אחיד למכוניתו של שר־הבטחון. הוא היה עוצר ליד ביתה של רחל כורם, באחד הרחובות בצפון תל־אביב, אוסף אותה ומסיע אותה למקום עבודתה. משם היתה מכונית השרד של שר־הבטחון יוצאת לרחוב

גבי רבינוביץ'

רחל כורם־רבינוביץ, עוזרת למנהל השק"ם, אהובתו של משה דיין מזה 17 שנים, גילתה רק בתחילת 1970 את יחסיו של משה עם אלישבע. היא באה אינקוגניטו לראות את אלישבע בסלון השמלות של אמה.

דיזנגוף, אוספת את אלישבע, ומביאה אותה למקום בה בחר שר־הבטחון אותו בוקר לסעוד בחברתה את ארוחת הבוקר.

בצהריים, שוב היתה תמונה זו חוזרת על עצמה. מלצרי קפה כסית, יכלו לראות את מכוניתו של שר הבטחון נעצרת ב־רחוב דיזנגוף, מול הקפה. אלישבע היתה יורדת ממנה, חוזרת מפגישת הבוקר שלה. משם היה שר־הבטחון טס לאסוף את רחל כורם ממקום עבודתה ולהסיעה למסעדה, שם בחר אותו יום לסעוד בחברתה. וחוזר חלילה.

באותה תקופה, למרות חיי המשפחה הרעועים שלו, היו עדיין למשה דיין גם התחייבויות משפחתיות. רק פלא הוא כיצד הצליח לעמוד בלוח הזמנים ולא

השורה הראשונה

זוהי תמונה נוספת מסידרת התמונות ש־צולמו על־ידי „העולם הזה" ב„כנס הסינרמה" ביולי 1969, אשר דיבר שר־הבטחון, נפתלי לביא, אמר עליהן, כי אלו הן תמונות פוטומונטאז'. משמאל לימין: דוד בן־גוריון, אהוד אבריאל, גד יעקבי, משה דיין, זוג לא מזוהה, אלפרדה ברשל ואלישבע צ'יזס.

להחמיץ אף אחת מהפגישות האישיות הללו.

למה מנוצל תקציב הביטחון?

כל הנאמר לעיל לא נועד לעקוץ את משה דיין או לפגוע בתדמיתו, אלא להציג שאלה בעלת חשיבות ציבורית ראשונה במעלה.

אזרחי מדינה, ובמיוחד אזרחי מדינה

רות דיין, גרושתו של שר־הביטחון, ידעה אף היא על יחסיו של משה עם אלישבע. היא היתה מקבלת את השיחות הטלפונית של אלישבע צ'יזס אל משה דיין, שוחחה עימה לא פעם.

הנמצאת במצב מלחמה כפי שהיו אזרחי ישראל בתקופת מלחמת ההתשה, רשאים לצפות ששר־הבטחון שלהם יראה את בעיות הבטחון של המדינה כעסוקו המרכזי. אולם ברגע ששר בממשלה, ובמיוחד אם הוא שר־בטחון, רואה את תפקידו כעניין שולי, המאפשר לו רק להתמסר ביתר קלות לעיסוקיו האחרים; ברגע ש־העיסוקים השוליים מתחום החיים הפרטיים של השר, הם ההופכים לעיסוק המרכזי סביבו סובבת מרבית פעילותו, מתעוררת מאליה השאלה אם שר זה מסוגל למלא את התפקידים המוטלים עליו.

יתכן ומשה דיין הוא גאון כזה, בניגוד לשרים אחרים בממשלת ישראל, שהצליח לארגן סביבו חבר עוזרים מוצלח כל כך, עד שנוכחותו אינה דרושה כלל למשרד־הבטחון, כיוון שמרבית העבודה המוטלת על השר נעשית בידם.

אם אומנם כך הדבר, והעוזרים הם כה מוצלחים עד שהם מסוגלים לנהל את משרד־הבטחון גם ללא השר, לשם מה הייב דווקא הוא ולא אחר לשאת בתואר שר־הבטחון? מה עוד שהוא שר־הבטחון היקר ביותר, שהחזיקה המדינה אי־פעם.

בהקשר זה אי־אפשר שלא להעלות את השאלה: האם אין חלק

שבע בפאר את יום הולדתה. לכבוד ה־מאורע אף הגיש לה משה דיין שי: צילום שלו עם חתימה, כדרך שנוהגים לעשות אלילי הבד והזמר.

אגב, נקודה זו ראויה לציון. בכל תקופת יחסיהם, נהגו משה ואלישבע להעניק זה לזו וזו לזה מתנות. אלישבע היתה נוהגת לקנות לו תכשיטים, בעיקר כאלה המשיבצים ביהלומים. כך, למשל, הזמינה עבורו פעם בחנות תכשיטים חפתים משובצים יהלומים בתוכם היתה טבועה תמונתה. היא היתה גם מעניקה לו במתנה בגדים. כמה מהז'אקטים העשויים מעור, בהם נוהג דיין ללכת בשנים האחרונות, הם מתנותיה של אלישבע. באחד מימי הולדתו שלחה לו זר פרחים שמחירו היה 90 ל"י.

גם דיין נהג להעניק לאלישבע מתנות: תמונותיו עם הקדשות, וספרים ב־הוצאת מערכות או משרד־הבטחון.

משה דיין: „העולם הזה יודע הכל!"

השיחה הבאה התנהלה בטלפון בין שר־הביטחון משה דיין לבין אלישבע צ'יזס, למחרת כנס הסינרמה, ביולי 1969, בו ישבה אלישבע עם אמה בשורה הראשונה. דיין, שישב במרחק כמה מושבים מהן, לא הראה כל סימן שהוא מכיר אותן. זהו קטע מהשיחה:

אלפרדה ברשל (אמה של אלישבע מרימה את השפופרת): הלו...

דיין: אפשר לדבר עם אלישבע?

אלפרדה: מי מדבר?

דיין: משה דיין...

אלפרדה: רק רגע.

אלישבע: הלו, כן?

דיין: אלישבע, מה שלומך?

אלישבע: ככה, מה שלומך?

דיין: אני רואה שאמא שלך לפני שהיא שואלת מי מדבר, לא נותנת את הטלפון.

אלישבע: נכון, היא קיבלה הוראות.

דיין: ממי?

אלישבע: נו, ממי? ממי היא יכולה לקבל הוראות?

דיין: נשארת אתמול עד הסוף שם? (הכוונה לכנס הסינרמה).

אלישבע: כן! בטח!

דיין: אני הייתי צריך לרוץ פתאום, כי היתה התקפה בתעלה...

אלישבע: למה לא ניגשת?

דיין: לאן?

אלישבע: לא ראית את אמא שלי יושבת לידי?

דיין: קודם כל לא הייתי בטוח שזאת אמא, ושנית לא רציתי שיצלמו אותנו, אם אני אגש, אז כל הצלמים...

אלישבע: היו מצלמים?

דיין: בהחלט! ראיתי שצילמו אתכן גם ככה.

אלישבע: כן, אני במקרה פגשתי שם עיתונאית אחת, היא סיפרה לי שהיא עובדת עכשיו ב„העולם הזה"... אלה (הכוונה לצלמת אלה זוהר) אני למדתי איתה מכיתה א'. אני זכרתי אותה ואני אמרתי לה: השם שלך לא אלה? אז היא אומרת לי: כן. היא אמרה לי שהיא לא ראתה עוד דבר כזה שאני אזכור אותה עוד מכיתה א'. לא ידעתי, במקרה היא עיתונאית ב„העולם הזה"... עוד לפני זה היא צילמה אותי מיספר פעמים, בשביל מה, אני לא יודעת...

דיין: נו, תנחשי...

אלישבע: לנחש? אני לא יודעת...

דיין: היא תגיד — זו החברה של משה דיין.

אלישבע: החברה של... מה פתאום היא תגיד את זה? איך היא יכולה להגיד את זה?

דיין: „העולם הזה" יודע הכל!

אלישבע: „העולם הזה" יודע הכל? מה פתאום?

דיין: טוב, נעזוב את זה, הם לא מעניינים אותי עכשיו... אז את רוצה מתי שהוא לשתות קפה?...

מתקציב משרד־הביטחון, זה ה־מוקצב לצרכיו של שר־הביטחון, מנוצל למטרות שלא נועד להם?

ב־30 ביולי 1969, יום הולדתה של אלישבע צ'יזס, ערך שר־הבטחון לכבודה מסיבה במלון אויה. לכבוד המאורע נסגר כל איזור המלון והוקף במשמרות. בחדר האוכל של המלון, שחלק ממנו נסגר כדי להבדילו משולהנותיהם של אורחי המלון האחרים, נערך שולחן ענק מכוסה כל טוב. אנשי הבטחון מנעו אותה שעה כניסת אנשים זרים למלון.

ושם, סביב השולחן, חגגו משה ואלי־

אותה מסיבה במלון אויה, נערכה בתקופה בה השתוללה מלחמת ההתשה בשיא אכזריותה. אולם לא זאת הנקודה. השאלה היא, על חשבון מי ערך דיין את מסיבת יום ההולדת לאלישבע? האם שילם את המחיר מכיסו, או שמא נכללה הוצאה זו בתקציב משרד־הביטחון?

מי משלם את החזקת החדרים עבור שר־הביטחון במלונות הפאר של תל־אביב וירושלים, בהם היה נוהג לארח ידידה קרובה כמו

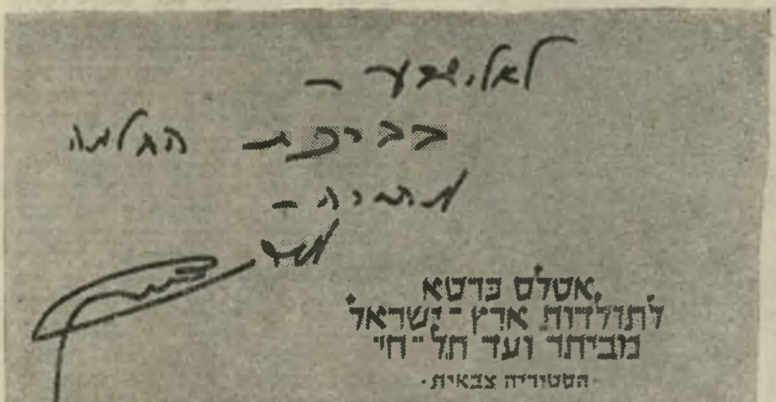

העיקר הבריאות!

הקדשה שכתב משה דיין בכתב־ידו על אטלס להיסטוריה צבאית שנתן במתנה לאהובתו. בהקדשה כתב שר־הביטחון: „לאלישבע — בברכת החלמה מהירה — משה דיין." את התאריך בתחתית הקדשה, 20.5.1969, הוסיפה אלישבע כאשר תייקה הקדשה זו בין אוסף המיסמכים המעידים על יחסיה עם משה דיין.

אלישבע? האם מחזיק שר־הבי־טחון חדרים אלה על חשבון משי־כורתו, או שמא מימן משלם המי־סים את החזקתם?

מסע בין האוצרות

כדי להגיע להיבטים הציבוריים הנוספים של „פרשת אלישבע", מן הראוי להקדים ולספר את המשך הש־תלשלות היחסים ביניהם.

קשה לקבוע את טיב יחסים אלה, ש־נמשכו כמעט שנתיים. כך, למשל, היתה אלישבע באה לא פעם במבוכה, כשדיין היה עומד על כך שהיא בת 16, ולא בת 22 או 23. בפעם הראשונה כששאל ל־גילה והיא השיבה לו: 22, הוא צחק בפניה, אמר שהיא מבגרת את עצמה בכוונה. הוא היה צוחק בפניה כל אימת שהיתה מנסה להוכיח לו שאינה בת 16 והיתה מוציאה את תעודת־הזהות שלה כדי להוכיח לו זאת.

בגלל ההמשכיות ביחסים, הלכה והת־גבשה בליבה של אלישבע האמונה כי משה דיין ישא אותה לאשה. היא היתה מאוהבת בו, כטענתה בפני חברותיה, עד מאחורי האוזניים. היא כבר ראתה את עצמה בחלומותיה כאשתו החוקית. הדבר היחיד שמנע את נשואיהם, כך הבינה אלישבע מדבריו של משה דיין, היה סירובה של רות להעניק לו את הגט שהוא כה מבקש.

רות דיין ידעה על יחסיהם. היא היתה מקבלת את שיחות הטלפון כשאלישבע היתה מתקשרת אל משה בביתו. הן היו משוחחות ארוכות בטלפון. גם מיקי בייטל, מזכירתה של רות דיין, הכירה את אלי־שבע וידעה אודותיה.

איך שהוא, בדרך בלתי ברורה, נודע לרות דיין דבר קיומה של אלישבע וה־מקום שהיא תופסת בחייו של דיין. יום אחד הופיעה מזכירתה, מיקי, בסלון של אלישבע. היא ביקשה ממנה לצאת החו־צה, כיוון שרות ממתינה לה במכונית ורוצה לשוחח עמה.

אלישבע נמצאה במצב של התלבטות. מזה זמן רב טען דיין בפניה שרות מסר־בת להעניק לו גט, ביקש ממנה שתנסה לדבר עם רות ולהשפיע עליה שתסכים להתגרש. אלישבע היססה לעשות זאת. והנה, עתה, נוצרה האפשרות לשיחה.

אבל ברגע האחרון הרגישה אלישבע כי אינה יכולה לגשת אל רות ולבקש ממנה שתוותר על בעלה למענה. היא הודיעה למיקי שהיא עסוקה ואינה יכולה לצאת.

מאותה סיבה סירבה אלישבע לבקר בביתו של דיין בצהלה, בתקופות שרות דיין שהתה בארץ, למרות שהפציר בה לבוא. בתקופות שרות נסעה לחו"ל, ניאו־תה אלישבע להיפגש עם דיין בביתו. הוא היה עורך לה שם מסע בין אוצרות ה־עתיקות שלו, שהיה מסתיים במחסן, שם היו מאוחסנים העתיקות שטרם הרכיב ומיין. אלישבע, למרות כל ההסברים, טע־נה כי אינה מבינה דבר.

באחד הימים, כשרות דיין נעדרה מ־הארץ, הסיע דיין את אלישבע לביתו. הוא הבטיח לה שהבית ריק ואין בו איש. אבל להפתעתם מצאו בבית את העוזרת, טוני. העוזרת לא גילתה התרגשות נוכח הפגישה הבלתי צפויה. היא אפילו הכינה להם קפה, ואלישבע היתה מלאת התפעלות על שבמקום סוכר שמה העוזרת ריבה בקפה.

גם לאשה השלישית בחייו של דיין, לרחל כורם, נודע, אם כי קצת במאוחר, דבר קיומה של אלישבע.

בעייה 3: האם שר־הביטחון חושף את עצמו לסחיטה ויוצר בכך סיכון ביטחוני חמור ביותר?

באחד הימים הרגישה אלישבע לפתע, כי משהו השתנה ביחסו של משה דיין אליה. היה זה אחרי שטילפנה לביתו במשך שעות ארוכות ולא קיבלה תשובה. אלישבע, שידעה כל הזמן על קיומה של

שלוש תת־ניצב אהרון שלוש, ראש ענף תפקידים מיו־חדים במטה הארצי של משטרת ישראל, מילא תפקיד מרכזי ב„פרשת אלישבע", כאשר הוזעק על־ידי דיין למנוע הטרדות טלפוניות מצד אלישבע. הצורה בה משך את ידו מהפרשה והתייצבותו לצידה של אלישבע, מאירות אותו באור חיובי ביותר.

רחל כורם, קינאה לה, וזאת למרות ש־דיין הבטיח לה שיחסיו עם רחל הם אפלי־טוניים בלבד.

היא המשיכה לצלצל, עד שבשעת לילה מאוחרת, השיגה את משה בביתו. היא חקרה אותו היכן היה, ודיין גילה לה כי שהה באתר ביטחוני מסויים. למחרת, צילצל דיין לאלישבע והכין אותה שלא ל־דאוג אם תבוא המשטרה לחקור אותה. הוא הסביר כי יש האזנה על הקו שלו. המשטרה הבחינה כי היא צילצלה אל ביתו בתכיפות והחליטה לבדוק במה ה־ענין. דיין הודיע לה, שאם יבואו אליה מ־המשטרה, שתפנה את השוטרים אליו.

עוד באותו יום צילצל אליה אהרון שלוש, ראש ענף תפקידים מיוחדים ב־משטרת ישראל, הודיע לה שהוא רוצה לדבר עימה, והזמין את עצמו לסלון ה־תפירה, השוכן מאחורי קפה כסית.

כאשר הגיע שלוש לחנות, הוא החל לנזוף באלישבע: איך את מעיזה לצלצל ולהפריע לשר־הבטחון? תשובת אלישבע: „תפנה אליו ותשאל אותו." על כל שאלה נוספת, השיבה לו אלישבע: „תשאל את דיין."

תשובותיה הרגיזו אותו והוא התפרץ כלפיה: „את לא יודעת שאני קצין בכיר במשטרה? חוצפנית! צאי מהחדר!"

שלוש לא העלה כלל על דעתו שיש איזה קשר בין דיין לתופרת הקטנה מרחוב דיזנגוף. רק כשנשאר לבדו בחדר עם אמה,

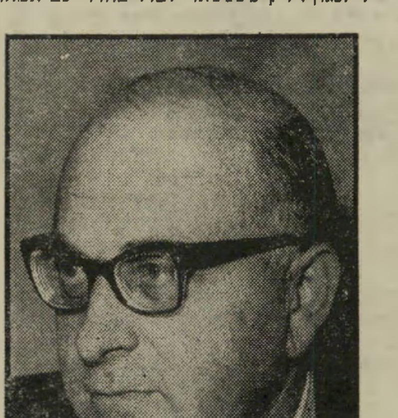

רוטנשטרייך עו"ד יהושע רוטנשטרייך, ראש לישכת עורכי־הדין, ייצג את שר־הביטחון משה דיין במשא־ומתן עם אלישבע צ'יזס, על הפיצוי הכספי שיינתן לה בתמו־רה על הפסקת היחסים בינה לבין שר הבי־טחון ועל הסכמתה שלא לפרסם זאת ברבים.

סיפרה לו האם על הרומן המתנהל בין דיין לבין בתה. שלוש קרא מיד לאלישבע לחזור לחדר. הוא התנצל בפניה והסביר כי לא ידע כלל על יחסיה עם דיין. לפני שנפרד השאיר בידיה את מספר הטלפון הפרטי שלו, ביקש ממנה להתקשר עמו בכל פעם שיתעוררו אצלה בעיות כלשהן.

עד היום מאמינה אלישבע כי שלוש בא אליה אחרי שדיין הת־לונן כי היא מטרידה אותו, בנסיון להיפטר ממנה.

אם יש אמת בטענה זו, הרי זה שוב מעשה בלתי נסבל מבחינה ציבורית. שכן, לא יתכן ששר־הביטחון יזעיק את המחלקה לתפ־קידים מיוחדים של המשטרה, כדי לפתור את בעיותיו האישיות והפרטיות. נראה ששלוש עמד על נקודה זו במהירות. אחרי שהתברר לו טיב היחסים בין אלישבע לדיין, הפך לידידה, סירב להתערב ב־פרשה כקצין משטרה, אלא כידיד אישי.

שני מכשירי הקלטה

זמן קצר אחר־כך קיבלה אלישבע בביתה שיחת טלפון מאדם אלמוני לגביה, שהציג את עצמו בשם גרשוני. האיש, בעל טון הדיבור השקט והמאופק, הסביר לה בטלפון כי איננו יכול להציג את עצמו, אלא כידיד של אחד מהמלווים של דיין.

אלישבע, הבינה מייד בשיחה ראשונה, כי האיש המתקשר עימה הוא רציני, וכי יש בידו אינפור־מציה חשובה למסור לה. היא ביק־שה ממנו להתקשר שנית, ניצלה את הזמן כדי לרוץ ולרכוש מכ־שיר־הקלטה, באמצעותו רצתה להקליט את תוכן השיחה עימו.

הנקודה המצחיקה בכך היא, ש־אלישבע לא ידעה כלל שאיננה צריכה לקנות מכשיר־הקלטה, כיוון שמכשיר כזה מצוי בבית. היא לא ידעה שבידי אמה נמצא טייפ־רקורדר, באמצעותו היא מקליטה את כל שיחותיה עם דיין, מאז החל לצלצל אליה בעקבות פגישתם הראשונה.

בסלון אלפי, בו עובדות השתיים, יש קו טלפון אחד, אליו מחוברים שלושה מכשירי טלפון. בכל פעם שאלישבע שוח־חה בחדר אחד, היא לא ידעה שאמה מקליטה את שיחתה מהטלפון בחדר ה־שני.

מדוע עשתה זאת האם?

קשה לתת תשובה ברורה על כך. כפי שטענה בזמנו, היא הסתייגה מהרגע הרא־שון מיחסיה של בתה עם שר־הבטחון. תחילה הסכימה לפגישותיה של אלישבע עם דיין מתוך הנחה שפגישות אלה עשו־יות להקל במשפטו הפלילי של בנה. היא הכירה את בתה כבתולה, שלא התרועעה מעולם עם גברים, ולא האמינה כי יכולים

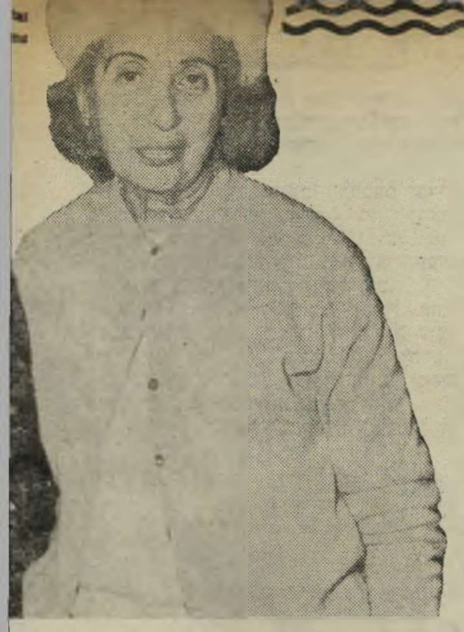

צמד המקליטות אלפרדה ב[...] בדירת המ[...]
כמעט את כל השיחות הטלפוניות של משה דיין [...]
רכשה בעצמה מכשיר הקלטה והחלה להקליט [...]

10,000 הלי[...]
כדמי ש[...]

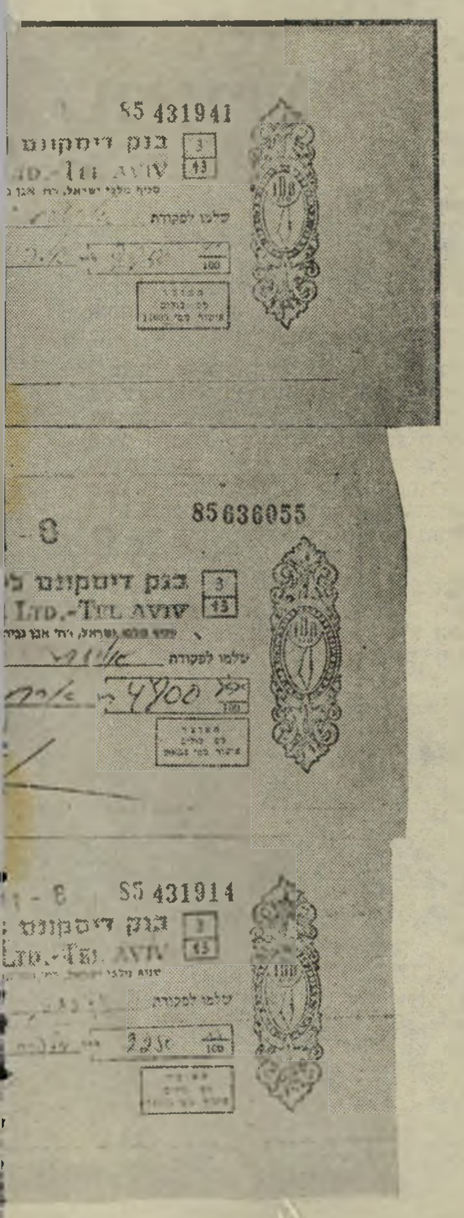

שלושה צ'קים, שלושה[...]
[...]מו לאלישבע צ'יזס מכספי שר־הביטחון. הצ'קים ה[...]
הסך של 10,000 ל"י מעורך־דין רוטנשטרייך, פר[...]
שכר־טירחתו. הצ'ק האחרון, על סך 4,800 ל"י ש[...]
ברורות, נרשם כל צ'ק על שם אחר, אך כל אחד מ[...]

...של ובתה אלישבע צ׳יזס, כפי שצולמו לפני שבוע ...בוא שלהן בתל־אביב. אלפרדה דאגה להקליט ...עם בתה. אלישבע, שלא ידעה על הקלטות אמה ...את הודעות האזהרה האנונימיות שהגיעו אליה.

...ות ששולמו
...תיקה

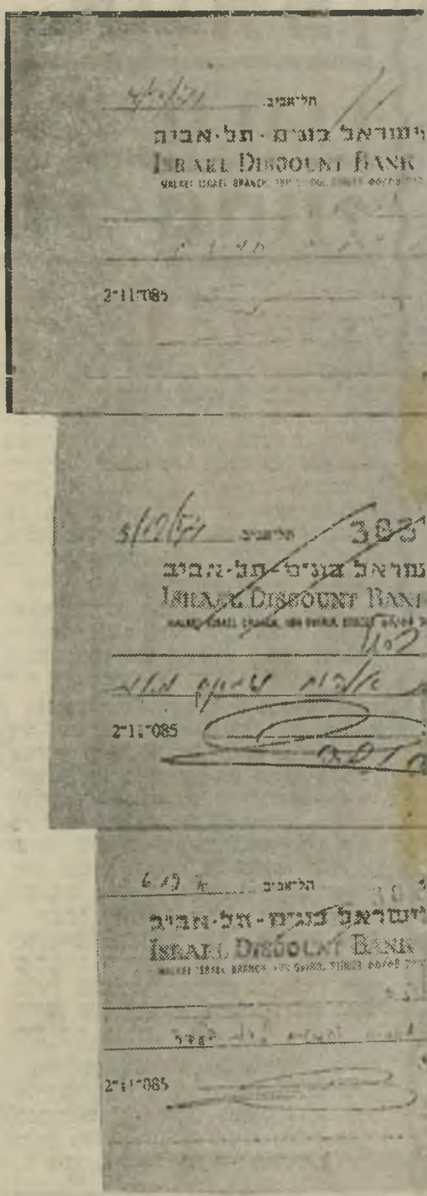

...שמות

אלה הם שלושת הצ׳קים, על סך כולל של 9,300 ל״י ששול... ...תומים בידי עורך־הדין יהודה רסלר, שקיבל את ...קליטו של דיין. רסלר, ניכה מהסכום הכללי את ...ילם רק בתחילת החודש שעבר. בגלל סיבות לא ...נ)מנת אלה הוא שמה של אותה אשה — אלישבע.

להיווצר אילו שהם יחסים בין אלישבע לבין דיין, המבוגר ממנה ב־30 שנה. היתה לה הרגשה, סיפרה לידידים, כי דיין מוליך את בתה שולל. כאשר נודע לה על טיב היחסים בין דיין לאלישבע, שיכנעה אותה אלישבע להאמין כי דיין מתכוון באמת לשאת אותה לאשה, כאשר יקבל גט מרות.

אלפרדה ברשל לא נטתה להאמין לסיפור זה, אולם הניחה לבתה להמשיך להיפגש עם השר, בתקוה שאולי בכל זאת תנשא פעם בתה לדיין ותהיה אשת שר. כל אותו זמן לא חדלה להקליט ולאסוף הוכחות למקרה שדיין ינסה להיפטר מבתה.

ואומנם, כאשר התקשר אותו אלמוני,

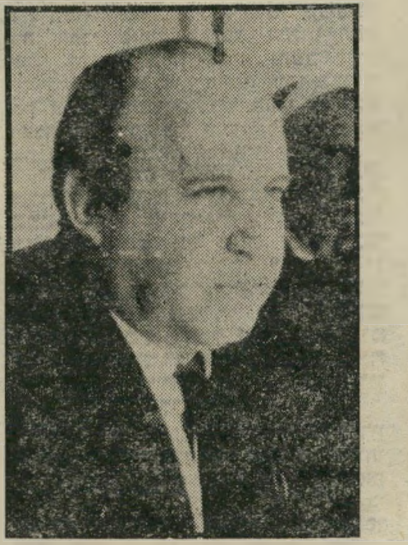

מרינסקי עורך־הדין אריה מרינסקי, אליו הופנתה אלישבע צ׳יזס על־ידי עורך־הדין שמואל תמיר, סירב אף הוא לטפל בתביעתה.

שכינה את עצמו גרשוני, בשנית, הסתבר לה כי הרגע ממנו חששה ביותר, הגיע.

סיפורו של גרשוני היה פשוט. הוא סיפר כי רחל רבינוביץ־כורם גילתה את היחסים בין דיין לבין אלישבע, וכי פרצה מריבה בינה לבין דיין על רקע זה. כתוצאה מכך, סיפר האיש, העביר משה לרחל סכום של כ־25 אלף דולאר, שקיבל ממשכית וכי הוא עומד בקרוב להיפטר ממנה — מאלישבע. האיש, שהציג את עצמו כדורש טובתה של אלישבע, ביקש להזהיר אותה, כי מיד כשיחזור דיין מנסיעתו לחו״ל, הוא יפטר ממנה.

אלישבע, שנבהלה מהודעת האלמוני, לא ידעה מה לעשות. היא החליטה לפנות לקצין המשטרה שלוש, כדי לגלות בעזרתו אם יש ממש באזהרת האלמוני. היא סיפרה לשלוש כי מטרידים אותה בטלפון וביקשה ממנו לגלות את זהות האיש העושה זאת. לצורך זה הביאה לו את סליל ההקלטה של השיחה בינה לבין אותו „גרשוני.״

„לא רוצה לראות אותה בחיים!״

שלוש ביקש לקבל את הסליל לצרכי בדיקה מעבדתית, כדי לזהות את קולו של המטלפן. כאשר הוחזר לה הסליל מאוחר יותר, היה זה מובן מאליו, שכל ההקלטה שנערכה עליו נמחקה. מה ששלוש לא ידע הוא כי אלישבע היתה מספיק מחוכמת כדי להכין לעצמה העתקים מההקלטה.

בו בזמן החליטה אלישבע לבדוק אם יש ממש בדברי האזהרה, אצל דיין עצמו. היא צילצלה לשר־הבטחון, ולא מצאה אותו. היא החלה לחקור את מזכירתו, רעיה, אם היא מכירה אדם בשם גרשוני.

תוך כדי כך סיפרה אלישבע לרעיה על תוכן הדברים שנמסרו לה. יתכן שבכך עשתה שגיאה גורלית. כאשר הובא לידיעתו של שר־הביטחון כי אהובתו הקליטה תוכן שיחה של אלמוני עימה, היה זה רק טבעי ששר־הביטחון יעלה בדעתו סוף סוף, כי אם מקליטים שיחות של אחרים, אפשר גם להקליט את שיחותיו שלו. מרגע זה החל דיין לפעול במרץ לניתוק יחסים מוחלט וגמור עם אלישבע.

אותו זמן הצליח שלוש לגלות את זהותו של האיש שטילפן אל אלישבע. שוב, הוא גילה הגינות למופת, כשסרב לגלות את זהותו של האיש הן לאלישבע והן לדיין. הוא הסביר כי האיש נמנה על חוג מקורביו של דיין, ואם תוודע זהותו, יהיה זה קץ הקאריירה שלו. שלוש סבר, כנראה, שאין לערב את העינינים הפרטיים שבין אלישבע ודיין בתפקידו המשטרתי, ושאינו חייב למסור מידע בנושא אישי לשר־הבטחון. הוא עצמו נפגש עם האיש, אותו הצליח לזהות, הזהיר אותו שלא יוסיף להתערב בעניניו האישיים של שר־הבטחון.

תמיר ח״כ שמואל תמיר היה אחד האנשים הבודדים שידעו את פרטי „פרשת אלישבע.״ אלישבע ביקשה אותו לייצגה בתביעה נגד שר־הביטחון, אבל תמיר סירב לייצגה, אחרי שטען כי הוא ודיין „יושבים תחת קורת גג אחת.״

אלישבע, נסערת מדבריו של האלמוני, ערכה סצינת קנאה נוראה לדיין. הוא נאלץ להסביר לה כי כל יחסיו עם רחל מצטמצמים לעזרה שהוא יכול להגיש לה, כשהיא מצלצלת אליו לפעמים.

חששותיה הם דמיוניים. לא רק שדיין אינו חושב לעזבה, אלא להיפך, הוא חי כל הזמן בפחד שהיא תהיה זו שתעזוב אותו. הפי־

רסלר עורך־הדין יהודה רסלר, שהתפרסם בשעתו כמי שהגיש בג״ץ נגד רשות השידור וכפה עליה לשדר שידורי טלוויזיה בערבי שבתות, הוא הפרקליט שייצג את אלישבע צ׳יזס במשא־ומתן עם שר־הביטחון. היה זה רסלר ששלח לדיין מכתב בו איים לתבוע אותו לדין על הפרת הבטחת נשואין.

רשי הגיל ביניהם, הסביר הפרקליט־הידיד, הם הגורמים לפחדיו של דיין.

אחרי שיחה זו נסע דיין לחו״ל. בעת שהותו של דיין בחו״ל, עסקה אלישבע יום אחד בסידור חלון הראוה של חנותה ברחוב דיזנגוף. לפתע הבחינה שאשה בלונדית נועצת בה מבטים מקרוב. כשהבחינה הבלונדית במבטה, ניגשה אליה, שאלה אותה אם היא יכולה למכור לה חולצה מסוג זה המוצג בחלון. אלישבע הזמינה אותה להיכנס אל פנים הסלון. ה־

סחיטה ואיומים

ההחלטה הסופית, אם ואיך לפרסם את „פרשת אלישבע״ נפלה רק ביום השני בשבוע שעבר. עד לאותו רגע נעשו כל ההכנות לפירסום, תוך כדי הכנת חומר אלטרנטיבי (כולל שער קדמי אלטרנטיבי) למיקרה שיוחלט אחרת.

ביום השני בצהריים התכונן אורי אבנרי לעלות, כדרכו, לירושלים, לישיבת הכנסת, כאשר הגיע למערכת נהג־מונית מבוהל ומסר מיכתב. הוא סיפר שאלמוני הטיל עליו למסור מיכתב זה מייד למערכת, והסתלק.

המיכתב היה נתון במעטפה פשוטה, והעיניים המאומנות של חברי המערכת הבחינו מייד כי זהו מיכתב־איום. הוא לא נשא כתובת של שולח, והיה רשום עליו: „אישי דחוף!! (לפני נסיעת הח״כ לי״ם להעביר לו) ח״כ אבנרי מערכת „העולם הזה״ קרליבך 12 ת״א.״

כתב־היד היה אופייני למי שמנסה לזייף את כתב־ידו של עצמו, על־ידי כתיבה ביד שמאל.

המעטפה הכילה כרוז, ובו השמצות אישיות פרועות על אורי אבנרי, פרי המצאתו של מוח חולני. הכרוז המודפס לא נשא חותמת של איש, וגם לא שם של בית־דפוס, כפי שמחייב החוק. הוא היה כתוב בנוסח הידוע לשימצה של מיכתב אנונימי.

צורפה לכרוז פיתקה, כתובה באותו כתב־יד מזוייף, ובו האיום כי „אם יפורסם ביום שלישי״ הסיפור על משה דיין, יופץ כרוז זה ב־מיליון עותקים.

כלל נקוט הוא ב„העולם הזה״, מאז קיום המערכת הנוכחית, שברגע שמתקבל איום, או נעשה נסיון של סחיטה — נגמר כל ויכוח. ואכן, ברגע שנתקבל מיכתב־איום זה, החליטה המערכת לפרסם את הכתבה.

ביום השישי חולק כרוז־ההשמצה האלמוני ברחובות בכמה מקומות. המחלקים היו חסידי משה דיין, אנשים ידועים מעולם הפשע המאורגן (שמנהיגם הוא ידידו ובן־חסותו של משה דיין) וצעירים ממקורבי קבוצת „מצפן״. קואליציה מוזרה זו של ימין קיצוני, שמאל קיצוני ואנשי העולם התחתון, המאוחדים בשינאתם המשותפת לאורי אבנרי, לא נולדה אתמול, ויתכן שיש לייחס לה מעשים מסויימים בעבר. אך היא הופיעה הפעם בפעם הראשונה בגלוי.

העוברים והשבים, שקראו את הכרוז הפחדני, חסר־החתימה, הגיבו בו במקום בבחילה ובגיחוך. במידה שעוד היו היסוסים במערכת „העולם הזה״ לגבי החובה הציבורית לפרסם את הפרשה כולה, הם נמוגו באותו רגע.

דבריו של דיין לא שיכנעו אותה, מה עוד שהוא החל להתחמק מפגישות עמה, ולא היה עוד ביחסיו עמה כתמול שלשום. אלישבע לא יכלה עוד לשתוק. היא פנתה לעורך־דין מכר, המיודד עם דיין, גילתה לו את כל פרשת היחסים בינה לבין דיין. אותו פרקליט, הבטיח לה לדבר עם דיין פנים מול פנים, לשאול אותו כגבר אל גבר, מה הוא חושב לגבי המשך יחסיו עם אלישבע.

כעבור זמן קצר חזר הפרקליט אל אלישבע, הודיע לה כי כל

בלונדית חזרה ובאה יותר מאוחר בלווית אשה נוספת וקנתה שמלה. רק מאוחר יותר נודע לאלישבע כי היתה זו רחל כורם־רבינוביץ׳.

זאת היתה תחי/ת הסוף. כעבור ימים מיספר צילצל לה הפרקליט־הידיד, הודיע לה בשמו של משה דיין, כי שר־הביטחון אינו רוצה לראות אותה יותר. לדבריו, היתה הסיבה לכך התגלית שגילה משה, כי בביתה נהגו להקליט את שיחותיו הטלפוניות עימה וכי טיל־

פנה אל רחל רבינוביץ'. האיש הו־דיע לאלישבע: „אין מה לעשות. הוא לא רוצה יותר לראות אותך בחיים."

דיין נופל על השכל

אלישבע פרצה בבכי מר. היא הודיעה שתיסע אל משה דיין לביתו כדי לברר את סיבת ניתוק היחסים ביני־הם. אבל היא לא עשתה זאת. בצר לה פנתה אל האיש היחיד שרכש את אמו־נה: אהרון שלוש.

שלוש הבטיח לנסות לעזור לה. משלוש מיהרה אלישבע אל הפרקליט־הידיד, לברר איך עומדת הודעתו האחרונה בהשוואה ל־מה שסיפר לה ערב נסיעתו של דיין ל־חו"ל, כאילו דיין הוא החושש שהיא תעזוב אותו.

הפרקליט סיפר לה כי אמר לה מה ש־אמר על דעתו הוא, מבלי שדיבר כלל עם

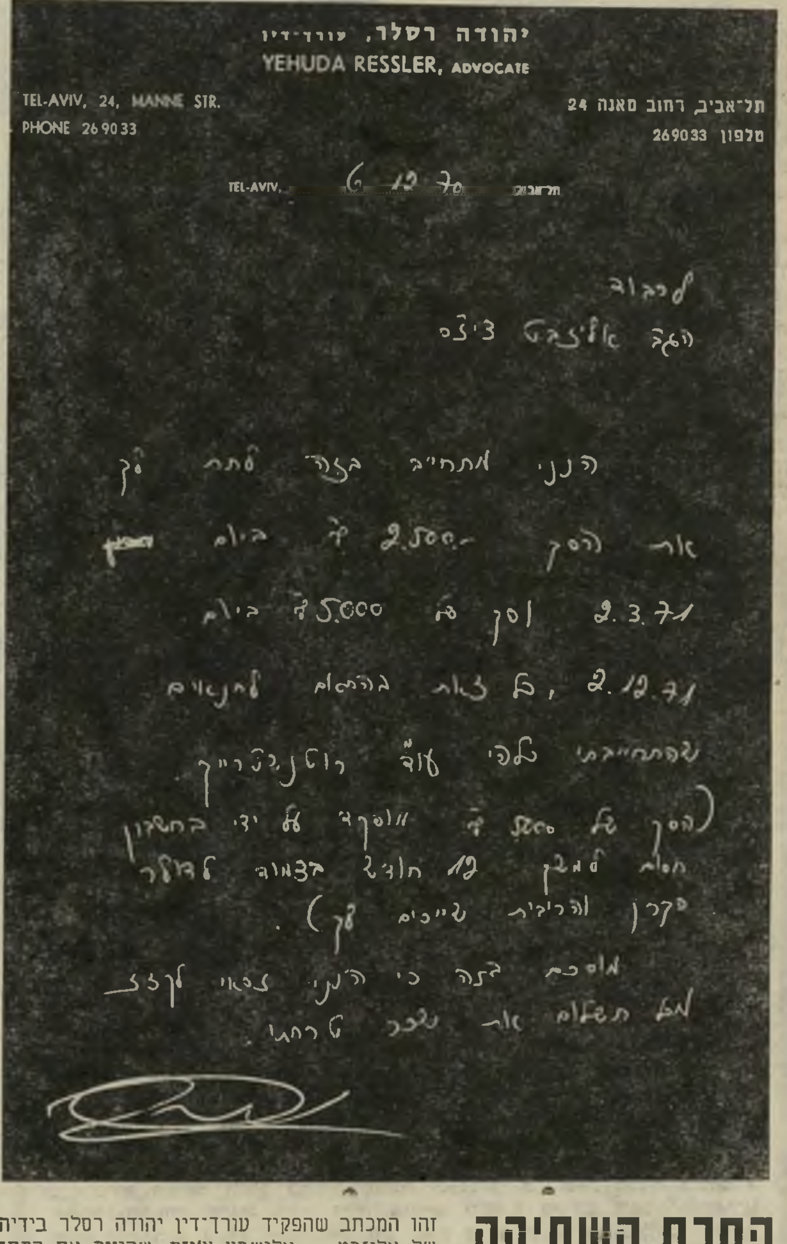
יהודה רסלר, עורך־דין
YEHUDA RESSLER, ADVOCATE

TEL-AVIV, 24, MANNE STR.
PHONE 269033

תל־אביב, רחוב מאנה 24
טלפון 269033

TEL-AVIV, 6.12.70 תל־אביב

לכבוד
הגב' אליזבט ציזס

הנני מתחייב בזה לשלם לך
את הסך 2.500.- ל' ביום [illegible]
2.3.71 וסך של 5.000 ל' ביום
2.12.71, [illegible]
שהתחייבתי לפני עו"ד רוטנשטרייך
[illegible]

הסכם השתיקה

זהו המכתב שהפקיד עורך־דין יהודה רסלר בידיה של אליזבט — אלישבע צ'יזס, שהיווה את ההת־חייבות הרשמית להעביר לרשותה את הסכומים שהופקדו עם חתימת הסכם השתיקה בידיו, על־ידי עורך־הדין רוטנשטרייך, בא־כוחו של משה דיין. המכתב נכתב ביום בו הושג ההסכם. ברור כי משיכת התשלומים למשך שנה, נועדה להבטיח את שתיקת אלישבע.

דיין. עתה ברור לו שדיין אינו רוצה לראות אותה יותר. אלישבע התעלפה. כששבה אליה רוחה ביקשה מהפרקליט לקבוע לה לפחות עוד פגישה אחת עם דיין, בנסיון לשנות את החלטתו. האיש אמר לה שזה יהיה איבוד זמן. אם דיין מחליט לגמור אז הוא גומר.

אבל אלישבע לא היתה מוכנה שיגמרו איתה כל־כך מהר. היא פנתה לעורך־הדין יהודה רסלר, שאותם ימים התפרסם בזכות מאבקו ברשות השידור על הנהגת שידורי טלוויזיה בימי שישי. היא ביקשה ממנו להגיש תביעה נגד שר־הבטחון משה דיין על הפרת הבטחת נישואין.

נראה שרסלר לא האמין לסיפו־רה. הוא צילצל כלקוח מעולם ה־דמיון. אלישבע הזעיקה את אהרון שלוש אל רסלר, כדי שיאמת את סיפורה ויצהיר כי איננה הוזה אותו מדמיונה. שלוש ניסה עוד לעכב את הגשת התביעה המשפטית. הוא אמר שינסה לדבר עם דיין. כשחזר מהפגישה עם דיין הודיע כי אין מה לעשות. דיין נחוש בהחי־לטתו שלא לראות אותה לעולם.

באיחור של שנתיים תפס כנרי־אה שר־הביטחון, שהוא נהג בקלות דעת וברשלנות בלתי ניתנת להסי־בר ביחסיו עם אלישבע צ'יזס. העובדה, שרק בתום שנתיים גילה כי מקלידים את שיחותיו, וכי בכך הוא יכול לחשוף את עצמו למעשי סחטנות, הדהימה כנראה גם אותו וגם את יועציו הבטחוניים.

כאשר נפל דיין על השכל, היה זה מאוחר מדי. עברו רק ימים ספורים כאשר קיבל במשרדו מכתב אולטימטיבי מפרק־ליטה של אלישבע צ'יזס, בו נאמר כי אם תוך עשרה ימים לא ישלם סכום של עש־רת אלפים ל"י, כפיצוי על הפרת הבטחת נישואין לאלישבע, תוגש נגדו תביעה משפטית בשל כך.

תשלום בעד הוצאות רפואיות

דיין היה סבור, כנראה, שהוא מחוסן נגד תביעות מסוג זה. תגובתו הרא־שונה היתה שהוא לא ישלם פרוטה שחוקה אחת לאלישבע. אולם, כאשר חלפו שבעה ימים מעשרת הימים שהוקצבו עד להגשת התביעה, התקשר אלמוני בשמו של דיין עם פרקליטה של אלישבע, הודיע שדיין, עומד על דעתו לא לשלם לאלישבע אף אגורה אחת, מוכן לגלות נדיבות־לב ו־לסייע לה למצוא עבודה או סידור אחר בחיים, שיפצה אותה על הצער שנגרם לה.

למחרת התקשר אלמוני עם אלישבע ו־הודיע לה טלפונית כי אם לא תיקח חזרה את המכתב ששלחה אל דיין, תסבול אמה ישירות מכך.

ביום העשירי התקשר עורך־דין יהושע רוטנשטרייך עם עורך־דין יהודה רסלר. רוטנשטרייך הציג את עצמו כבא־כוחו של משה דיין, ביקש להגיע בשמו להסדר.

בגלל סיבות בלתי ברורות ניתקה לפתע אלישבע את יחסיה עם רסלר, החלה לחפש פרקליט אחר. היא פנתה תחילה אל עורך־דין שמואל תמיר, גוללה בפניו את סיפו־רה. אחרי שיקול ממושך, החליט תמיר שלא לייצגה, כיוון שהוא נחשב ליריב פוליטי של דיין. הוא היפנה אותה לעורך־דין אריה מרינסקי, ממנו חזרה אלישבע, ושבה אל עורך־דין יהודה רסלר, ייפתה את כוחו לסיים את המשא־ומתן בשמה.

היה זה משא־ומתן ארוך ומייגע. אלישבע טענה כי איננה מעוניינת בכסף אלא בעשיית צרות למשה דיין. היא הצהירה פעם, שהיא מו־כנת לתרום את הכסף לאילנשי"ל פוליו. לבסוף הגיעו פרקליטי שני הצדדים לידי הסדר, לפיו ישולם לאלישבע סכום של עשרת אלפים ל"י, אבל בצורה שאי־אפשר יהיה לגלות כי שר־הביטחון משה דיין הוא ששילם לה את הכסף.

לפי פרטי ההסכם צריך היה עורך־דין רוטנשטרייך להפקיד את הכסף בנאמנותו של עורך־דין רסלר. זה התחייב לשלם את הכסף, בצ'קים בחתימת ידו, לאלישבע, ב־שלושה תשלומים: תשלום ראשון בסך 2500 ל"י, בניכוי דמי טירחה, שמועד פרעונו חל ב־6 בדצמבר 1970; תשלום שני בסכום דומה ל־4 במרץ 1971. ותשלום נוסף על סך 5000 ל"י ל־5 בדצמבר 1971.

תמורת סכום זה התבקשה אלישבע ל־חתום על מכתב, לפיו מכתב הפרידה ה־זועם שכתבה לדיין אחרי שנודע לה כי „גמר" איתה, נכתב בשעת זעזוע נפשי, ואינו כולל דברי אמת. כאשר סירבה ל־חתום על מכתב כזה, היא התבקשה לחתום על מכתב, לפיו היא מודה למרשו של עורך־דין רוטנשטרייך על היחס האדיב שגילה כלפיה, בכך שסייע לה בתשלום עבור הוצאות רפואיות שהיו לה.

כאשר ביקשה אלישבע לדעת לאיזו מטרה מיועד מכתב זה, הסביר לה מישהו כי בעזרת מכתב זה אפשר יהיה לקבל הוצאות מהממשלה. אלישבע סירבה לחתום. משה דיין קמצן, טענה. „הוא חושב על כל גרוש. אני רוצה שאם משלמים לי עשרת אלפים ל"י, זה יהיה מהכסף שלו, ולא של הממשלה. שזה יפגע בכיס שלו."

לבסוף, התמה אלישבע על מה שביקשו ממנה, התחייבה לשמור על הפרשה בסוד, ולא לפרסמה ברבים. היה ברור כי ה־תשלומים, שהתמשכו על פני שנה, נועדו למשוך את שתיקתה למשך שנה זו.

ב־5 לחודש דצמבר האחרון, קיבלה אלי־שבע את התשלום האחרון תמורת שתיק־תה. לא היה לה עוד ממה לחשוש, כך חשבה בטעות. האם יתבע אותה משה דיין לדין, יבקש להחזיר לו עשרת אלפים ל"י, על כך שהפרה את הבטחתה לשתוק? לא היה צל של סיכון שדיין יעשה צעד כזה.

החרות שקנה לעצמו משה דיין למשך שנה אחת, הגיעה לקיצה.

השאלה שנותרה עדיין פתוחה: בכספו של מי נקנתה חרות זו, ב־כספי משה דיין או בכספי משלם המיסים?

בעייה 4: הייתכן כי שר הביטחון מסכן את הביטחון?

בצה"ל, כמו במיספר צבאות אחרים בעולם, נהוג שלא לגייס אנשים ה־ידועים כהומוסכסואלים. נוהג זה אינו מבוסס על החשש פן אלה יפתו אחרים ליחסי־מין הומוסכסואלים, אלא על ההנ־חה, כי אנשים בעלי נטיה זו, נוטים ל־העלים אותה מידיעת הרבים, אינם מעוני־נים שיתפרסמו כ„הומואים" או „מתרומ־מים." בגלל רצונם העז לשמור בסוד תכונה נסתרת זו, אומרת אותה הנחה, נתו־נים אנשים אלה לסחטנות. מי שמגלה את נטייתם, יכול לסחוט מהם סודות בטחו־ניים או אחרים.

אם כלל זה חל על גבי חיילים פשוטים, הוא חל על אחת כמה וכמה, לגבי שר־הבטחון שהעמיד את עצמו במצב בו ניתן היה להפעיל מעשי סחטנות כלפיו. ייתכן ובמהלך יחסיו עם אלישבע, לא נעשתה כל פגיעה ישירה או עקיפה בבטחון ה־מדינה. אולם עצם האפשרות, שעלולה היתה להיווצר פגיעה כזו, היא חמורה ביותר מבחינה בטחונית.

למשה דיין לא היתה כל ידיעה לגבי מהימנותה הבטחונית של הנערה עימה פיתח את רומן האהבים שלו לאורך תקופה ארו־כה. העובדה שאלישבע התקשרה השבוע עם עיתון זר ומכרה לו את סיפור יחסיה עם שר־הביטחון, יו־צרת את האפשרות התיאורטית שגם בעבר היא היתה מסוגלת למ־כור פרטים על יחסיה עם שר־הביטחון לגורמים זרים. כאמור — זוהי אפשרות תיאורטית בלבד, ואין בה לרמוז דבר על נאמנותה של אלישבע למדינה — אבל האפ־שרות היתה קיימת.

העובדה שמשה דיין ניהל את יחסיו עם אלישבע בפומבי ולעיני כל — כשכל אנשי הבוהמה בקפה כסית ודמויות אח־רות משולי החברה, יודעים כי שר־הבט־חון מביא ואוסף את אלישבע מביתה ברחוב דיזנגוף, יכולה היתה להוות אתגר לכל שירות ריגול זר, לנסות להגיע אל סודות שר־הבטחון באמצעות נערה זו.

אולם, זה עוד לא הכל.

מסתבר כי בתקופות בהן בילה שר־הביטחון בחברתה של אלישבע במקומות שונים, הוא השאיר את כתובת המצאו במשרדו, למקרה שיחפשו אותו בשעת חי־רום. כאשר באה שעת חירום כזו, היה משה דיין מנהל שיחות בעניינים סודיים כמוסים של המדינה, בנוכחותה של אלי־שבע. הוא היה משוחח עם הרמטכ"ל, עם מזכירי הממשלה ועם אנשי משרדו, מהמקומות בהן בילה אותה שעה בחבר־תה של אלישבע.

אלישבע צ'יזס, שמעה וידעה, שלא ב־רצונה, הרבה דברים ופרטים שנעשו ו־הושמעו בנוכחותה. היו אפילו מקרים שמשה דיין נתן הוראות בטחוניות כש־היה בחברתה.

במדינה המקיימת צנזורה צבאית ובטחו־נית קפדנית ביותר; שיש לה מערכת ענישה וחוקי חירום מיוחדים לכל מי שנחשד רק באפשרות של פגיעה בבטחון המדינה; במדינה בה הושלכו אנשים ל־בתי־כלא רק משום שהחזיקו בידיהם סודות שלא היו רשאים להחזיקם לפי ה־חוק, מבלי שהוכחה כל כוונה שלהם ל־השתמש בסודות לרעה זהו מצב חמור.

יתכן שזוהי אולי המשמעות החשובה ביותר של „פרשת אלי־שבע": התעלמותו של שר־הבי־טחון מכללי זהירות וביטחון יסו־דיים, שעבירה עליהם עלולה להפ־ליל כל אזרח.

זוהי גם הנקודה בה מזכירה „פרשת אלישבע" את פרשת שר־ההגנה פרופיומו בבריטניה: האפשרות שבגלל עירוב עסקי נשים בעסקי המדינה, הגיעו סודות המדי־נה לידי אנשים שלא היו מוסמכים לכך.

בגליון הבא: „מכתבי אלי־שבע" — מכתב הפרידה שכת־בה אלישבע למשה דיין, בו היא מגוללת את פרשת יחסי־הם ומטיחה האשמות כבדות.

העם

ליל העלטה

בעוד תשעה חודשים, בראשית אוקטובר 1972, יצפו כולם לתוצאות. הזם יוולדו לפתע, תוך 24 שעות, הרבה יותר תינוקות?

כך זה היה בניו־יורק, כאשר ירדה עליה העלטה הגדולה. בניגוד למצרים, שנבהלו עד מוות כאשר העניש אותם אלוהים במכת החושך, ידעו האמריקאים מה לעשות. הם עשו ילדים.

השבוע ירדה העלטה על ישראל. הסיבות היו זהות לסיבות העלטה האמריקאית: תגובת השרשרת של התמוטטות רשת החשמל, בעיקבות קילקול יחידה אחת.

אמנם, יתכן שהישראלים יכלו ללמוד מן הנסיון האמריקאי, להקדים תרופה למכה. אבל אין הישראלים אוהבים ללמוד מנסיונם של אחרים. ישראל היא ארץ־בראשית, וכל אסון מוכרח לקרות לה עצמה, כדי שיסיקו ממנו מסקנות.

אך יתכן שמעז ייצאו מתוקים. עקומת־הילודה של ישראל, הנמצאת לאחרונה בעלייה מסויימת, קיבלה דחיפה במשך שעתיים־שלוש, בהן שתקה הטלוויזיה, כבו האורות, פסקו מישחקי־הקלפים, קפאו הריקודים — ולא נותרו הרבה אפשרויות אחרות.

דיעות

השלום הבוגדני

אחת לכמה שנים מתעורר הצורך לערוך מסע־התעוררות חדש בחיי האומה. מסע־התעוררות כזה משמש שסתום ללחצים החברתיים הפנימיים ומפנה את זעם ההמון אל אובייקט שהשלטון רוצה לגנותו. כדי להפעיל מסע שיסוי כזה אין צורך באמצעים מרובים. די בכמה מארגנים טובים, ומסע ההתעוררות ההמוני יתחיל כבר להתגלגל כמו כדור שלג.

זוהי תופעה מקובלת בחיי שתי מדינות: ברית־המועצות, בעיקר בתקופות של שלטון סטאליניסטי — ומדינת־ישראל.

אלרגיה לפרופסורים. את העילה למסע השיסוי הנוכחי, שהחל השבוע בישראל, סיפק מיברק ששלחה בשעתו קבוצת פרופסורים בלתי מוגדרים, בראשותו של הפרופסור לכלכלה דן פטנקין, אל ראש־הממשלה גולדה מאיר. באותו מיברק הביעו אנשי הקבוצה את דעתם, כי לפי מיטב הכרתם אין ממשלת־ישראל ממצה את כל האפשרויות להשגת השלום.

במיטב המסורת הסטאליניסטית החל המסע המאורגן, שנועד להפנות את זעם ההמון כלפי הפרופסורים. תחילה יזמה קבוצה פעוטה של פרופסורים מאנשי ארץ־ישראל השלמה מיברק נגדי לגולדה. חברי תנועת הצופים בירושלים, הנמצאת בחסות מפלגת העבודה, פתחו מייד בפטיציה של בני־נוער, שלחו לגולדה את העצומה בה נאמר, בין השאר: „אל תלך הממשלה שולל אחר הבטחות מינכן חדשות ואחר לחצים של רודפי שלום בוגדניים!"

בעקבות נערי הגימנסיה, הלכו בוגרי הגימנסיות — עורכי־הדין, שיזכו ודאי בנזיפה, משום שהצליחו לגייס לפטיציה שלהם רק 200 חתימות לעומת 900 החתימות של הגימנזיסטים. מיברקם של הפרקליטים הצטיין בנוסח של הסתה פרועה, עוד יותר מזה של תלמידי הגימנסיות.

„עושים הכל". כאילו לפי הזמנה, פורסמו בד בבד עם מסע ההתעוררות המוזמן, תוצאותיו של מחקר לדעת הקהל, לפיו הסתבר כי לא פחות מ־82.5% מכלל הציבור סבורים, שהממשלה עושה את כל הדרוש למען השגת שלום עם מדינות ערב.

הפרט החשוב ביותר במישאל: ככל שיורדת השכלתם של הנשאלים, כן גדל אחוז הסבורים שהממשלה „עושה הכל" להשגת השלום.

הביע שר־הביטחון, משה דיין, את דעתו על נוסח העצומה: „לא הייתי חותם עליה."

חקירות

הקופה הקטנה של משרד־הביטחון

השבועות הארוכים בהם הושמעו עדויות ארוכות, שברוב המקרים חזרו על עצמן, דהקו את דיוני ועדת ויתקון, ועדת החקירה החוקרת בעסקי חברת נתיבי־נפט, לקרן זוית. זרקורי ההתעניינות של דעת הקהל, שכוונו אל דיוני הועדה בתחילת ישיבותיה, הופנו לנושאים אחרים.

השבוע, בעת עדותו של עד משני, שמלכתחילה לא ייחסו חשיבות לעדותו, נפלה בפעם הראשונה פצצה בדיוני הועדה, ונחשפו בה גילויים שלא היו ידועים עד כה בקשר לעיסקות המפוקפקות שעשה מנכ"ל נתיבי נפט, מוטי פרידמן.

היה זה בעת עדותו של עורך־הדין אליהו מירון, מי שהיה בשעתו ממנהלי חברת הקידוחים הזרה מידבר, שקיבלה מממשלת ישראל זכיון לחיפושי נפט בסיני.

תוך כדי עדותו של מירון, התגלה עובדה מדהימה: שחברת מידבר שילמה בעקיפין סכום של כ־98 אלף דולאר למוטי פרידמן, בנוסף על 700 אלף הדולאר ששולמו תמורת הציוד. החברה עשתה זו בצורת ויתור על חוב של מוטי פרידמן למידבר בסכום זה. הגדיר עורך־הדין מיכה כספי, פרקליטו של הגיאולוג דוד ניב בדיוני הועדה, את טיבה של עיסקה זו, לדעתו: „זה היה פשוט שוחד לפרידמן."

מי נהנה מהריבית? למירון היה הסבר אחר בהקשר לסכום זה. כאשר ניתנו למידבר הזכיונות לקידוחים בסיני, גילה מירון, היא התחייבה לתרום 150 אלף דולאר למשרד־הבטחון לבניית שדה־תעופה. 50 אלף דולאר שולמו על החשבון. כאשר נפסקו פעולות מידבר בארץ, היא נשארה חייבת 100 אלף דולאר על חשבון התחייבותה. ומשרד־הבטחון עמד על כך שההתחייבות תבוצע.

תמורת הויתור על חובו של פרידמן למידבר, היה פרידמן צריך, אליבא דמירון, להחזיר סכום זה למשרד־הבטחון, כהשלמת ההתחיבות לתרומה לשדה־התעופה. הכסף שכב אצל פרידמן כמה שנים, ורק כאשר החלו דיוני ועדת ויתקון, הוא העבירו למשרד הבטחון. לא ברור לכיסו של מי הלכה בינתיים הריבית, המסתכמת בסכום של כ־50 אלף ל"י לשנה על סכום זה.

הדבר המזעזע בגילוי מדהים זה, לא היתה ההשלכה לגבי העיסקה בין פרידמן למידבר, אלא חלקו של משרד־הבטחון בפרשה.

הסתבר, לפי העדות שהושמעה בפני הועדה, כי נוסף לחלקו בתקציב המדינה, יש למשרד־הבטחון תקציב נוסף, הממומן בכספי התחייבויות של חברות מסחריות, תמורת הקלות וזכיונות שנותן המשרד.

אין זה מתפקידה של ועדת ויתקון לחקור בגילוי זה. אולם הגילוי, מעורר שאלות נוקבות, המחייבות התערבותם של מוסדות ממלכתיים אחרים בפרשה:

● למה צריך משרד הבטחון לבנות שדות־תעופה בכספי תרומות?

● מה היקף התקציב הפרטי של משרד־הבטחון?

● האם יש למבקר־המדינה פיקוח על הכספים המוזרמים אל משרד הבטחון שלא דרך תקציב המדינה?

● מי מאשר את היעדים להם מוקצבים הכספים מהקופה הקטנה של משרד־הבטחון?

יחסי חוץ

מיסמכי אנדרסון הישראלי

שני גילויים, שהסעירו לאחרונה את ארצות־הברית, הוכיחו כי המימשל האמריקאי ניסה במכוון להוליך שולל את דעת־הקהל בארצות־הברית, תוך כדי קידום מדיניות כושלת ומפוקפקת ביותר.

הגילוי הראשון היה גילויו של דניאל אלסברג, שנלקח מתוך מסמכי הפנטאגון (משרד המלחמה האמריקאי), הוא חשף סיפור מחריד של הסתבכות במלחמת וייטנאם, תוך כדי הטעייה שיטתית של הציבור. הגילוי השני — גילויו של ג'ק אנדרסון, שנלקח מתוך פרוטוקולים סודיים מישיבות קבוצת הפעולה המיוחדת של מועצת־הבטחון־הלאומי, בראשותו של ד"ר קיסינג'ר, חשף החלטות מזיקות, שנתקבלו בחשאי ביחס למלחמת הודו—פאקיסטן, בניגוד מוחלט להסברים הרישמיים שהוליכו שולל את הקהל.

שתי הפרשיות גם יחד דומות מבחינה אסוציאטיבית למה שעובר בישראל בשקט מוחלט: במשך שנים הרגילו השופרות הרישמיים את הציבור הישראלי לחשוב, כי הנשיא לינדון ג'ונסון היה הידיד מספר אחד של מדינת־ישראל. הגנרל דה־גול, לעומת זאת, היה השטן, שהטיל אמברגו על משלוחי נשק לישראל, ואילו הנשיא ריצ'רד ניכסון הוא ידיד מפוקפק, שצריך להתייחס אליו בשיטת כבדהו וחשדהו.

האמברגו של ג'ונסון. השבוע גילה השגריר יצחק רבין בראיון עיתונאי דברים מדהימים בניגוד לתפיסה הרשמית המקובלת: „עד היום כמעט לא נתפרסמה העובדה." סיפר, „שהנשיא ג'ונסון הטיל למעשה אמברגו — הוא קרא לכך בשם ,סאספנשן' — על כל הספקת הנשק האמריקאית לישראל, מיד עם תום מלחמת־ששת־הימים. אינני מדבר כאן על סירוב לחתום על חוזי אספקה חדשים, או לחדש חוזים קודמים. האמברגו המלא של ג'ונסון חל על פריטים, שג'ונסון התחייב לספק אותם עוד לפני מלחמת־ששת־הימים, ושביחס אליהם נחתמו כבר הסכמים. ההפסקה נמשכה עד אוקטובר 1967."

ליתר בטחון חזר רבין והדגיש: „שיהיה ברור: כל המשלוחים, שמועדם הגיע מסוף המלחמה ועד אוקטובר 1967, כולל חלקי חילוף — הוקפאו. לא קיבלנו כלום. מדיניות ישראל אז היתה להסתיר עובדה זו גם מידיעת הציבור הישראלי וגם מידיעת הציבור האמריקני."

בתשובה על שאלה ענה רבין תשובה ישירה ביותר: „אינני חושב שהיתה זו מדיניות נבונה, בהחלט לא!" לעומת זאת הוסיף השגריר בגילוי־לב צברי אופייני: „בתקופת שלטונו של הנשיא ניכסון לא קרה, שעוכב משלוח נשק לישראל, או שארצות־הברית לא עמדה בהתחייבותה לספק לנו פריט כלשהו."

לפי פרסומים בעתונות הצרפתית הרי גם צרפת של דה־גול לא מנעה מישראל, חלקי חילוף במשך כל התקופה למן מלחמת־ששת־הימים ועד היום הזה. ידיעה צנועה בעתון, וכל הגלגל מתהפך, אבל ללא כל השפעה על דעת הקהל. איש אינו מתרגש. המימשל הישראלי יכול להמשיך למכור לוקשים לציבור באותו מחיר ובאותה איכות.

גולדה
שיטה סטאליניסטית

הנשיא ג'ונסון (עם לוי אשכול)
אמברגו אמריקאי

יחסים מרחביים

ואף על פי כן: בולוניה תתקיים!

הידיעה באה כאפתעה אף למקורבים לוועידת בולוניה, שקיומה הועמד בספק. גם הפרטים שנתלוו לאישור זה, שהובא ארצה על־ידי שליח מוסמך, היו מעודדים:

בוועידת בולוניה למען השלום במזרח־התיכון תקח חלק משלחת ישראלית רחבה. אין זו הפעם הראשונה, שבה יושבים ישראלים וערבים תחת קורת־גג אחת. אך בפעם הזאת יש משום חידוש. שכן בוועידה זו באים הישראלים כאורחיהם של המזמינים, שהם חוגי השמאל (בעיקר הקומוניסטים) של איטליה, והאיחוד הסוציאליסטי המצרי.

10 ישראלים. רשימת האישים הישראליים הורכבה על־ידי המזמינים, והיא נבחנת עתה על ידיהם. בכוונתם לפנות אל אותם גורמים בישראל, הדוגלים בשלום ללא סיפוח: ציונים ולא־ציונים, אנשי שמאל ואחרים, ביניהם אורי אבנרי.

עד לפני כשבועיים היתה ועידת בולוניה שרוייה במצב של קיפאון, שנמשך חודשים ארוכים. גרמה לכך התנגדותם של השלטונות המצריים להשתתפותו של יו"ר תנועת השלום המצרית, חאלד מוחיי־אל־דין, הנמנה על חוגי השמאל הפרו־סובייטי, איתם נמצא סאדאת בריב מאז הדחת עלי צברי.

(המשך בעמוד 31)

תמרורים

מצפים לתינוק • השחקן **שייקה אופיר** ואשתו **לידיה.** לזוג בן בגיל שש ולשייקה שני ילדים מנשואיו הראשונים ובנו הבכור משרת בצה״ל.

נישאו • בנוכחות ותיקי תנועת החרות והמחתרות אצ״ל ולח״י, נכדתו של זאב ז׳בוטינסקי, בתו של פרופסור ערי ז׳בוטינסקי ז״ל, **קרני ז׳בוטינסקי,** פעילה למען עליית יהודי ברית־המועצות, והפיזיוטרפיסט שעלה לפני שלוש שנים ממינסק והיה אסיר במשך שש שנים ב־מחנות עבודה בברית־המועצות, **אנאטולי רובין.**

נחוג • תוך כדי טיסה במסוק כדי לקבל את פני אשתו שחזרה משליחות ממשלתית־דיפלומטית באפריקה, יום־הו־לדתו ה־59 של נשיא ארצות־הברית **ריי־צ׳ארד ניכסון** שאמר לאשתו פאט, כי „שובך הביתה, זו מתנת יום־ההולדת שלי.״

נחוג • יום־הולדתו ה־70 של הבמאי־שחקן האיטלקי **ויטוריו דה־סיקה** שחגג את המאורע בחברת אשתו מאריה מרקדר,

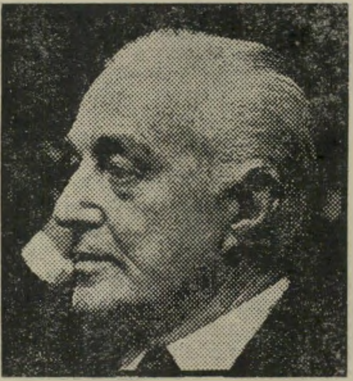

ויטוריו דה סיקה

שהיתה הידועה בציבור שלו במשך שנים רבות, עד שנישאו בצרפת ב־1968. לזוג שני בנים: מנואל בן ה־22 וכריסטיאן בן 20.

נפטר • בתל־אביב, מהתקף־לב, ב־גיל 47, מי שהיה קריין תחנת תשידור החשאית של לח״י, **נתן מרפיש.** יליד פולין, עלה לארץ בגיל 10 ואחר השלמת ליפודיו החל עובד במפעל המשפחתי לייצור רהיטים מתקפלים מרגוע. היה חבר בית״ר ואצ״ל, הצטרף אחרי הפילוג ב־אצ״ל ללח״י, נעצר בעת שידור והוגלה לקניה, שם שהה עד אחרי קום המדינה. כשחזר מהמעצר מונה למפקד בסיס לח״י בירושלים. ב־1960 נתמנה למנהל מחלקת המודעות של ידיעות אחרונות וכעבור חמש שנים עבר לנהל את מחלקת המו־דעות של הארץ.

נפטר • בגיל 64, מנהל אוצר השיל־טון המקומי, **אליעזר הרטמן.** יליד גליציה, עלה לארץ ב־1933 ועבד תחילה כפועל בניין ועם קום המדינה ריכז ב־משרד־העבודה את העבודות הציבוריות. עם הקמת אוצר השילטון המקומי, נתמנה למנהלו הכללי.

נפטר • בבית־חולים בקאן, מהת־קף־לב, בגיל 75, מי שנחשב לאחד האנ־שים העשירים בעולם, **נובאר גולבנ־קיאן,** שירש והגדיל את ההון העצום שצבר אביו מעמלות של נפט מזרח־תי־כוני. הוא ירש מאביו גם את הכינוי מר חמישה אחוז, שהודבק לאב לאחר שהוק־צו לו חמישה אחוזים מהרווחים של חב־רת הנפט העיראקית. בן למשפחה ארמנית, נולד בכפר קטן בטורקיה, שבועות מיספר לאחר היוולדו נמלטה משפחתו מטורקיה בגלל שחיטת הארמנים שבוצעה בפקודת שליט האימפריה העותומנית עבדול חמיד השני. למד באוניברסיטאות בון וקיימ־ברידג׳ והחל עובד במשרדו של אביו ב־טיפול בעיסקות נפט.

נפטר • בהוליווד, בגיל 83, המלחין **מקס שטיינר,** שזכה לשלושה אוסקרים עבור המוסיקה שהלחין לסרטים שונים, ביניהם חלף עם הרוח וג׳והני בלינדה.

נפטר • בניירובי, בגיל 147, האזרח הזקן ביותר של אזור דרום־קניה, **יעקב מבויה אראבו,** שהשאיר אחריו 103 נכדים.

סימקה 1000

קטנה אבל גדולה

תצוגת המכוניות נערכת בכל יום
באולמי התצוגה של בית קרייזלר
מכשירי תנועה בע״מ,
דרך פתח־תקוה 74, תל־אביב
(טל. 36115) בין השעות 18:00 - 08:00

מכונית טובה
מבית טוב

סימקה 1000 LS, מנוע 944 סמ״ק
סימקה 1000 GLS, מנוע 1118 סמ״ק

מנעול הגה
מפשיר אדים

4 הלוכים סינכרוניים
2 מגיני שמש

CHRYSLER
INTERNATIONAL

טלוויזיה

תוכניות

טרמפ על השידור הספרדי

מי שנמאסו עליו השיעמום והדילטנט־יות של הטלוויזיה הישראלית, צריך רק להזדיין בסבלנות. לפי החוזה עם הקבלן המבצע, אפשר יהיה להפעיל את תחנת הלווינים בארץ ולקלוט שידורים ישירים מחוץ־לארץ באמצע חודש מאי 72׳. יותר מזה: יתכן מאד שהקבלן ימסור את ה־תחנה להפעלה חודש וחצי לפני כן. דהיי־נו — במרץ 72׳.

יש רק שאלה אחת קטנה, בינתיים: האם תשכיל הטלוויזיה לנצל את האפשרו־יות שייפתחו בפניה? כי מחירו של ה־תענוג הוא גבוה במקצת. מצד שני, יהיה זה אבסורד להשקיע הון תועפות בתחנת הלווינים ולא לנצל אותה ניצול מלא.

גורם מדרבן. ועדה מיוחדת של רשות השידור והדואר המטפלת בנושא במלוא המרץ, מתכננת בשלב הראשון לקלוט שי־דורי חדשות ישרים מרשת אירוויזיון — איגוד הרדיו והטלוויזיה האירופיים. ההצ־עה הזולה ביותר לפי שעה היא לתפוס טרמפ על השידור הספרדי היומי של סי־כום חדשות אירוויזיון, המועבר בשעות הערב המוקדמות מספרד לאמריקה הלטי־נית. שידורים אלה, אם יימצא הסדר עם הספרדים, יגיעו אל הצופה הישראלי ב־מהדורת החדשות של שעה 10.

הנסיון העיקרי בניצול לווין התקשורת לשידורים ישירים ייערך בתקופת האולימ־פיאדה במינכן.

העובדה שהתחנה הירדנית המתחרה ב־תחנה הישראלית כבר קשורה בלווין תיק־שורת, מהווה גורם מדרבן. אולם עוד רחוק היום בו תנוצל הרשת האירופית ב־מלואה.

בכל זאת מעודד לחשוב שיום יבוא ו־ניתן יהיה להפעיל את מכשיר הטלוויזיה בישראל ולקלוט במישרין את אירופה.

מאחורי הקלעים

גדי יגיל ל„ברוכים הבאים"

למרות הכרזותיהם הבלתי פוסקות של השר **יגאל אלון** ושל חוגי רשות־השי־דור, על מתן גיבוי מלא למנכ"ל רשות השידור **שמואל אלמוג**, הוא יתפוטר בקרוב, ובמקומו תכהן כמנכ"ל הרשות ה־שדרנית הוותיקה **לאה פורת** מנהלת האגף לתרבות במשרד־החינוך. ● ביחס לשאלה מי יהיה יו"ר רשות השידור ב־מקומו של ד"ר **חיים יחיל** המסיים את תפקידו במרץ 72׳ הופצו שמועות, כי יהיה זה מי שהיה שגריר ישראל בצרפת ד"ר **וולטר איתן**, שמחפשים לו ג׳וב, או המישנה ליו"ר הרשות הנוכחי, הסופר **נתן שחם**. אולם יודעי דבר מניחים כי לא זה ולא זה יקבלו תפקיד כה חיוני לקראת שנת הבחירות, כאשר מפלגת ה־שלטון תהיה זקוקה לאיש חזק ומצוי ב־עניינים, שישלוט באמצעי התיקשורת ה־עיקרי בישראל ביד רמה ובזרוע נטוייה. ● אחרי הגט עם **אורי זוהר** ניהל מפיק־במאי ברוכים הבאים **אילן גויטיין** משא־ומתן עם שלושה מנחים ידועי־שם בזה אחר זה. שני הראשונים נסוגו ברגע האחרון ואילו שמו של השלישי, שלפי ה־שמועה הוא **גדי יגיל**, טרם ניתן לפיר־סום, מחשש לעין הרע. ● אגב, בתוכנית הקרובה של ברוכים הבאים ישתתפו ה־שחקנית־הזמרת **ניצה שאול**, ד"ר **משה פלדנקרייז**, שהעמיד את דויד בן־גוריון על הראש, ושחזר זה עתה ממסע לימודים במזרח־הרחוק בו השתלם בשיטות ריפוי הגוף והנפש, להקת אמאקייא, שיסודה מ־חברי קיבוץ צרעה ממוצא דרום־אפריקאי ו**נתיבה בן־יהודה** הפלמ"חניקית הוותי־קה, המכונה בפי הערביים בשם השד הלבן, שחיברה יחד עם **דן בן־אמוץ** מילון לעברית מדוברת. אורח הכבוד יהיה, אולי, **חיים טופול**. ● תוכנית בידור אחרת המוקדשת כולה לאשה כאשה מ־1900 עד היום, מפיקים בימים אלה סרטי שבט בסיוע **צדוק צרפתי** ובבימויו של **ציון חן** בהשתתפותם של **מרים גבריאלי, עודד קוטלר, דודו אלהרר, יעקב נוי, גדי אורון** ו**רפי גולדווסר**. את האשה הפאטאלית בעולם תציג ה־דוגמנית **קארין דונסקי**.

תמונת סקופ: מנהל „הבימה" הפך זבן במכולת

חשודים חשובים

כל האזרחים שווים לפני החוק, אך יש כאלה השווים יותר."

אין צורך להרחיק נדוד כדי להיווכח באמיתות הדברים. די לגשת לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, שם יורוך פקי־די החוק ונאמניו אמת יחסית זו.

בימים אלה הוגש כתב אישום נגד חב־רי הנהלת תיאטרון הבימה לשעבר. אשר שרף, המנהל האדמיניסטרטיבי, השחקנית בת־עמי אלישיב, הבמאי אברהם ניניו ו־מנהל החשבונות אברהם שרף, הואשמו בגניבת כספים מן התיאטרון, בקבלת כס־פים במירמה ובזיופים.

כתב העולם הזה לענינים פליליים, מרסל זוהר, עיתונאי שכתבי אישום הפכו אצלו לעניין שבשיגרה, גילה לפתע כי בית־המשפט צופן בחובו הפתעות אפילו עבורו.

עם היוודע הידיעה על הגניבה הבימ־תית, פנה הכתב אל הממונה על המחלקה הפלילית בבית־המשפט המחוזי, ישראל לוי. הוא ביקש לקבל מן האישיות הנדונה את כתב האישום שהוגש נגד הארבעה.

להפתעת הכתב ענה הפקיד כי לא ימ־סור לידיו את כתב האישום. הסיבה ש־השמיע: „החומר לא הובא עדיין לפני שופט בישיבה ראשונה."

הכתב, שנוהג כאמור לקבל כתבי אי־שום מידי יום ביומו, הביע את תמהונו על היחס המשונה והחדש. מה עוד ש־כתב האישום הוגש ב־7.1.72 ומאז ועד לאותו יום פורסמו חלקים ניכרים מכתב האישום בעיתונות.

על כך ענה הממונה על המחלקה הפ־לילית: „אם פרקליטות המחוז רוצה ל־הדליף חומר לעיתונאים, שידליפו. אני לא."

נוכח הצהרת יושר זו לא נותר לכתב אלא לפנות לממונים. הוא נכנס אל סגן מזכיר בית־המשפט המחוזי, עזרא ברוך, ושטח לפניו את העניין. בשמיעה רא־שונה הסכים הסגן מייד לדברי הכתב. „זכותך כעיתונאי," אמר, „לעיין ולהעתיק מכתב האישום."

סגן המזכיר ביקש להכניס את הפקיד לחדרו ושאלו לפשר מינהגו. „אני לא יכול לתת את כתב האישום," היתה הת־שובה, „קיבלתי הוראה מיוחדת ממזכיר בית־המשפט המחוזי."

כאן כבר עמד סגן המזכיר חסר אונים.

„תיגש למזכיר עצמו ותברר איתו," הציע לכתב.

בצאתו מחדר הסגן הבחין הכתב בממונה על המחלקה הפלילית כשהוא פותח בריצה על מנת להשיגו ולהיכנס אל המזכיר לפ־ניו. ואכן כשהגיע לחדר המזכיר מצא שם

בת־עמי אלישיב
האם הכל שווים בפני החוק?

את הממונה, כולו גילהב מהסברים על המיקרה.

לשאלתו של הכתב בדבר כתב האישום ענה המזכיר, אברהם מטלון, כי איננו ניתן לעיון. בכך אישר את טענת הממונה על המחלקה הפלילית.

עם זאת ציין בפני הכתב אפשרות נוס־פת: „גש לפרקליטות המחוז ואם הם יאשרו לך תוכל לעשות בכתב האישום מה שתרצה."

סליל הביורוקרטיה התגלגל הלאה וה־כתב בעקבותיו.

בהגיעו לפרקליטות המחוז פנה הכתב בראשונה לאחת המזכירות וביקש לצלם את כתב האישום. התשובה המפתיעה: „גש, תכין לך כמות רצינית של חצאי לירות, יש בתיק 50 עמודים. אני אכין לך בינתיים את התיק."

המום מן התפנית הבלתי צפוייה, מיהר הכתב לקבץ את המטבעות. חצאי הלירות נידרשו להפעלת האוטומט לצילום מיסמ־כים, שנמצא בפרקליטות המחוז.

כתבנו חזר בכיסים הומים מצלצלים, ו־התייצב אצל המזכירה הגואלת.

„אני נורא מצטערת," הודיעתהו המז־כירה בבושת פנים, „אני לא יכולה לתת לך את כתב האישום. קיבלתי הוראה," היא הוסיפה בלחש.

לא נותר לכתב אלא לגשת לפרקליט המחוז עצמו, עורך־דין יעקוב קדמי, ו־לשאול מה עושה את כתב האישום לחמק־מק כל כך.

קדמי קיבל את הכתב באדיבות ולאחר שמיעת האודיסאה כולה, גילה רוחב לב יחסי ואמר לכתב כי הוא מוכן להעניק לו 10—15 דקות של התייחדות עם התיק. „זה יספיק לך בשביל להתרשם. יותר מזה איני יכול לתת לך." כך אמר.

מצב עניינים זה מותיר בגדר סתומות שתי קושיות חשובות.

מודעת היא כי פומביות המשפט הינו עיקרון מקודש. והדברים אמורים בכל של־בי המשפט, כולל הגשת כתב האישום.

אם כך למה העלמת כתב אישום זה דווקא?

כמו כן, ידוע לכל כי על העיתונאי חלה חובה משפטית של דיווח מדוייק. נא־מר מדוייק, ומה רחוק מגדר דיוק מאשר התרשמות גרידא?

ומכאן המסקנה כי פרקליט המחוז הציע למעשה לכתב לבזות את בית־המשפט. שכן מהצצה של דקות מספר בתיק עב כרס ניתן באמת להתרשם בלבד. דיווח מדוייק ומפורט ודאי שלא ניתן להפיק מכך.

כוכב הקולנוע הישראלי שחזר לאחרונה מספרד, בה כיכב לצד שלוש יפהפיות ערומות לחלוטין מצהיר:

מנוחת העמל ואכן היה על מה לעבוד. כך נראה ברקן בהפסקה של צילומי סירטו האחרון. בסרט הוא מגלם גבר, הנקלע לאי בודד המאוכלס בשלוש נקבות יפהפיות ותאוותניות. רגליו של ברקן נחות על ברכיה הרכות של אחת משלוש זוללות הגבר, השחקנית אנדראה הראו. „אני רחוק מלהיות כוכב זוהר,” הוא נוהג לומר בארשת מבוכה.

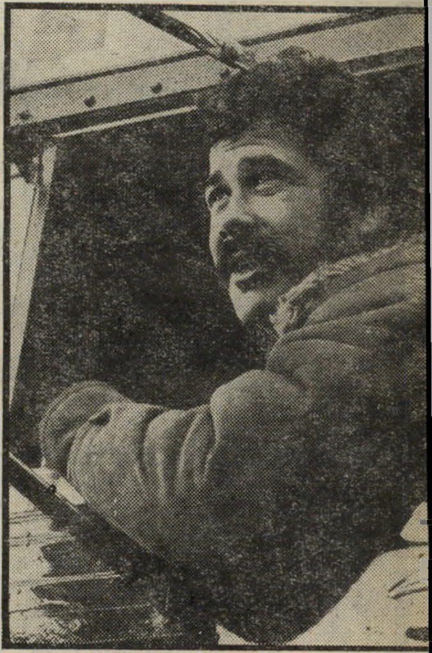

צ׳רלס ברונסון הישראלי, זהו הכינוי שהודבק לברקן בעיקבות סרטיו האח־רונים. משירד זקנו של לופו נתגלו הפנים.

„אינני מתרגש מעירום!”

היה היה שחקן שגילם תפקיד של עגלון מזוקן בשם לופו. התפקיד עצ־מו לא היה רע במיוחד, אך הוא היה מזו־קן. והזקן העבות הסתיר את דמותו הא־מיתית של השחקן.

אך כמו בכל האגדות באה לבסוף ה־פייה טובת הלב, היא מלכת הכביש ה־ידועה בציבור, וחשפה את דמותו האמי־תית של הנסיך אשר התגלגל בעגלון.

יהודה ברקן. שיער חום מתולתל, עיני שקד באותו גוון, 180 סנטימטרים קלסיים ו־27 שנים טובות. הוא נולד בנתניה והתבגר בלהקת פיקוד צפון.

■ ■ ■

„אני מטבעי ביישן,” מצהיר ברקן במבט מושפל ומסמיק קמעא. „עיס־קי הבידור הכניסו בי קצת ביטחון עצמי, אך אני רחוק מלהיות כוכב זוהר.”

„אני אוהב דברים יפים ונהנה לראותם סביבי. אך מכאן ועד לרדיפה אחרי חתי־כות...”

„אני מסתפק בהחלט בעדנה לב שהיא הדבר היפה ביותר שיש לי בבית. לפני עדנה היה הסיוט הגדול ביותר עבורי ל־התחיל עם בחורה. לא ידעתי איך לפתוח ובמה להמשיך. תמיד הייתי מסמיק במקו־מות הפחות מתאימים.”

„החבר׳ה היו מרחמים עלי ומכירים לי בחורות. וכשהיה מגיע לתכלית, הייתי ממלמל את שמי, אומר יפה נעים מאוד, וניסתם לשארית הערב.”

„כיום למדתי לחפות על ביישנותי ה־כרונית בעזרת הומור. עדנה עוזרת לי המון. היא מעודדת אותי.”

עירום מקצועי מפגין יהודה ברקן בסרט **כץ וקרסו**. „יש להתייחס לסצינות האהבה כאל עבודה שיש לבצעה. אני לא חש שום דבר אישי אל הפרטנרית שלי, אפילו בקטעים הלוהטים ביותר.” גם לאחר שעות ההסרטה אין ברקן נוטה לקיום יחסים קרובים עם שחקניות באותו סרט. בתמונה הוא נראה לצידה של ציפי לוין.

„לפעמים כשאני עומד על סף התפוצצות אני לוקח את ה־B.M.W. ספורט הלבנה שלי, ויוצא לחרוש את הכבישים. שם אני נרגע וחוזר הביתה בלי מטען ההרס.”

„אני מתבודד מטבעי,” ממשיך ברקן, „שונא רעש ומסיבות גדולות. מתעב עניבות, חליפות ומאכלים מסובכים. אני אוהב להיות בחוץ וחופשי מכבלים. לטייל, לישון בשקי־שינה ולאכול מתוך מסטינג. יש לי מלחמות אינסופיות עם עדנה על־כך. גם היא מוכנה לאכול מתוך מסטינג אבל בתנאי שהוא יוגש על מפה צחורה בבית־מלון מפואר.”

„אני אוהב דברים בסיסיים, הרבה בשר, לישון טוב ולנסוע הרבה. תענוגות פשוטים ומשביעים. באשה חשובים לי בראש וראשונה העיניים אחרי זה כל הייתר.”

„מאז הלהקה הצבאית עברתי כבר הר־

הגבר הסכסי

כזה הוא על הבד. היתגלמות קוטל הנשים. בעיניו החתוליות ובעקימת שפתיו הוא מפיל אותן בצרורות. לא כן במציאות. ברקן הוא גבר של אישה אחת. עדנה לב. בתמונה עם אפרת לביא בכץ וקרסו.

הרובינזון העירום

בתמונה מתוך סירטו האחרון לו הייתי רובינזון שהוסרט בספרד לפני חדשים מספר.

בה. הסרט הראשון שלי היה הפריצה הגדולה. תיכף אחריו עשיתי את לופו שהצליח לא־רע. ואז באה מלכת הכביש והיא העלתה אותי למעלה והוציאה אותי לחוץ־לארץ. עשיתי אחרי זה את כץ וקרסו ונסעתי מייד לספרד להסריט סרט בשם לו הייתי רובינזון. בסרט אני משחק כגבר יחיד לצד שלוש יפהפיות, שתיים גרמניות ואחת צרפתייה.”

■ ■ ■

„הרעיון הוא חיים על אי־בודד עם שלוש נשים צעירות שלא ראו גבר כמה שנים טובות. עם כל הביישנות שלי, העירום השופע בסרט לא הביך אותי במיוחד. כבר בסצינות העירום עם גילה אלמגור במלכת הכביש, למדתי להתייחס לעירום כאל משהו ששייך למיקצוע.”

„באשר לעתיד. אני מתחיל עכשיו בהכנת סרט לפי תסריט אותו כתב משה הדר. הסיפור מבוסס על מעשה שהיה. סטודנט צעיר מכר מזרעו לבנק הזרע. מאוחר יותר הוא נפגע בתאונת מטוס והופך אימפוטנט. אז הוא מתחיל בחיפושים אחר האישה שהופרתה בזרעו.

„בסוף פברואר אני נוסע לשבדיה להסרטת סירטו של מנחם גולן השמש מעבר לגבול. הסרט דן במשפטי לנינגראד וישתתפו בו גם קורד יורגנס ולורנס הארווי.”

„כשאחזור מצפה לי הסרטה נוספת. סרט של יואל זילברג, סיפור אהבה על טייס המתאהב באשת חברו לטייסת.”

„ביוני השנה אני מתחיל עם פשנל בערב רביו ברנשים וחתיכות, בו אגלם אותו תפקיד שגילם מרלון ברנדו בברודווי.”

(המשך מעמוד 27)

נראה שלחץ סובייטי הוא שהניע את המצרים להסיר את התנגדותם לשיתוף מוחי־אל־דין בוועידה.

תנופה לשלום. בחודש הבא עומד להתכנס בבולוניה הוועד המכין של הועידה, שתיערך כנראה באביב.

ועידת בולוניה אינה אמורה להיות במה לקבלת החלטות. בדרך זו מבטיחים המארגנים את עקיפתם של מכשולים, העלולים להביא לפיצוצה.

עם זאת אין ספק שוועידה זו תהיה מיפגש חשוב של ישראלים, ערבים וחוגים אירופיים, הדוגלים כולם בפתרון מדיני לסיכסוך הישראלי־ערבי, תתרום לשיפור האווירה ותתן תנופה לפעילותם של חוגים שוחרי־שלום ולרעיונותיהם.

בנקים

לאן הלך הכסף?

משה קלפר מברוקלין עומד בפני תעלומה: מה קרה לאלפיים הדולר שהשקיע במניות בנק אגודת ישראל?

כספו הושקע בבנק באמצעות מפלגת אגודת ישראל. אך רק לאלוקים פתרונים היאך יוחזר לאיש כספו — לפני ימות המשיח.

הודעה כשרה משווייץ. ב־1965 פנה עסקן־המפלגה, הרב בסר, אל צאן מרעיתו בברוקלין, ביקש כי יעזרו למימונו של הבנק בארץ על־ידי רכישת מניות. קלפר, מלצר במקצועו, היה בין עשרות היהודים בארצות־הברית שנענו לבקשת העסקן ומסרו לידיו צ׳קים כשרים למהדרין, בסכום של אלפים דולרים.

בתחילת 1966 קיבל חיים קלפר הודעת־בנק האומרת כי לזכותו התאספו דיווידנדות בסך 65 דולר. ההודעה היתה כשרה, אלא ששם הבנק המודיע לא היה דווקא בנק אגודת ישראל — אלא בנק סיפיקו בציריך שבשווייץ. כשפנה קלפר לבסר לשאול לפשר הדבר, הרגיעו הרב המכובד באומרו כי אין מקום לדאגה. בנק אגודת ישראל, ברצותו לדאוג לרווחיות מפקידיו — מחזיק חלק מהכספים בשווייץ.

עברה עוד שנה, וקלפר קיבל הודעה נוספת, גם היא מהבנק בשווייץ, כי לזכות חשבונו נתווספו דיוודנדות בסכום של 158 דולר. בשנת 1967 היתה שתיקה כלית, וכל הודעה לא הופיעה, אך שנת 1968 הביאה שוב הכנסה, הפעם 157 דולר.

אבל במשפחה. בפגישותיו המיקריות עם הרב בסר בניו־יורק, שאל קלפר מתי יועברו הכספים לבנק אגודת ישראל בישראל. קלפר התכונן לעלות ארצה, רצה לדאוג לרכושו וכספו. הרב בסר הרגיעו באומרו כי הכסף בשווייץ רשום בספרי חשבונות הבנק בישראל, יועבר ארצה בכל עת שתהיה רצוייה למפקיד.

ב־1970, לאחר שלא קיבל כל הודעות בנקאיות מזה שנתיים, הגיע קלפר לישראל כתייר. ראשית קנה מיגרש, שנית התעניין בדבר דירה, שלישית — פנה אל בנק אגודת ישראל בבקשה להעמיד לרשותו את כספו.

כאן התקבל על־ידי מנהל בשם אביצדק. זה בדק בניירות שבידי קלפר, אמר כי הכל שפיר ותקין, והכסף יעמוד לרשותו בעוד חודשים אחדים. קלפר רצה את כספו בו במקום.

אביצדק הבטיח כי הדבר יעשה.

קלפר, שהריח כבר שיש סכנה לאיבוד כספו, התכונן לחזור ולדרשו כעבור שבוע. אך באותו יום קרא בעתונים שמשפחת אביצדק איבדה את בנה. כיהודי דתי, בעל לב חם, החליט לדחות את העניין למועד מאוחר יותר, הוא חזר לניו־יורק, החל מחסל את ענייניו שם, ובסוף ספטמבר 1971 עלה ארצה עם אשתו — כעולים חדשים.

כשפנה אל הבנק, התברר כי אביצדק נעלם ואיננו. כל אדם אליו פנה בענין חשבונו, ביטל את פנייתו באומרו: „אביצדק? כל כסף בו טיפל ירד לטמיון!”

קלפר פנה למנהל שני בבנק, אחד בשם אלכסנדר. תגובתו של זה: „מה אתה רוצה ממני? בכסף שלך טיפלו בסר ואביצדק. לך תפנה אליהם! אצלנו לא רשום כאן דבר!”

השבוע, כשפתח קלפר יומון, קרא על התמוטטות בנק אגודת ישראל. זיעה קרה כיסתה אותו.

עכשיו החל מבין מדוע משכו אותו בתירוצים, הרגעות והסברים מפוקפקים.

ביום ראשון הגיע מנתניה לתל־אביב, ניסה להבין בבנק לאומי — אשר נטל תחת חסותו את בנק אגודת ישראל — מה עלה בגורל פקדונותיו.

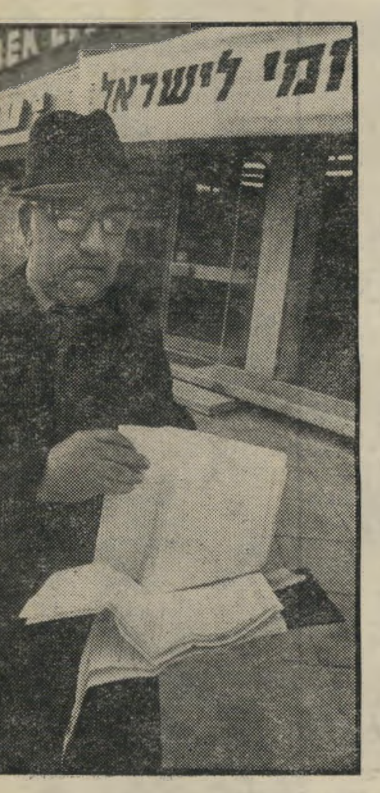

מפקיד קלפר*

אלוקים נתן, הבנק לקח

אנשי בל״ל עמדו מחוסרי־אונים: אם הכסף לא נרשם בספרי בנק אגודת ישראל — אין תקווה לגלותו.

פשעים

הומור של שודדים

בשני מקומות סמוכים ב־13 לחודש זה, בתל־אביב, הושמה מישטרת־ישראל לצחוק קבל אזרחים ושודדים.

בשדרות הר־ציון 106 פרצו ארבעה שודדים רעולי פנים לסניף בנק לאומי, הריקו את הכספות ונימלטו. השעה היתה 9.30 בבוקר. המקום המשמש מרכז תעשייתי, המה פועלים. שתי עובדות שהטרידו את השודדים פחות מכל.

ברחוב העלייה 88 בוצע בו ביום שוד נוסף. הקרבן הפעם — כספת בנק למלאכה שבמקום.

סך הכל הרווח ליום העבודה הגדוש — 42 אלף לירות ישראליות.

שוד של יום־יום. מה היה סודם של השודדים? מה עשה אותם מוכשרים לחמוק לאורו של בוקר, בעוד עשרות שוטרים מזויינים דולקים בעיקבותיהם בניידות.

תשובת רב־פקד עמוס אריכא, דובר מישטרת מחוז תל־אביב: „לא היה שום חידוש בפעולות השוד הללו. השודדים פעלו כרגיל.”

והמשטרה, הגם היא פעלה כרגיל?

אודות השוד בבנק לאומי ניתן לומר כי המשטרה קיבלה מידע כמעט מוקדם. שני פועלי בית־חרושת סמוך עמדו בחוץ כשהגיעו השודדים במכונית מדגם טריומף.

שלושה שודדים ירדו מן המכונית לעבר הבנק, הרביעי שנותר לאבטח, הורה באק־

(המשך בעמוד 32)

* לפני בנק אגודת־ישראל ברחוב ליליינבלום 31, תל־אביב. שם הבנק מכוסה בשלט־בד של בנק לאומי.

במדינה

(המשך מעמוד 32)

דחו לשני הפועלים שבחוץ להסתלק לתוך בית החרושת.

השניים צייתו בשמחה, אך משנכנסו מיהרו לטלפן למישטרה, ולהודיע על השוד.

שודד עצבני. מירווח הזמן שנותר ל־שוטרים התארך בשל משקפיו של מנהל ה־בנק ששכח אותם במגרה, עובדה שמנעה ממנו את מציאתם של מפתחות הכספת. רק לאחר שאחד השודדים איבד את סבלנותו ונעץ כדור בריצפת הבנק, נזכר המנהל היכן הטמין את משקפיו ופתח את הכספת.

כל העיכוב הנ״ל הביא לשוטרים תועלת מפוקפקת. הם הגיעו כאשר החלו השודדים לעזוב. מרגע זה ואילך הפך העניין ל־מירדף מכוניות שהסממן היחיד שנעדר ממנו הוא הירי בגלגלי המכונית הבורחת.

כאשר נשאל דובר המשטרה מדוע לא פתחו השוטרים באש, למרות שבמקרים אחדים התקרבו למכונית השודדים ל־מרחק מטרים ספורים, ענה: „השוטרים לא רצו לפגוע בעוברים ושבים ברחוב.״

והסוף כאמור: הכסף עם שודדיו נותר בצידו האחד של החוק בעוד שוטרי יש־ראל וניידותיו נותרו הרחק בצידו השני.

דרכי אדם

מה שבטוח —

היפנוזה

אברהם הנגבי הופרע משלוות הצהריים באחד מימי השבוע שעבר כשאחד אלי ואהל צילצל לביתו, הציג עצמו כיועץ לביטוח־חיים, וביקש להיפגש עימו. תחי־לה הודיע למטלפן כי אין לו כל כוונה לבטח את חייו. הוא עדיין צעיר, אין לו כסף מיותר, ובכלל אין בכוונתו למות בקרוב.

אך משהו בקולו של המטלפן שיכנע או־תו להסכים לפגישה וכבר למחרת היום ביקר אותו ואהל בדירתו.

סיפר מאוחר יותר הנגבי, שותף בבית־מסחר קטן, שהשתחרר מהצבא לפני כמה שנים בלבד: „בכלל לא רציתי לבטח את עצמי. לא היתה לי כל כוונה כזו. אין לי כסף. לא מזמן התחתנתי. אין לי ילדים ואני לא צריך לדאוג לאף אחד. אני לא יכול להסביר זאת אבל הקול שיכנע אותי. אמרתי לעצמי אני אשמע במה העניין אולי בעוד כמה שנים אבטח את עצמי. אמרתי גם לואהל שלדעתי הוא מטריח את עצמו לשווא.״

אלי הופיע לפגישה כמתוכנן. אחרי שעתיים וחצי מתחילת הפגישה יצא מדירתו של הנגבי כשבתיקו חתימתו של הנגבי על־גבי הפוליסה.

ריפוי בהיפנוזה. אלי ואהל, צעיר, שחרחר, גבוה, בעל שיער חום מקורזל, בן 29, התפרסם לראשונה לפני שנתיים וחצי, כאשר הואשם בעיסוק ברפואה ללא־רשיון. בפרוט כתב האישום שהוגש נגדו נאמר עליו שעסק ברפואה באמצעות היפנוזה.

בעת המשפט התברר כי את הקליניקה של אלי פקדו מאות פציינטים שביקשו את עזרתו. ספרים שכתב ואהל על הנושא ממשיכים להימכר עד היום למרות שעליו הוטל איסור לעסוק בריפוי לפי שיטותיו.

כאמור הואשם אלי בבית־המשפט בעי־סוק ברפואה ללא רישיון ושלושת השופ־טים פסקו לו מאסר על־תנאי.

כיום עוסק אלי ואהל בביטוח־חיים. מע־טים הם האנשים היודעים שהצעיר ה־משכנעם בקלות כה רבה, יכול לשלוט באנשים באמצעות היפנוזה.

מספר אלי: „קשה לתאר כמה פסק הדין פגע בי. לגבי ההיפנוזה היתה לא רק מיקצוע. ההיפנוזה היתה גם תחביבי, חיי, והשטח היחיד שענין אותי באמת משחר נעורי.״

המקצוע האסור. „התחלתי לעסוק בהיפנוזה בגיל 17. הייתי תלמיד תיכון. באחד הימים בדרך לבית־הספר מצאתי על אחת ממדרכות תל־אביב ספר ישן וקרוע שכותרתו היתה היפנוזה. הרמתי אותו מהרצפה. למרות האנגלית הדלה שלי אז, קראתי אותו בנשימה אחת.

כל אותו יום הייתי שקוע בספר. למחרת לא הלכתי לבית־הספר. שוטטתי בין ה־ספריות השונות בתקווה למצוא חומר נוסף על הנושא. מאז הפך הנושא למרכז עיסוקי.

אם היו מטילים עלי איסור לעסוק ב־היפנוזה באופן מקצועי הייתי נפגע פחות.

(המשך בעמוד 34)

ליל כלולותיהם

הרשו לעצמכם את הטוב ביותר!

הזמינו כבר היום חדר זוגי לליל כלולותיכם ובו יצפה לכם בקבוק שמפניה על הקרח, סל פירות לארוחת לילה וארוחת בוקר במיטה. כל זאת במחיר של —.75 ל״י •.

כתבו או צלצלו ל„דורית״, טל. 445111 מלון שרתון — תל-אביב ותקבלו אשור בדואר חוזר.

• כל יום נוסף —.65 ל״י (כולל ארוחת בוקר)

מלון שרתון-תל אביב

Merci

לאשה שאיננה מוכנה להסתפק במועט

גרבונים · גמישונים

ארכונים · אקסטרונים

בסריגת מיקרומש

מאריכת ימים

ספורט-טוטו

12X 21X

השבוע

מינימום הפרסים

357.000 ל״י

(כולל העברה)

*

מינימום פרס ראשון

150.000 ל״י

(כולל העברה)

עשה לך מנהג קבוע - מלא טוטו כל שבוע!

הורוס קופ

מוטב שתמשוך את ידך מהמשימה הקשה אותה נטלת על עצמך לא מזמן. אל תקריב יותר מדי למען ידיד בצרה, ושמור ראשך על כתפיך. היחסים המתוחים עם בן־זוגך ישתפרו בחיק הטבע. בסוף השבוע צפוייה לך פגישה נעימה מאוד עם לביאה מקסימה. אל תאבד את בטחונך העצמי בגלל קשיים שטחיים, ותן אמון בידידים שהוכיחו את עצמם בעבר. הפסק לשחק בקלפים. זה מביא נזק חמור לעצביך.

* * *

הידידות החדשה שגילית תלך ותיפרח לשהו נפלא. אף אם תרצי, לא תוכלי לקלקל אותה. אתה בן שור, התכונן לנסיעה ארוכה. היא תוסיף לאישיותך. ואם תרצה, גם לכיסך. קינאה של חבר לעבודה לא תצליח לשבש את דרכך. סיכסוכיו ייחשלו והבוסים שלך יתנו דווקא לך את הג׳וב עליו חלמת. חתול שחור עבר בין שניכם והיחסים ביניכם התקלקלו. שניכם מצטערים על כך, אך מתביישים להודות בכך. היה גבר והודה.

* * *

נסי לנהוג בחסכנות. לבזבז אפשר גם בשבועות אחרים, אבל רק השבוע לא. הקלה מסויימת בעבודה, מלווה בטיול, יכולה לפתוח בפניך אופקים חדשים. היזהרי ממזימת שחורשת נגדך חברה מדומה. גלה יותר עירנות לסובב אותך — אתה מאבד את הקשר עם החברה ועם המציאות היום־יומית מסביבך.

* * *

בדוק היטב כל הצעה המגיעה אליך, ולך על בטוח. אל תסכן את מה שבידך למען עיסקות מפוקפקות, המבטיחות רווח רב מכדי להיות הגיונית. השבוע תזכה להצלחה רבה אצל המין השני. היזהר מבנות בתולה וטלה. בת סרטן — הזהרי מתאומים ומקשת. יחסי הידידות שלך עם הגבר הנשוי ייהפכו לאהבה. הזהרי לא לאבד את הראש, ואל תעזבי ידידים ישנים ובטוחים.

* * *

למה את מתבטלת? למה את לא מטפלת בעצמך? הסתכלי טוב בראי ותתחילי לתקן את כל מה שצריך תיקון — אפילו אם התיקון כרוך בהוצאות. בן אריה — נצל את המרץ שיש לך ואת ההעזה שניחנת בה באופן טבעי. אל תפחד מחבריך לעבודה — חם לא יכולים לשים לך רגל אפילו אם ינסו. נסיעה של אדם קרוב תביא לתוצאות טובות. צרות עם מס הכנסה יגרמו בסופו של דבר בפתרון מתקבל על הדעת לטובתך.

* * *

אם יהיו לך הפתעות השבוע, הן יהיו כולן טובות. סוף סוף, אחרי היסוסים, תגיע להחלטה חשובה. השתדל להוכיח את אחריותך ואת כשרונותיך. צא בסוף השבוע לטיול באוויר החופשי. יש להיזהר מהצטננות. אתה מאוהב — ואם תתמיד באהבתך, אתה נמצא בדרך הנכונה לקראת האושר שאתה זכאי לו כל כך. שים לב לידיד גבה־קומה, שאתה מעריכו כאדם נבון. אל תשמע לעצותיו השבוע, הן יכשילוך.

* * *

אל תניח לדמויות מן העבר להטריד אותך, והיזהר במיוחד מנערות היסטריות. אל תתן לעייפותך הכרונית להשתלט עליך, כי תזדקק לכל מרצך, אם רצונך להצליח ברומן החדש. למרות נטייתך לשבת בבית — צא לבלות, ותפסיק, בשם האל, לדאוג כל הזמן לעסקים. השבוע תפגשי אותו.

* * *

בחיי האהבה צפויים לך זעזועים אשר לא ינעמו לך, אך למרבה המזל, יסתדר הכל די מהר. יחס העליונות שאתה מגלה כלפי חבריך לעבודה, יגרום לסיכסוך די חמור. אל תייחס חשיבות יתר לדברי ידיד ותיק שיתקיף אותך. ייתכן שהסיבה להתקפה היא פשוט קינאה. בתחילת שבוע זה הסיכסוך ייפתר.

* * *

לך בת קשת, מצפה השבוע הפתעה לא־נורמאלית. דווקא מאדם אשר ממנו לא ציפית לכלום. מדוע אינך מאמינה לבן זוגך? הוא אוהב אותך. למרות שהוא משחק את התפקיד של הקשוח, ליבו שייך לך ורק לך. מחלה קלה עתידה לפקוד אותך לקראת סוף השבוע. הימנע מיציאות רבות מהבית בעיקר בערבים. אתה יכול לחלות שוב ולא תצא מזה בקלות.

* * *

אהבה מימים עברו תזכה אותך במתנה בלתי צפוייה ומעניינת. ביום ראשון ייפתרו כמה בעיות־עסקים שהטרידו את מנוחתך בחודשים האחרונים. אבל בתנאי שבשלושת הימים הראשונים של השבוע תשקיע מלוא מירצך בעמל. השכימי קום: ברא יומו, ברא פרנסתו — אבל גם לפני שעות הצהריים.

* * *

אם הוא לא מגלה את אהבתו, אין זה סימן לאדישות אלא לביישנות. בת דלי, ציפיותיך לא תבאנה השבוע על סיפוקן, חסכי לך את האכזבה ואל תחכי לכלום. צפוי לך שבוע של חשבון נפש ואי מנוחה. יחס ידידותי בלתי צפוי ישפר את מצב רוחך והעתיד ייראה לך ורוד יותר.

* * *

דגיגה, — הרפתקה רומנטית קצרה באופק. תחביב חדש המשותף לך ולרבים מבני חוגך יעניק עניין ותוכן לחייך ויוציא אותך מהשיעמום ממנו את סובלת כבר זמן רב. השבוע יעמוד בסימן של בילויים חברתיים, רכישת ידידים חדשים והידוק מחדש של קשרים שהתרופפו זה מכבר. השבוע אידיאלי לחופשה שאתה מהסס לקחת, סע למקום שקט, תופתע.

במדינה

(המשך מעמוד 32)

זה לא היה פוגע בי כמו שפגעה בי העובדה שנאסר עלי העיסוק ברפואה ללא רשיון כפי שהם הגדירו זאת.

תקופה ארוכה הסתובבתי בלי מעש. עברתי להתגורר עם בני שנולד בזמן המשפט ועם אשתי אל הורי. לא מצאתי לעצמי מנוח.

ניסיתי לעסוק בכמה מקצועות שלא ענינו אותי אך באף מקצוע בו לא יכולתי להשפיע על אנשים לא נקלטתי. העבודה שם פשוט לא עניינה אותי.

פוליסת ביטוח סוגסטיבית. באחד הימים הגיע לביתי צעיר בגילי, שניסה למכור לי ביטוח־חיים. לא היה לי כל מושג בביטוח אך לפתע התפרצתי בצחוק. לסוכן אמרתי שנזכרתי בבדיחה, אך הסיבה האמיתית שבגללה פרצתי בצחוק היתה עמוקה יותר. הוא כלל לא ידע איך לנסות ולהשפיע על אנשים. הוא פשוט לא הבין איך עושים את זה. למרות שלא

מהפנט ואחל (ימין) *
מתגבר על פחדים

ידעתי דבר בביטוח יכולתי ללמד כל סוכן־ביטוח ותיק פרק בהילכות שיכנוע אנשים.

למחרת התפטרתי מעבודתי, פניתי לאחת מחברות הביטוח והצעתי עצמי כסוכן. הציעו לי לעבור קורס של יועצי ביטוח־חיים. קיבלתי את ההצעה. ידעתי שכל מה שעלי ללמוד הוא את החומר המקצועי בלבד.

למען האמת, בהתחלה לא היתה לי כל כוונה לנסות ולהשפיע על אנשים באמצעות היפנוזה. גם עכשיו אינני עושה זאת בצורה מודעת. לפעמים אני מוצא עצמי מפעיל חלק מאותן שיטות עליהן כתבתי והירציתי. שיטות המבוססות כולן על היפנוזה.

החזרה על אותו משפט פעמים מספר, הינה אחת השיטות הנהוגות בטכניקה ההיפנוטית. שיטה זו ניתנת ליישום בקלות לצורך מכירת פוליסות ביטוח־חיים. בעצם כל סוכן עושה את זה בלי שידע כי הוא משתמש בהיפנוזה. אך ישנם אמצעים נוספים אותם הסוכן המצוי לא מכיר.

אנשים חושבים שעל מנת להפנט אדם יש צורך להרדימו. הדעה הינה מוטעית מיסודה. ניתן לפקוד אל אדם לבצע פעולה מסויימת גם כאשר הוא ער לחלוטין. לכל אדם פחדים והתנגדויות. סוכן טוב הוא זה המצליח להתגבר על פחדים אלו. לדוגמא, החשש מהחתימה על ההצעה לביטוח־חיים.

אנחנו משתמשים בסוגסטיות בחיי יום־יום. אנחנו עשויים להיכנס לחמש חנויות על־מנת לקנות עניבה אחת, נקנה לבסוף אבל בחנות אחת מיוחדת. מה הייחוד באותה חנות? לא נדע. קנינו את העניבה דווקא שם משום שהזבנית הצליחה להפעיל את כשרונותיה במכירה. כשרון מכירה הוא פעולה סוגסטיבית. כלומר שימוש בהיפנוזה.

אינני רואה כל פסול בדרכי. אני משתמש באותן שיטות ובאותה טכניקה ככל יתר סוכני הביטוח. רק שהסוגסטיות שלי חזקות יותר ואני מיטיב לדעת איך להפעילן."

* לידו הצייר אליהו כדורי.

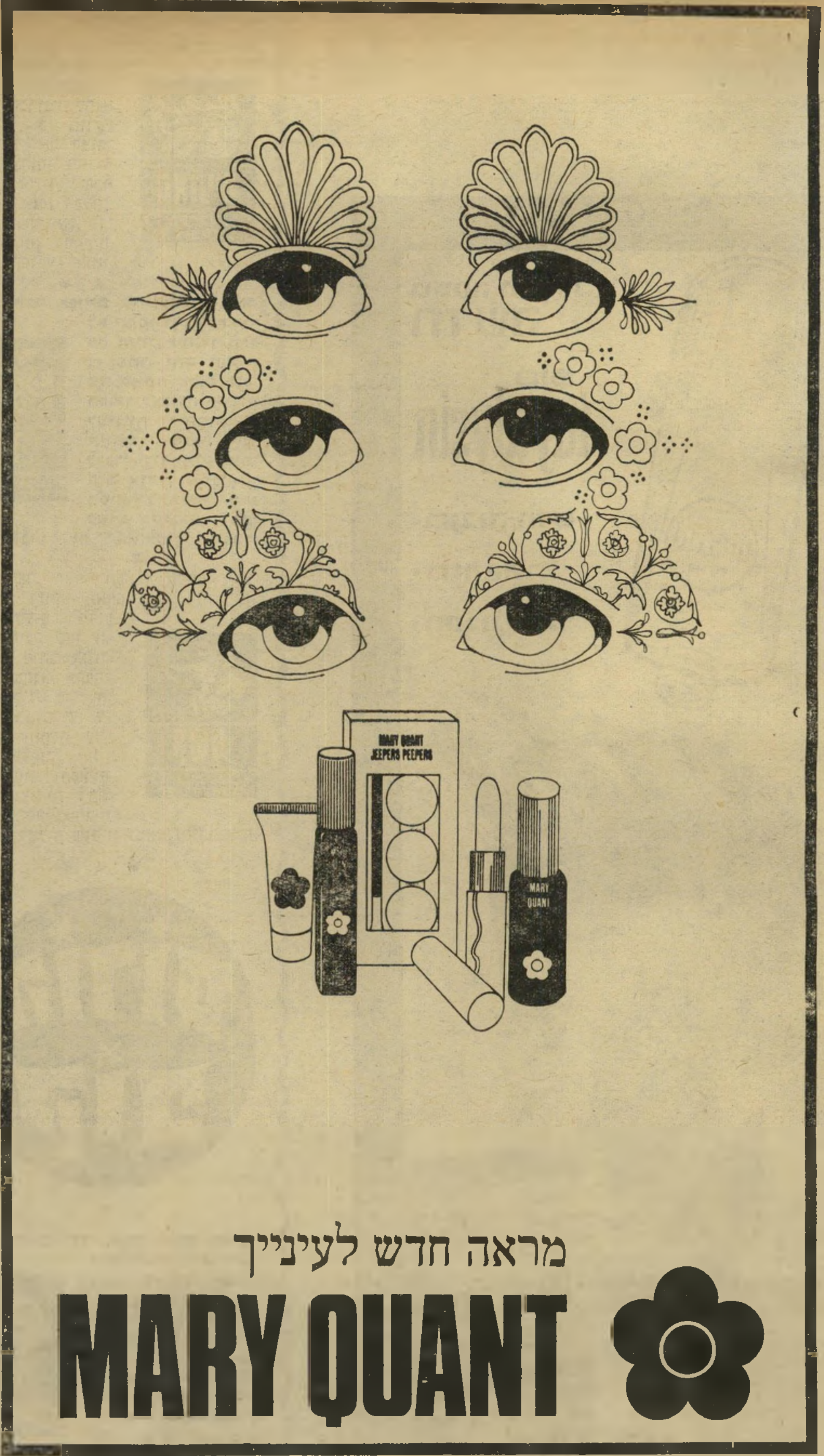

פורום - יחסי ציבור בהט מולכו

תעריפון המנויים של העולם הזה החל מ־1.12.1971

	לשנה בלירות: מחיר העיתון	הוצאות משלוח	ס"ה	ל־½ שנה: מחיר העיתון	הוצאות משלוח	ס"ה
● דמי המנוי בארץ	70 +	12 =	82	37 +	6 =	43
● לכל ארצות תבל בדואר רגיל	70 +	17 =	87	37 +	9 =	46
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר						
● לכל ארצות אירופה ואיראן	70 +	45 =	115	37 +	23 =	60
● לקפריסין	70 +	36 =	106	37 +	18 =	55
● לארצות־הברית וקנדה	70 +	76 =	146	37 +	38 =	75
● לאוגנדה, טנזניה, אתיופיה, גאנה, קניה, ניגריה, חוף השנהב, תאילנד	70 +	80 =	150	37 +	40 =	77
● לדרום אפריקה, זמביה ורודזיה	70 +	105 =	175	37 +	53 =	90
● למקסיקו ופנמה	70 +	100 =	170	37 +	50 =	87
● ונצואלה, ברזיל, ארגנטינה, קולומביה, פרו ויפאן	70 +	135 =	205	37 +	68 =	105
● לאוסטרליה וניו־זילנד	70 +	150 =	220	37 +	75 =	112

בעולם

ואף־על־פי־כן,

העסקים פורחים

אנשי הסרטים האמריקאים בוכים ללא הרף על ירידה בהיקף עסקיהם, אינם מפסיקים עד היום לספר על מה שעוללה להם הטלוויזיה, ובכלל קובעים שמצבם רע ומר. אלא שמבט חטוף בסיכום השנתי הקבוע של תנ"ך הבידור האמריקאי, ואריי־טי, מראה שהבכי והעובדות אינם עולים בדיוק בקנה אחד.

בסיכום סרטי הקופה הגדולים בכל ה־זמנים, סיכום המתיחס אומנם רק לסר־טים שנמכרו בארצות־הברית ובקנדה, מראה שמתוך 20 הסרטים הקופתיים ביותר בכל הזמנים, 15 הופקו בעשר השנים ה־אחרונות, כלומר בדיוק כשכולם עסוקים בקינות מרות. ואם לא די בכך, ארבעה מהם הופקו בשנה שעברה (1970), כאשר כמה חברות הודיעו על הפסדים העשויים לגרום לפשיטת־רגל וחברת פוקס אפילו סילקה את מנהלה המפורסם, דריל זאנוק, בגלל מצב העסקים הכושל. בראש הארבעה צועד, כמובן, בגאון רב סיפור אהבה, ש־בקצב הנוכחי עוד עשוי להפוך לסיפור הצלחה גדול מכל שהיה אי־פעם. לא כל כך רחוק מאחוריו, שדה תעופה של ג'ורג' סיטון, סרט שהכנסותיו העצומות הוכיחו שהקהל עדיין מוכן לבלוע בתיאבון רב סופרמרקט של שמאלץ, כאשר הוא עשוי במקצועיות ומוגש בתוספת שמות מפוצ־צים של כוכבים. שני הסרטים האחרים, מאש ופאטון (שניהם, דרך אגב, של חברת פוקס, והופקו עוד בזמן זאנוק), הצביעו על כך שקהל שונאי־המלחמה אינו קטן מקהל שוחרי־המלחמה, לפחות במה שנוגע למתרחש על בד הקולנוע.

בין סרטי הקופה הגדולים של השנה ה־אחרונה נמנים עוד קיץ של אהבה, בתו של ראיין, והחתלתולה והינשוף.

מכל המיבחר הזה קל להסיק מסקנה אחת: יש עוד, ברוך השם, רבים ההולכים לקולנוע, וטעמם עדיין מגוון כמו תמיד. או שמא הבעייה היא שהטעם הוא כל־כך מגוון, שאין המפיקים יודעים עוד מה עלי־הם לבשל?

תדריך

תל־אביב

★★★★**דקאמרון** (סטודיו, איטליה) — סיפוריו של בוקאצ'יו בעיבוד חצוף ורענן של פיאר פאולו פאזוליני. עדיני־הנפש עשויים להיעלב מגילויי־עריות, כל האח־רים יתגלגלו מצחוק.

★★ **החטופה** (תל־אביב, ארצות־הברית) — בלש כושי גובר על עולם ה־פשע, מיתעלם מן המשטרה ומצליח לש־חות בזרם השינאה הגזעית בסרט המזכיר את סיגנון־הפשע של שנות הארבעים, אבל לא מגיע לרמתו.

ירושלים

★★★ **למות מאהבה** (חן, צרפת) — סיפורה של מורה שנידחפה על־ידי חברה שמרנית לידי התאבדות, משום שהתאהבה באחד מתלמידיה. התקפה חריפה על ה„קידמה" המוסרית של משכילי צרפת. במאי: אנדרה קאיאט. בתפקיד הראשי: אני ג'יראררו.

★★★ **לילות קאזאבלנקה** (ירוש־לים, ארצות־הברית) — האחים מארקס, אף שאינם כאן בשיאם, מספקים עדיין או־צר בלום של בדיחות מכל הסוגים במסג־רת עלילה המתקדמת בקצב מטורף. כדאי לראות.

חיפה

★★ **שבת של אוהבים** (אורלי, ארצות־הברית) — נערה צמאת אהבה, חונ־קת ברגשותיה את בחיר־לבה, בסרט רגיש ונעים, אם כי לא מקורי ביותר. מישחק שובה־נפש של ליזה מינלי בתפקיד ה־ראשי.

★★★★ **גברת חסרת בושה** (בית רוטשילד, צרפת) — עיבוד יוצא מן הכלל של הבמאי אלן רנה לסיפור של ברכט, על זקנה המחליטה לחיות את שנת חייה האחרונה, ומעוררת בכך את תרעומת כל המשפחה. רגיש, מעודן ומשוחק להפליא על־ידי השחקנית הישישה המנוחה, סילבי.

צו האופנה:

אנטי אמריקה

סאקו וואנצטי (פאר, תל־אביב, איטליה) — המשותף בין מישפט סאקו־ואנצטי, שנערך לפני למעלה מ־50 שנה באמריקה, לסרט האיטלקי החדש, המספר את הפרשה, הוא שבשני המיקרים מתקבל רושם של פסק־דין המושג ללא הוכחות מספיקות.

במישפט עצמו, הורשעו השניים על רצח ושוד־מזויין, ולאחר שבע שנות עירעורים ודחיות, הוצאו להורג, שעה שלרבים היה ברור כי הסיבה האמיתית להרשעתם היא פוליטית (השתייכותם של השניים לאירגוני־פועלים רדי־קליים) לא פחות מאשר פלילית, ואולי אף יותר.

מונטאלדו תובע בסרט זה את עלבונם של המהגרים האיטלקיים ואת עלבונם של חוגי־הפועלים שנרדפו, באותם ימים, באמריקה, ובתוך כך מרים את נס הדגל האנטי־אמריקאי, הפרו־סוציאליסטי, שהוא היום באופנה בקול־נוע אירופי. הוא משתמש בסיגנון פסבדו־תעודתי, בצילו־מים הנוטים לגוון שחור־לבן, בבימוי הכרזתי ורעשן, והתוצאה מזכירה יותר הטפה פוליטית מאשר חוויה דרמטית.

למזלו של מונטאלדו, הפרשה עצמה מעוררת היום עניין לא פחות מאשר לפני 50 שנה, גם אם היא מוצגת באור חד־צדדי, כמו בסרט זה. ומזל גדול עוד יותר הוא שמצא שני שחקנים, ג'יאן מריה וולונטה, ובעיקר ריקארדו קוצ'יולה, המצליחים לעורר אהדה עצומה בתפקידי הנא־שמים. אומנם, איש מהם אינו נראה סנדלר או מוכר־דגים (עיסוקיהם האמיתיים של סאקו וואנצטי), אבל הרי אין זה הטיפול היחידי שנעשה בעובדות.

וולונטה וקוצ'יולה: סנדלר ומוכר־דגים

לאוהבי פופ

בלבד!

כלבים, שוטים ואנגלים (פריס, תל־אביב, ארצות־הברית) — שם משונה זה, הלקוח משיר של דני קיי, הוא שם מופעו הענק של ג'ו קוקר, עימו עבר את ארצות־הברית לאורכה ולרוחבה, כשהוא מלווה בתז־מורת גדולה ולהקת זמרים רבת־משתתפים, עליהם מנצח ביד אמונה ליאון ראסל.

שמות אלה הם בוודאי ספר חתום בפני מי שאינו מת־מצא בעולם „הפופ", ואין ספק שהסרט עצמו יהיה גם הוא כחידה בעיניו. משום שאין זה אלא תיאור תעודי של הו־פעות קוקר ואנשיו במקומות שונים, בתוספת קצת חומר־רקע על האווירה השוררת בין המשתתפים הרבים בסיבוב. מי שינסה למצוא כאן יותר מזה, מי שמקווה לגלות בסרט את סיבת התנהגותו המוזרה של קוקר על הבימה או את הבעיות הנילוות לחיי נדודין בלתי־פוסקים של כוכב „פופ", ימצא רק תשובות רדודות וקטועות. ואילו ההצצה לעולם ה„גרופיז" (המזדנבות הרודפות אחרי אלילים, וסופרות את הצלחותיהן לפי ההיכרויות שעשו עימם במיטה) חטופה ושיטחית לגמרי.

ואם מבחינה טכנית אפשר, אולי, למצוא פה ושם דמיון ל„וודסטוק" (למשל, שימוש תכוף במסך מפוצל), אין כאן כל בשורה סוציאלית חדשה. הכוח בו סוחף קוקר את מאזיניו בחוויית השירים שהוא מבצע, המיקצועיות המלו־טשת בה משתלבים על הבימה כל הצעירים פרועי־השיער, הוא חובה. האחרים יכולים לוותר.

קוקר: מזדנבות וזמרי־פופ

007 נוצץ

לנצח

יהלומים לנצח (אופיר, תל־אביב, אנגליה) — ככל שמיתרבים הסרטים על ג'יימס בונד, מתחזק הרושם כי עלילותיהם מאבדות את חשיבותן יותר ויותר, ומה שעושה 007 בסרט חשוב הרבה פחות מן הדרך בה הוא עושה את זה.

במיקרה הנוכחי, מדובר בפרשת הברחת־יהלומים על פני כל העולם. יש פה ושם רוצחים סאדיסטיים, בית־קברות מהודר נוסח „אמריקה לאן", מיליארדר מיסתורי שאיש אינו רואה את פניו (הרמז מכוון הישר להוארד יוז, שהוא היום שוב בחדשות), מלונות ובתי־ההימור המפוארים של לאס־וגאס, תחנה לחקר־החלל, וחתיכות מכל הצבעים והסוגים, שופעות, מפתות ומרביצות. בקיצור, משהו לכל טעם.

הסיפור המקשר בין כל הגורמים הללו די רופף, היהלו־מים נוצצים בתחילת הסרט ובסופו, אבל באמצע נוטים לשכוח שהם בעצם הסיבה לכל ההמולה, ואשר להסבר המדעי על השימוש ביהלומים ליצירת כלי־הרס נוסף לחי־סול האנושות — ספק אם יהיו רבים שיבינו אותו.

אבל מה זה חשוב. העיקר שבונד יכול להרוג בן־בליעל אחד במעלית, לברוח מבני־בליעל אחרים ברכב־חלל, לדהור ב„מוסטאנג" כששניים מגלגלי המכונית מרחפים ב־אוויר, לטפס על קירות חלקים ולשגע מחשבים משוכ־ללים, ואיש אינו מטיל ספק, ולו אף לרגע, שידו תצלח בכל אשר תפנה.

הבמאי גאי המילטון (שעשה את „גולדפינגר") והתפ־אורן קן אדם, נותנים לכל העניין את הברק המלוטש הרגיל, שון קונרי חוזר בשעה טובה לתפקיד, ועל אף הקמטים הנוספים על פניו ומצחו, הוא נראה בטוח בעצ־מו ובמעשיו כמימים ימימה. בקיצור, בונד רוכב שוב. אולי זה כבר לא כל־כך מותח כמו פעם, אבל זה בהחלט נוצץ.

קונרי וקורבן: חתיכות ובית־קברות

במדינה

עיתונות

עוקצנים

בלי קוצים

אפילו בימי עמוס בן־גוריון ושלום ירקוני לא הצליחה משטרת תל־אביב להשניא את עצמה על העיתונות, כפי שעשתה זאת בשבועות האחרונים. החל בהצופה ועל־המשמר בעלי התפוצה המוגבלת, וכלה במעריב וידיעות אחרונות הנמכרים ברבבות עותקים, פתחה העיתונות במסע נגד המשטרה, הפכה את קציניה, סמליה ושוטריה לבדיחה מהלכת.

לא היו אלה רק מחדליה המפורסמים של משטרת תל־אביב, שהעלו את זעמם של העיתונאים. משטרת המחוז הפרובלמאטי ביותר לא הצטיינה מעולם בגילוי פשיעה ובמניעתה. אבל בשעה שמחדלי העבר טויחו ביד־אמן, השתקפו בעיתונים כאילו היו הצלחה מסחררת — נחשפו כל הבזיונות הנוכחיים עד תום. שרשרת הרציחות הבלתי־מפוענחות ומעשי השוד האלימים מתחת לחוטמה של המשטרה, זכו לקיטונות של בוז ולעג בעיתונים שלא העזו, לפני שנים אחדות, למתוח ביקורת.

סיכות מורעלות. ברוב המקרים, היה זה, בעיקר, הודות לכשרונו הבלתי־רגיל של דובר משטרת תל־אביב, רב־פקד עמוס אריכא, להסתכסך דווקא עם העיתונאים בעלי ההשפעה. בעוד משטרת תל־אביב מטפחת כתבי־משטרה נאמנים, התלויים בהודעותיה הרשמיות, התפתח בעיתונות הישראלית מעמד חדש של בעלי טורים פליליים. אלה מסתובבים בעיקר בבתי־המשפט, שואבים את המידע ממקורות שאינם תלויים בדובר המשטרה. לרוע מזלו של אריכא, מרביתם הם בעלי סגנון כתיבה חריף ועוקצני.

וכך, בעוד שגירסת המשטרה משתקפת בעמודי החדשות — ננעצות בה הסיכות המורעלות דווקא בטורים האישיים הבולטים. תחילה ניסו אריכא והממונים עליו להתעלם מקיומם. רק מאוחר מידי הסתבר להם כי היתה זו מדיניות של בת־יענה.

תחילה היתה זו סדרת הכתבות של רן כיסלו, בהארץ, שחשפה את קשריה של משטרת תל־אביב עם דמויות שתוארו כאנשי הפשע המאורגן. כעבור זמן קצר הצטרף אליו אהרון בכר, בידיעות אחרונות. הטור היומי שלו, מאזני־צדק, הפך לבמה קבועה של התקפה מתמדת על המשטרה. בעוד שכתבותיו של כיסלו עסקו בגילויים, השתמש בכר בנשק לא פחות קטלני: הומור. הוא לקח את הודעותיו הבומבסטיות של דובר המשטרה על הצלחותיה של המשטרה, השתמש בהם כדי להצביע דווקא על כשלונותיה. כך, למשל, הפכה המליצה המשופשפת של אריכא „טובי החוקרים", לבדיחה.

בעקבות השניים, הצטרפו למקהלה גם עיתונאים אחרים. נתן דונביץ ויעקב רוטבליט עשו זאת בטוריהם השבועיים במוסף הארץ. אפילו מעריב הצייתני לא יכול היה להשאר מן הצד. כתבו הפלילי, יהושע („שוקה") כהנא, הצטרף למקהלה, ששמה ללעג את משטרת תל־אביב העומדת בפני שרשרת תעלומות־רצח בעולם התחתון — אך מתעקשת לטעון כי אין, ולא היה, בארץ פשע מאורגן.

שיקאגו בתל־אביב. בעיקבות העיתונים הגדולים באו הקטנים. הצופה חזה מבשרו את שיטות העבודה של משטרת תל־אביב. חקירותיה בפרשת ההצתה במערכת היומון הדתי עדיין התנהלו במלוא הקצב — כאשר דוברה הזדרז להצהיר, מטעמים מובנים, כי לא היתה זו הצתה. עורכי הצופה לא נשארו חייבים. הם כתבו מה הם חושבים על חקירותיהם של טובי החוקרים. אפילו על־המשמר הסולידי, הנמנע מטיפול בנושאים כאלה, נאלץ לתרום את חלקו. כתבו, מרדכי גילת, פירסם לפני שבועיים רשימה תוקפנית שכללה האשמות חריפות נגד המשטרה. תוכנה העיקרי: תל־אביב הופכת לשיקאגו — מפני שאין בה משטרה ראויה לשמה.

מול גל כזה של התקפה מוחצת מן האגף, לא יכלה המשטרה להשאר אדישה. לראשיה הסתבר פתאום כי כתביה הנאמנים, הממהרים לענות אמן אחרי כל גיהוק של עמוס אריכא, אינם מסוגלים הפעם לעזור הרבה. היא החליטה להתחכם — ולעקוף את תוקפיה מקרב העיתונאים.

(המשך בעמוד 42)

הדממה הרוקדת

נקישות קצובות על רצפת האולם. תק־תק־תק־תק... נקישות חלשות. כמעט ולא נשמעות באולם. שמונה רקדנים מתנועעים בקצב הנקישות. תנועות חדות, סוערות, אך יחד עם זאת הרמוניות. מתוך האפלולית האופפת את הבמה נראים בבירור רק זרועותיהם ופניהם של הרקדנים, שאר הגוף, הלבוש בשחור, נבלע בחשכה. הרקע המוסיקלי מורכב מאותן הנקישות ומרקיעות רגליהם הערומות של הרקדנים.

הריקוד מתאר את נסיונותיו של האדם הבודד למצוא לו מעגל חברתי. הוא מוצא, אך החברה אינה מוכנה לקבלו. בשל בדידותו הוא שונה ממנה. החברה לועגת לו, דוחה אותו ולבסוף הופכת אותו לקורבנה ושעיר־לעזאזל. הריקוד נקרא היוצא־דופן. הוא דומה לריקוד פולחן לכבוד אלה מסתורית. אלה דוממת — אלת עולם הדממה.

אנשי הלהקה, הרוקדים כגוף אחד לצלילי הנקישות, הם חרשים כולם. זוהי להקת הדממה. את הקצב הם „שומעים" בכפות רגליהם. ברעידות נמסרות לריצפה מנקישות הקצב.

■ ■ ■

יולה רוזיניק היא חברה באותה הלהקה. כאשר מגיעים לפתח דירתה מגלים ליד הדלת שני פעמונים: אחד רגיל, המשמיע צליל חד וצורם, והשני, אילם לחלוטין. ובכל זאת, לאחר מספר שניות, יולה היא שפותחת את הדלת. מסתבר

הריקוד דומה לפולחן לכבוד אלה מיסתורית. אלה דוממת.

שאותו פעמון מפעיל נורה מהבהבת בחדרה של יולה, המסמנת לה, כי באו אורחים.

יולה היא נמוכת קומה, אך מחוטבת להפליא — כיאה לרקדנית בלט. פניה ילדותיים במקצת, מלאי הבעה. דיבורה לא ברור. קולה נשמע, כאילו הגיע ממעמקי ביטנה. אין היא מבדילה בדיבורה בין צלילים רכים ובין צלילים קשים. בכל זאת, קל להבינה. היא מלווה כל משפט בתנועות ובמימיקה. התנועות אינן מוגזמות. כל רעד שפתיים, כל תנועת ראש מביעים את שהיא מעוניינת להגיד.

חדרה של יולה דומה לחדרה של כל נערה מודרנית בגילה. על הקירות מתנוססים פוסטרים צבעוניים, תמונות וקישוטים מוזרים. מכל הדברים הקטנים אפשר ללמוד על אופיה של בעלת החדר. דבר אחד חסר פה. דבר אשר אפשר למצוא כמעט בכל חדר של נערה צעירה. פטיפון ותקליטים.

יולה רוזיניק דומה לכל

„אינני שומעת את המוסיקה," אומרת יולה, „אינני יודעת מהי מוסיקה, אך אני מסוגלת להרגיש את הקצב. בכל גופי. כשמקישים על הריצפה, הקצב של הנקישות חודר לתוך רגלי וכך אני מסוגלת לרקוד וגם לחוש את המוסיקה שאותה לא שמעתי מימי."

יולה יושבת על השטיח, כשרגליה משוכלות תחתיה. מעט מלים, הרבה תנועות. הצורה בה היא מספרת את סיפור חייה מזכירה ריקוד פנטומימה.

אכן, יולה נטולה אחד החושים העיקריים. עולמה מרוקן מצלילים. קיים בו

„אינני שומעת מוסיקה, אך אני מסוגלת להרגיש את הקצב בכל גופי."

שקט מוחלט, דממה נצחית — היא חרשת מלידה. היא מבינה את הנאמר לה. היא „רואה" את המלים לפי תנועות השפתיים.

■ ■ ■

את הריקוד גילתה עוד בהיותה ילדה קטנה. פעם (היה זה עוד בחוץ־לארץ) ראתה סרט ובו קטעי בלט רבים. הסרט השאיר עליה רושם עז. תנועותיהם היפות והעדינות של רקדני הסרט דיברו באופן חזק במיוחד אל הילדה החרשת. כשבאה הביתה חזרה על תנועות הרקדנים בדייקנות מופלאה. ומאז חיה תחת קסם הריקוד.

יולה היא בת 21. לארץ הגיעה מפולין לפני שתים־עשרה שנה. השינוי הזה בחייה גרם לה למשבר חזק במיוחד. קשה לעולה חדש להיקלט בחברה ישראלית, ועל אחת כמה וכמה קשה הדבר לילדה חרשת. היא נשלחה ללמוד בבית־ספר לחרשים בירושלים, אך היא לא יכלה להבין, כי קיימת בעולם עוד שפה חוץ

מחול החרשים על ריצפת העץ, ברגליים יחפות, רוקדת הלהקה בעולם של דממה. הרגליים הן אברי השמיעה. ריצפת העץ מוליכה את גלי־הקול של נקישות הקצב, והרגליים „שומעות" את הנקישות.

רקדנית צעירה אחרת - אך אין היא שומעת אף צליל אחד

מפולנית. היא הרגישה מרומה, כאילו מנסים לסדר אותה.

היא לא רצתה ללמוד, היא נהגה לברוח מבית־הספר וסירבה לקבל כל טיפול. נוצר חשש, כי היא מפגרת בשיכלה. שפת המילים היתה זרה לה. מובנת יותר היתה שפת התנועה.

לכן החליטה אמה לשלוח אותה לבית־ספר לריטמיקה בירושלים. בבית־ספר זה למדה יולה בין ילדים שומעים. למרות

הקצב לחברי הלהקה החרשים ניתן על־ידי הקשה על הריצפה.

זאת התבלטה בתנועותיה היפות ובכשרונה המיוחד. מאוחר יותר למדה בסטודיו לבלט קלסי של הזוג ימפולסקי בחולון. גם שם היתה בין התלמידות הטובות. ההצלחה בלימוד הריקוד הגבירה את ביטחונה של הילדה וזה עזר לה להתגבר על קשיי לימוד השפה החדשה.

במקביל ללימודי הריקוד סיימה בית־ספר לחרשים בירושלים, ואחר־כך למדה שרטוט אופנה באורט. אך העתיד הפרוזאי של ציירת אופנה, לא משך אותה במיוחד. היא החליטה להמשיך בריקוד.

■ ■ ■

יולה עברה ללהקת הדממה, בה היא מופיעה עד היום. הלהקה נמצאת תחת חסותה של להקת בת־שבע. מדריך את רקדני להקת החרשים הרקדן והכוריאוגרף, משה אפרתי. הוא גם כתב בשביל הלהקה את התוכנית עימה היא מופיעה כיום.

שבעה מתוך שמונת רקדני הלהקה הם חרשים־אילמים. הם אינם מסוגלים לשמוע את המוסיקה לצליליה הם רוקדים. הם יכולים לקלוט את הקצב, אשר ניתן להם על־ידי הקשה על הריצפה. וזה בגלל

עיניים קרועות לרווחה נמו ויצ־תה לראות את קצב המנגינה. יולה, הרקדנית החרשת, במחול מודרני אופייני.

רגישות העצבים המפותחת יותר, מאשר אצל אנשים רגילים. הם חשים את הקצב ברגליהם — כפי שהתבטאה יולה. את הקואורדינציה בין תנועותיהם הם שומרים על־ידי סטירה פנימית, ועל־ידי חזרות ואימונים מרובים. לכן עבודתם על הריקוד לפני ההופעה ממושכת ומייגעת יותר מאשר לרקדן רגיל, בעל חמשת החושים.

„הריקוד נותן לי את האפשרות להתבטא יותר טוב," אומרת יולה. זו דרכה להקים קשר עם עולמם של השומעים שהוא סגור לפניה. בעזרת הריקוד היא מעבירה למסתכלים בה את מחשבותיה, את רגשותיה. כך היא יכולה לדבר וכך היא יכולה לצפות שתובן.

יולה היא בחורה לבבית ואימפולסיבית, למרות היותה חרשת, קל לה לקשור קש־

בעזרת הריקוד, הפיסול והציור, מנסה יולה להשלים עם חרשותה

רים עם אנשים. מפותח בה חזק רגש של צדק סוציאלי. בצורה נאיבית מעט. היא נוהגת להתקשר לכל מיני מוכי גורל, אשר נקלעים בדרכה. לא פעם היתה מאכסנת בביתה, למורת רוחה של אמה, היפים רעבים. אך למרות זאת, יולה זהירה מאוד ביחסיה עם גברים, עד היום היא חוששת, שהגברים יתקשרו אליה לא מתוך אהבה, אלא מתוך רגש הרחמים או הסקרנות.

היה לה כבר נסיון מר אחד. היא הכירה בחור, שהיה מוכן להתחתן איתה, אך היא נוכחה כי אינו אוהב אותה, אלא מרחם עליה. היא עזבה אותו. יולה עדיין מחפשת אחרי האהבה הגדולה.

■ ■ ■

דירתה של משפחת רוזיניק בחולון נראית כגלריה לאמנות. הקירות בכל החדרים מכוסים בתמונות מרצפה עד תיקרה. מחוסר מקום חלק מהתמונות נמצאות גם במטבח. אמא של יולה, צילה רוזיניק היא ציירת ומתכננת אופנה ידועה בארץ, ומקבלת תמונות כמתנות מידידיה הציירים.

לא פלא, אם כן, שיולה גילתה עוד דרך ביטוי לרגשותיה, עוד דרך לקיים קשר עם אנשים. יולה מציירת ומפסלת.

„אינני רוצה להיות עקרת בית," אומרת יולה. „אני רוצה לעשות הכל. אני רוצה

לרקוד, לצייר, לפסל, שישמעו אותי כולם!"

יולה לומדת פיסול במכון לאמנות בבת־ים. בוקר־בוקר היא הולכת לסטודיו ומפסלת. בפסליה ניכר כי טמון בה רגש חזק. לעבודה בפיסול דרוש כוח־רצון והתמדה. אלו אינם חסרים ליולה. היא איננה בשלה מספיק כפסלת, כשם שהיא בשלה כרקדנית. יולה יודעת זאת וברצונה להמשיך ללמוד באקדמיה לאמנויות בפריז.

בעיר עצמה כבר היתה. להקת הדממה ביקרה בפריז בסיבוב הופעות, וזכתה לשבחים רבים מצד המבקרים. זו להקת החרשים היחידה בעולם, שיש בתוכניתה רק בלט מודרני, להקות אחרות מבוססות יותר על פולקלור וריקודי עם.

ערב אחד נקלעה יולה למחיצתו של הבמאי הישראלי יורם גרוס. הוא עמד אז לביים סרט לטלוויזיה הישראלית בשם אוטוגרף. יורם התרשם מאוד מהמימיקה של יולה והזמין אותה להשתתף בסירטו. בסרט זה גילמה יולה, לצידו של אבנר חזקיהו, תפקיד של נערה בגיל העשרה, המנסה להשיג את חתימת ידו של השחקן האהוב עליה.

יולה עוסקת בשטחי אמנות רבים ומגוונים. זה מעניק לה אפשרות להשלים את מה שלא נתן לה הטבע. בעזרת הריקוד, הציור, הפיסול והמשחק מנסה יולה לפרוץ לתוך מעגל החברה.

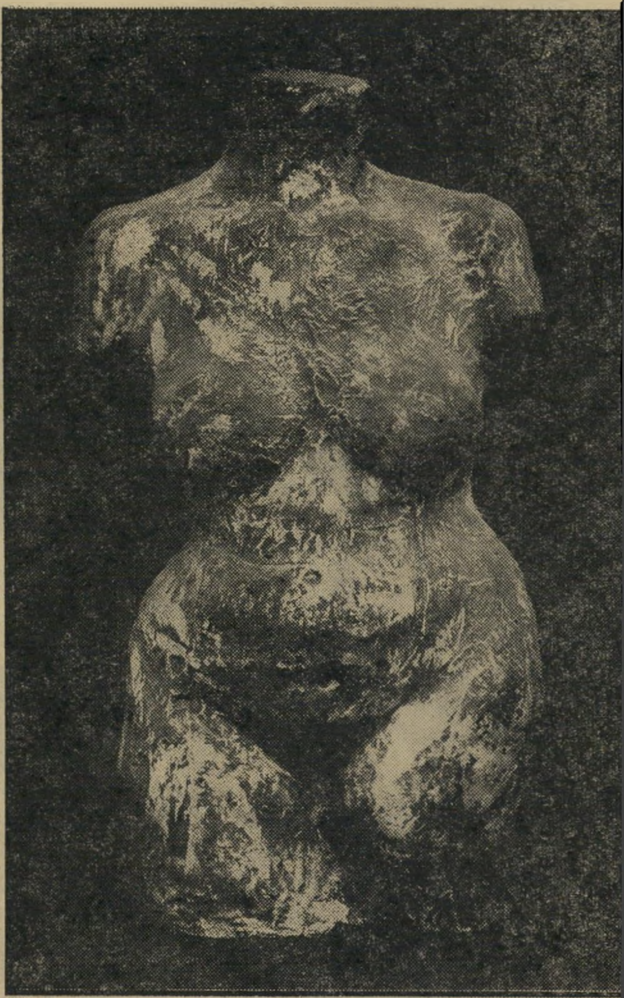

אוטופורטרט מפוסל השאיפה להתבטא, להגיע אל כמה שיותר בני אדם, להראות, להישמע, להיות מוכרת ורצוייה שלא בזכות הרחמים. יולה עושה הכל לשם כך. היא רוקדת, מציירת ומפסלת. מנסה לפרוץ מתוך עולמה האטום והאילם. מימין גו אשה מפוסל באבן גיר מעשה ידיה. משמאל אוטופורטרט של יולה.

אנחנו מתנפלים על בני הצפון

יום רביעי בשייך־מונס. השעה היא 7 בערב, והחשיכה כבר ירדה על בתיה הישנים של השכונה ועל סמטאותיה הבלתי מוארות.

הקיוסק הקטן של צילי הוא היחיד הפתוח בשעה זו. לכאן באים מדי ערב צעיריה של שייך־מונס. במכנסיים הדוקים ושיער מגודל, הם יושבים ומדברים על טוטו, על פיס, על צבא ועל מילואים.

„אם עברת את הצבא, אתה יכול לעבור הכל בחיים," אומר יעקב.

„חוץ מאשר מיליון ל״י," עונה לו יצחק וצוחק. לא, לא, הוא מניע בראשו. צבא זה לא בשבילו.

שותקים. כשנגמרים נושאי השיחה, תמיד אפשר לטפס קצת על צילי, הרוסיה הישישה. צילי מתפרנסת מן הפרוטות שהיא מקבלת מילדי השכונה עבור ממתקיה. קשר הזמן והגיל מחזיק אותה במקום על אף הכל.

„צילי, הלכת לדיסקוטק בשבת?" הם שואלים אותה וצוחקים.

בשבע וחצי סוגרת צילי את הקיוסק. בחוץ — ערב קר. למרות זאת מתיישבת הקבוצה על מעקה האבן שבסמוך לקיוסק. הם יישארו כאן עד שיחליטו היכן יבלו את הערב. והשיחה קולחת: טוטו, פיס, צבא.

מגיע ניסן, והחבורה צוהלת. כשניסן מגיע, בא הצחוק עימו.

מרות אוטומטית

בשביל הסמוך עוברת קבוצת ילדים רעשנית. ילדי רמת־אביב, הילדים היפים חוזרים הביתה. שולחים מבט אל הבחורים, מחליטים שהם לא מסוכנים, וממשיכים בדרכם.

לא היו קריאות התגרות, לא היו עלבונות. אבל פתאום היתה קבוצה של ארבעה ילדים מתכתשת בעפר. שני רמת־אביבים ושניים מבני הדור הצעיר של שייך־מונס היו שרועים על השביל אחוזים בחיבוק של איבה ושינאה.

החברים והחברות מרמת־אביב מתבוננים במחזה. הם חוששים להתערב. הילדות קוראות לברוח.

שני היפים מצליחים להחלץ. הם קמים על רגליהם ונמלטים במהירות. שאר חבריהם נעלמים באותו קצב. החבורה חוזרת למעקה האבן. השיחה שנקטעה נמשכת כמו לא אירע דבר.

„פעם," אומר אהרון, „לא יכולת לבוא לשייך־מונס בלי רשיון כניסה. כל זר שהיה מגיע לשכונה היה מקבל אוטומטית מכות. היינו מאורגנים בקבוצות, וכל יום שישי בערב היינו יורדים עליהם. למה? לא יודע. היו להם בתים יפים, וכשהיינו מגיעים לרמת־אביב היו צועקים: „הנה השייך־מונסים." כמו שעושים לכושים.

היה להם מועדון, והיו מביאים לשם סרטים. כשהיינו באים, לא נתנו לנו להיכנס. כן, גם לנו היה מועדון. אבל איזה מין מועדון? היה בא מדריך לשעתיים, ולא שם בכלל על העבודה שלו. אז הרבצנו לו, ושרפנו את המועדון. כל זה היה לפני שלוש שנים. עכשיו יש פחות מכות. למה? אנחנו גדלנו והתגייסנו לצבא. רק הקטנים נשארו, והם פוחדים להרביץ. כשהגדולים אינם, אין להם גב. כשאנחנו היינו מרביצים, תמיד היו בחורים יותר מבוגרים שהיו באים לעזור, אם היו רואים שאנחנו בצרה."

„וגם הרבה משפחות עזבו את השכונה," נכנס לדבריו יעקב. „אבל מה? תמיד חוזרים. ההורים עוברים למקום אחר, ו־אנחנו, הצעירים חוזרים אליה כמעט כל ערב. ככה זה. קשורים אליה. כל החברים נמצאים פה."

הקור מתגבר. קשה להישאר בחוץ. חלק מהקבוצה מחליט ללכת לסרט. השאר הולכים לחדר של איקו.

החדר של איקו הוא שם דבר בשייך־מונס. בעבר היתה זו רפת. איקו ריצף את קירותיה בצדפים, תלה עליהם פוחלצים, והוסיף אורות צבעוניים מהבהבים. שירי פופ ונשמה עולים מפטיפון בפינה. כאן נתפסת השלווה של החבר׳ה.

„מה החיים הכי טובים?" חולם רפי. „לחיות על אי. רק אתה ועוד בחורה. אפילו שכל מה שיהיה לך לאכול זה עכברים, צפורים ואני לא יודע מה עוד."

כולם מניעים בראשם להסכמה, ומסתכלים על ניסן. נו, שיעשה כבר משהו מצחיק. האווירה מתחממת, כמה כוסיות משקה, והבחורים משתלהבים. לאן נעלמה אווירת האדישות, שאפפה אותם כמה דקות קודם לכן?

„אני משרת עכשיו בצבא," אומר יעקב, „וכל פעם שיש מסעות אני עוזר, מרים חבר׳ה שנפלו, עוזר להם לסחוב. אבל בערב, כשאני פותח את הטרנזיסטור בערבית, הם מתרגזים והולכים למפקד, כי הם לא סובלים ערבית.

„תראו עלי. אני פוחד להתחתן. למה? אין לי עתיד. כן, יכולה להיות לי דירה בעפולה, אבל זה עתיד זה?"

חוזרים לנושא של ילדי השכונה. „אחרי שסגרו את ביה״ס של שייך־מונס, והפכו אותו לבית־ספר לילדים מפגרים, רוב ילדי השכונה לומדים ברמת־אביב, וגם הולכים שם למועדון. אז יש פחות שינאה."

„זה הכל בעייה של כסף," זורק לעברו יצחק.

ורפי מסכם: „הבעייה היא שלו יש ולי אין. כאילו אני פחות טוב. לא תמיד אני יכול להאשים את ההורים על זה שהביאו הרבה ילדים.

„גם הממשלה אשמה, כי היא לא תומכת מספיק בצעירים. אז מה אם היא נותנת עוד שנתיים של חינוך חינם? העשירים נהנים מזה. ואם היא מעבירה משפחות מהשכונות לשיכונים חדשים, אז היא רק מרכזת אותן במקום אחר. רק המקום משתנה, הבעייה נשארת."

תופסים לבנות ומכים הבנים

השעה מתאחרת, אבל הם נאחזים בנושא, ואינם מרפים ממנו. מהר ישתוללו אולי בבית־קולנוע, ויספקו לתוכם עוד קצת איבה. אבל בחדר היפה של איקו, כשהם מדברים ופניהם מרצינות מחמת חשיבותו של הנושא, הם נראים הרבה פחות מסוכנים. יותר משהם דומים לחבורת בריונים, הם מזכירים קבוצה של תנועת נוער, שהתכנסה לדון בנושא אקטואלי.

בחוץ ניתן לראות את האוניברסיטה הזוהרת בשלל אורותיה. ממול את בתיה

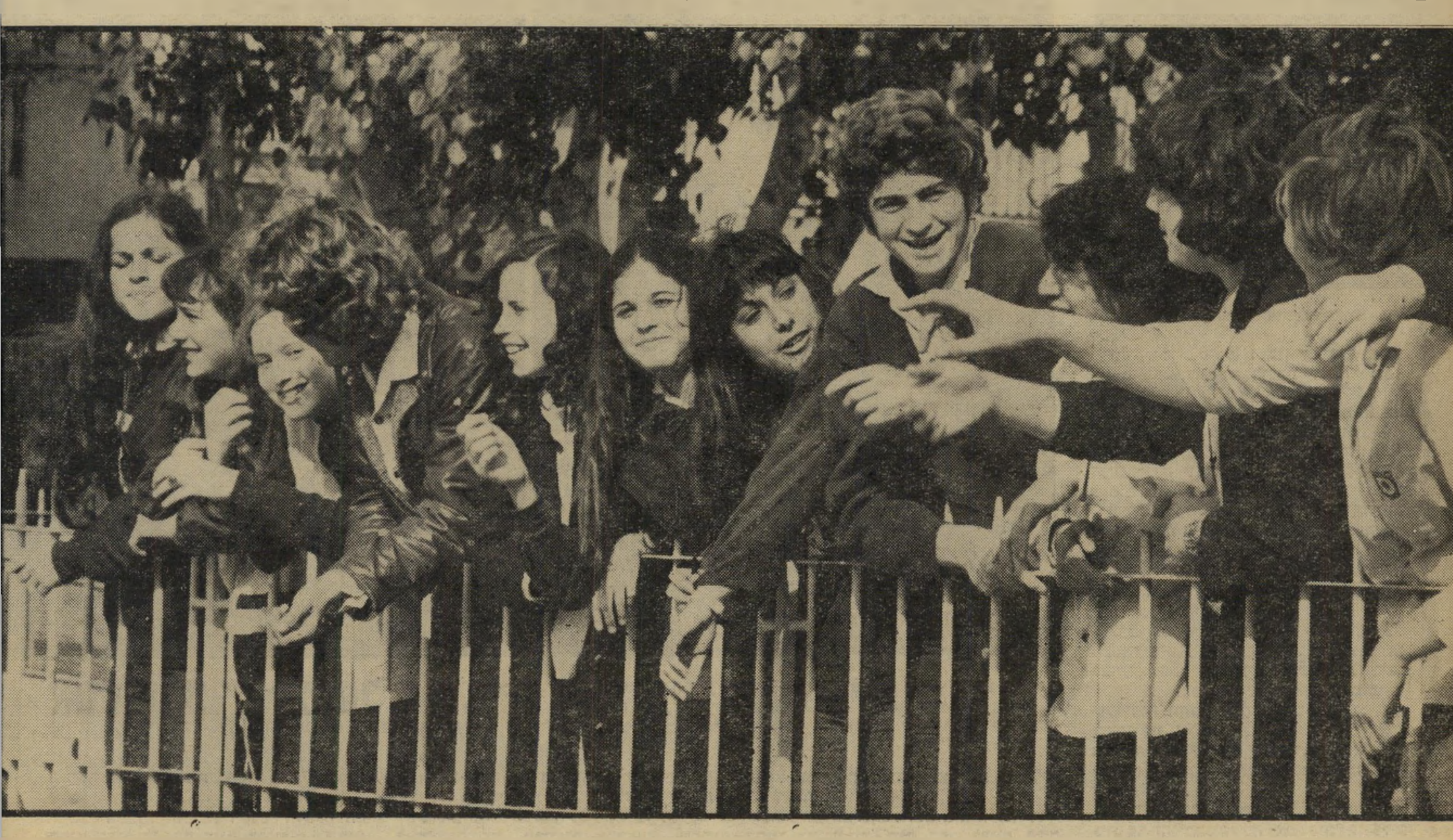

הצד השני: בני צפון תל־אביב, בגימנסיה עירונית א׳, קורבנות ההתקפות

הגבוהים והחדשים של רמת־אביב. רק שייך־מונס עומדת בחשיכה.

מרדכי הוא בן 24 ותושב שייך־מונס לשעבר. היום הוא גר בצריף על שפת־הים, ועוסק בדייג. בעבר — דמות מפורסמת בין בריוניה של השכונה. מנהיג הכנופייה. היום הוא רחוק מאלימות ומפשע.

מרדכי אוהב את הים, ונהנה מהדייג. בצריף הדל הניצב על חוף־הים הוא מעלה זכרונות מעברו הסוער. מסתבר, שבעיית האלימות בקרב הנוער אינה כה חדשה:

„נוער צעיר ללא מועדונים וללא בילויים, משתעמם. היינו יורדים לרמת־אביב. לפני 12 שנה באו עולים חדשים, אשכנזים, ספרדים. היו עובדים ביחד. את הנוער בשכונות לא היו מכניסים, היינו מקנאים. כשהיינו רואים אותם רוקדים בן לוקח בת, היינו מקבלים קריזות, תופסים שדיים לבנות ומכניסים מכות לבנים. הם היו צועקים ובורחים.”

הפתרון — רשיון דייג

„כל יום שישי — מכות. היה גם קן של הצופים. היינו באים גם לשם ומרביצים. התחילו גניבות. גם וספות גנבנו. היה משעמם. לא ביקשנו כלום מהעיריה. גם כשביקשנו, לא נתנו.

„בסוף הגיע אדם אחד לטפל בנוער עבריין. קראו לו עופר ישראלי. הגיע והתחיל לעשות סדר. אם היינו אומרים במשפט שנעבוד, היו משחררים אותנו, במקום בית־סוהר. הוא היה משהו כמו קצין־מבחן. היה מסדר את הפשע. סידר בעבודה, סידר בתיאטרון, בתור עובדי במה, סידר חבר׳ה בכל מיני עבודות. אותי זרק לים. הכניס אותי לקורס. הייתי מקבל 15 ל״י ליום ולומד. כשגמרתי, סידר לי עבודה בדייג.”

„אבל עד אז איזה מכות היינו מרביצים.

„איך הגעתי למשטרה בפעם הראשונה?

„בנו את מכון התקנים. שמו עמודי ברזל. גנבנו אותם, ומכרנו בשביל לקנות כדורגל. תפסו מישהו והוא הלשין עלינו. פתחו תיק. קיבלתי 25 ל״י קנס ושלושה חודשים על תנאי לשנתיים. מזה התחיל הכל. היו גניבות, פריצות.”

„מתחילים להיכנס לפשע בגיל 9—10. אבל ברצינות, בגיל 15. היינו גונבים נחושת ומוכרים.”

„ברגע שקיבלתי רישיון דייג, יותר אין לי בעיות. לא רק אני. כל שייך־מונס. כל אלה שסידרו אותם, לא חזרו לפשע. אם יתנו לכל בן־אדם תעסוקה שהוא מחפש, זה יגמור את הפשע. זה עופר עזר הרבה לצעירים בשכונה. הוא היה פסיכולוג. ממש סידר את כולם. כל היום היה איתנו. משש עד עשר בלילה. בהתחלה פחדנו ממנו. חשבנו בלש. בסוף התברר שזה בן־אדם שעוזר.”

כמה זה שליש ועוד שליש?

„איך הגיבו המבוגרים של השכונה? היינו זורקים עליהם אבנים. היו רודפים אחרינו. היה אחד, קראו לו אבו־זייתון. והיה יצחק השיכור. היה לנו אוסף אנשים מיוחדים בשכונה. היינו זורקים עליהם אבנים. היינו כנופיה. 10 חבר׳ה בכנופיה. לכולם היה שם של פושעים, לא רק לי. היו יודעים: זה משייך־מונס, בורחים ממנו. הבנות בשכונה שלנו לא נכנסו לפשע. רק בנים.”

צבא?

„באתי ללשכת־גיוס, ישר הביאו אותי לפסיכיאטר. שאל אותי כמה זה שליש ועוד שליש. אמרתי לו: ששים ושמונה וחצי. שאל אם יש לי תיקים במשטרה. עשו לי שתי בדיקות, ויותר שום דבר. אחר־כך שאלתי את החבר׳ה כמה זה שליש ועוד שליש. אמרו לי: שני שליש. לא יודע אם היה טוב שהיו לוקחים אותי לצבא. אבל גם בזה עופר עזר. בגללו לא ישבתי בבית־סוהר. רק בגללו.”

„התחלתי לשתות בגיל צעיר. 12 בערך. רציתי לראות איך זה.”

„אחד עשה בר־מצווה ויום־הולדת. ביקש מהצעירים שיעזרו לו. עזרנו לו. היינו שמים בקבוק על השולחן, בקבוק גונבים. היינו עושים התערבויות, מי יכול לשתות יותר. היינו מסטולים. הראש הסתובב. היקאנו. הבן־אדם הרגיש שגנבנו את הבקבוקים, אבל לא היה יכול לעשות לנו כלום. זה היה אחד מהשכונה.”

„איך התרגלתי לשתות? לא הייתי אוהב לשתות. הייתי עובד אצל עזרי מבית־הקפה. לא היה עושה לי חשבון. הייתי שותה כמה שרציתי.”

ההורים התלוננו על אונס

„אני רואה את התקופה של הילדות בתור הכי יפה. היינו ישנים במערות. זרקו אותי מבי״ס בכיתה א׳. שלחו אותי לנצח ישראל, משם לבי״ס מקצועי. בבית־הספר לא למדנו. במקום ללכת לשם היינו מסתובבים.”

„פעם ראשונה הייתי עם בחורה בגיל 12. היא היתה בת 17, למדה איתי בנצח ישראל. היתה אחת אהרת ברמת־אביב. היא היתה אוהבת שנרביץ לה. היינו אז בני 15, והיינו מתחבאים ליד הבית. היא היתה יורדת בסביבות שבע־שמונה בלילה. כשהיתה רואה אותנו היתה בורחת לכיוון בית־הקברות. שם אין אף בן־אדם. היינו מרביצים לה מכות, קורעים לה את הבגדים ודופקים אותה. זה נמשך קרוב לשנתיים. בסוף תפסו מישהו, והאשימו את כולם באונס. לא עשו משפט, כי היא לא שיתפה איתם פעולה. ההורים שלה התלוננו, אבל היא לא התלוננה. לא עשו לנו כלום. פירסמו בעתונים, והענין נגמר.”

„לא היו לנו שום יחסים עם הנוער של רמת־אביב. היו שונאים אותנו. היינו מרביצים להם. הם היו רוסים, פולנים ועולים חדשים.

היינו גונבים מהגינות של תל־ברוך. פעם שחטנו חמור, ואכלנו אותו. הורדנו לו את הראש כשהוא רץ, והוא המשיך לרוץ. אחרי זה נפל. הורדנו את העור, וצלינו אותו על מדורה.

„היום יש לי רק דייג בראש.

„אם הייתי יכול להתחיל מהתחלה, הייתי בוחר להיות בן־אדם, ללמוד.”

הצד האחד: 3 מחברי חבורת שייך־מונס בחדרו של איקו

כתבת „העולם הזה” הצטרפה לחבורות השכונות הפושטות על מרכזי הנוער בצפון תל־אביב

*

בערבי שבת מתרוקנים פרוורי תל־אביב ושכונותיה מבני תשחורת. בערבים אלה הם ממלאים את הדיסקוטקים, או מתגודדים בפתחיהם בחבורות גדולות.

סמוך לדיסקוטק המפואר קינגס־קלאב, בקומה השנייה של בנין דל למראה, נמצא מועדון אטרקציה. המדרגות המובילות אליו הן ישנות ומעופשות. בפתח עומד בחור צעיר הגובה דמי־כניסה. כשהוא רואה את שמואל, ראובן, שלמה וחיים, שהגיעו לכאן מאיזור התחנה־המרכזית במכונית שברולט מיושנת, הוא נרתע לאחור. החבורה אינה טורחת אפילו להעיף בו מבט. הם אינם משלמים דמי־כניסה. לא בדיסקוטק זה ולא בדיסקוטק אחר. „בעלי הדיסקוטקים יודעים,” אומר שמואל, „שיש אנשים שצריך לתת להם כבוד. לנו נותנים כבוד.”

„כי הם יודעים, שאם יפתחו את הפה, נהפוך להם את כל הדיסקוטק.”

עכשיו הם יושבים בשקט בפינה ולוטשים עיניים אל הנערות הצעירות המנענעות עכוזיהן במרץ. אוכלוסייתה של אטרקציה מורכבת ברובה מבני טפש־עשרה, שהגיעו לכאן בעיקר מנווה־שרת. הקירות חשופים בחלקם הגדול. כמקומות ישיבה משמשים שרפרפים קטנים.

ראובן, שלמה וחיים קמים לרקוד. שמואל נשאר יושב. שער שחור ומתולתל, עיניים שחורות, עור פנים כהה, הוא נהנה לדבר על עצמו.

„רק אם לא מתנהגים אלי בכבוד, אני מרביץ,” הוא מספר. „אף פעם אנחנו לא מפריעים למסיבות. אם אנחנו עושים מסיבה, אנחנו רוצים שיפריעו לנו? אני עובד על משאית. רק עכשיו הוספתי לה רדיו, אבל בלי רשיון,” הוא צוחק.

סטירה תעזור לחינוך?

אחרי כשעה נמאס להם, והם מחליטים לעבור לדיסקוטק אחר.

בדרכם למטה הם מתעכבים ליד מועדון של עיריית תל־אביב הנמצא בקומה הראשונה. כאן מתאספת מדי יום שישי חברה של תלמידי־תיכון. הארבעה נכנסים פנימה.

„תעזבו אותם,” מנסה שמואל לשכנע, אבל הם אינם שומעים. בצעדים רחבים ניגש חיים אל נער צנום וממושקף העסוק בתקליטיה.

„אני רוצה לדבר איתך,” הוא אומר לו. ומבטו מזרה אימה.

„מה אתה רוצה?” שואל הנער, וקומתו הצנומה כמו מתגמדת.

„אני רוצה לדבר איתך בחוץ.”

הנער מסרב: „כל מה שאתה רוצה להגיד, תגיד פה.”

„לא, בוא החוצה.”

הנער פוחד. בחוץ, לבדו עם חיים השרירי, יהיה חסר ישע.

„לא,” הוא עומד בעקשנותו.

„אתה עוד מתחצף? סטירה קטנה תיתן לך קצת חינוך טוב.”

חבריו של חיים גוררים אותו לפינה, מנסים לשכנע אותו שיפסיק. החבורה הרוקדת לקצב הסלאו אינה מגיבה. הזוגות הצמודים נצמדים עוד יותר. מנסים להתעלם מארבעת האיכויות החדשות שחדרו לאווירה.

חיים מתנפל, מניף אגרופים. אבל שלמה וראובן מצליחים לעצור בעדו. נערה מתערבת. מנסה לשכנע בדברים של הגיון. חיים מספיק עוד לסטור על פני הנער.

החבורה עוברת לדיסקוטק אחר. גם שם נותנים להם כבוד.

זרע הפורענות

אז שנותנים להם כבוד, או שהם נותנים מכות. הם פקעות של פעילות מתפרצת. הסיבות תפחו בהם משך שנים. סיבות של סביבה וסיבות של תולדה.

תמיד היה ענינם קשה. עתה הוא הופך לבלתי מובן. פעם הם היכו משום שהיו ילדים. היום הם מכים בשביל הכבוד. בשביל להוכיח כי גם להם יש כבוד. אם לא כזה הבא מתואר אוניברסיטאי, הרי לפחות כזה הבא מאגרוף קפוץ.

הם אלימים ללא סיבה נראית לעין. באותו סוג אלימות שמפתח השור בראותו את המולטה. הראה להם יורם והם כותשים אותו.

זהו זרע הפורענות. האלימות המתפרצת. האלימות חסרת השחר, שאין לה יסודות ברורים. ולכן יקשה גם מאד לאתרה ולשרשה.

10-12 בינואר 1972

אני נעדר - משמע אני קיים

מדי פעם אני מקבל בעיתונות מחמאה בעקיפין. הדבר קורה כשאני מחמיץ ישיבה כלשהי. העיתונאים ממהרים לציין זאת.

דומני שאין מחמאה יותר גדולה מאשר זו: שבשנה השביעית של נוכחות סיעתנו בכנסת, נחשב העדרי מ־ישיבה אחת למאורע כה יוצא־דופן, שהוא ראוי לציון עיתונאי מייוחד.

חשבוע זה קרה שוב. ועדת־הכלכלה, שחנני חבר

עה מתוך ש... חברי ועדת הכל־
כלה — שמביניהם נעדרו ב־
מפתיע ח"כ שמואל תמיר ו־
ח"כ אורי אבנרי — את ה־
אפשרות להתרשם ממפעלי
„אוטוקארס" במישור שיית ר־

בה, החליטה לערוך ביקור במיפעלי אוטוקרס. בגלל הסתבכות פרשת משה דיין, לא יכולתי לנסוע באותו בוקר לסיור זה. כמה עיתונים מצאו לנכון לציין כי לא נוכחתי בסיור.

בוועדת־הכלכלה יש 19 חברים. בסיור השתתפו תשעה. מלבד שמואל תמיר (שגם העדרו צויין) ומלבדי, יש עוד שבעה חברי־ועדה שנעדרו. אך איש לא מצא בכך, משום־מה, עניין כלשהו.

לית דין ולית דיין

בשבוע שעבר נפלה טעות בדיווח במדור זה. הודעתי שוועדת־החינוך קיבלה את ההסתייגות שלנו לגבי הפרת חוק העתיקות. מסתבר שאין זה נכון.

המערכה המחודשת שלנו נגד הפרת־החוק השיטתית של משה דיין, ונגד המחדל המחפיר של אגף העתיקות בהגנה על רכוש המדינה, התחילה בעיקבות הצעת־חוק, שביקשה להעלות במיקצת את הקנס המגוחך שהיה קבוע בפקודת העתיקות, שמקורה עוד בימי המנדאט.

נראה כי המערכה הזאת עשתה את שלה, כי ועדת־החינוך, בראשות ח"כ אלימלך רימלט מגח"ל, החליטה בישיבתה בשבוע שעבר לתקן את התיקון, ולהציע קנס של 30 אלף לירות.

השבוע הוזמנתי, לפי בקשתי, לישיבת הוועדה, כדי לנמק את ההסתייגות שלנו, שהיא: לקבוע קנס של 50 אלף לירות, נוסף על עונש־מאסר של שנה.

נאמר לי שבישיבה זו ישתתף הפרופסור ייגאל ידין וד"ר בירן, ראש אגף־העתיקות. התכוננתי לכך, והבאתי

ח"כ אלימלך רימלט

לישיבת הוועדה את המיסמכים המעידים שידין גער בבירן וטען שהוא „פושע", על שהוא משלים עם מעשי דיין.

אולם, משום־מה, לא הופיעו בירן וידין. ציטטתי באוזני הוועדה חלק מן המידע שרוכז בידינו בפרשת דיין, וגם קראתי מתוך ספרו של שבתי טבת, שנכתב בהשראת דיין וקיבל את ברכתו. טבת מזכיר כחצי תריסר הפרות־חוק של דיין.

כאשר תמהו חברי הוועדה על גובה הקנס שהצעתי, פקחתי את עיניהם לגבי הרווחים העצומים של הסוחרים הבלתי־חוקיים בעתיקות.

הוועדה שמעה את הדברים בסקרנות, אך איש מחבריה לא רצה להסתבך עם דיין. ההסתייגות נדחתה, ואצטרך להביא אותה למליאת הכנסת.

תוך כדי כך העיר רימלט, בצדק, שהוועדה מטפלת כעת רק בתיקון החוק, ולא בדרך הפעלתו. כדי לעשות זאת, יש להביא בפני המליאה הצעה לסדר־היום, ועל המליאה להעבירה לוועדה. הודעתי שנעשה זאת בקרוב.

כנסת אלקטרונית

אורחים מארצות־הברית, ששמעו על מלחמתנו נגד העדרות חברי־הכנסת, הזכירו באוזני לא פעם את שמה של הסנאטורית ממדינת מיין, מרגארת צ'ייז סמית.

סמית מנהלת בסינאט האמריקאי מאבק דומה ל־מאבקנו בכנסת. ולראייה: כאשר נאלצה לעבור ניתוח בשנת 1968, צויין שעד לאותו יום השתתפה ב־2941 הצבעות רצופות בסינאט, מבלי להחמיץ אף אחת מהן.

החודש הודיעה סמית שהיא עומדת להגיש הצעה לתיקון חוקת ארצות־הברית, שיקבע כי סנאטור המח־מיץ, מכל סיבה שהיא, 40% של ההצבעות, יגורש אוטו־מטית מן הסינאט.

■ ■ ■

המעניין ברעיון זה הוא שבסינאט האמריקאי ניתן לקבוע בדיוק אילו סנאטורים השתתפו בכל הצבעה שהיא, ואיך הצביעו.

בכנסת שלנו אין כל אפשרות כזאת. רק במיקרים נדירים נערך אצלנו מניין הקולות בהצבעה, ואז אפשר לדעת כ מ ה ח"כים השתתפו בהצבעה. אך אי־אפשר לדעת מ י ה ם הח"כים שנכחו בהצבעה. אי־אפשר ל־דעת א י ך הצביעו. הדבר אינו נרשם בשום פרוטוקול.

ממילא אין לבוחר כל אפשרות לדעת אם ח"כ פלוני נכח בהצבעות, ומה היו הצבעותיו. אפשר ללמוד על כך רק מרישומים מיקריים בעיתונות.

כדי לתקן מצב זה הגשתי לוועדת־הכנסת הצעה להנהיג בבית הצבעה אלקטרונית, באמצעות מיתקנים מודרניים, הרושמים תוך אלפית השניה מ י הצביע ו א י ך הצביע כל ח"כ, תוך רישום אוטומטי.

צירפתי הצעה זו, בצורת הסתייגות, להצעה של ועדת־הכנסת שבאה לבטל את נוהל ההצבעה החשאית בכנסת. נימקתי אותה מעל הדוכן, ואמרתי בין השאר:

אבנרי: אני דוגל עקרונית בפומביות הפרלמנט.

פומביות הפרלמנט, כמו פומביות בית־המשפט, היא אחד מאבני־היסוד של מישטר דמוקרטי. לא ייתכן שחברי־הכנסת יכלכלו את מעשיהם בסתר, ואחר־כך יתייצבו בפני הבוחרים, מבלי שהבוחרים ידעו בעד מה ונגד מה הצביעו.

מבחינה זאת איני מסתפק בדברי יושב־ראש הוועדה (ישראל ישעיהו), עם כל הכבוד. נדמה לי שהנוהל בכנסת מיושן, והגיע הזמן שהכנסת תתן דעתה על הצורך להנהיג מודרניזציה מינימלית בהליכיה.

הסתייגותי נועדה להנהיג בכנסת דבר הקיים כבר במיספר פרלמנטים בעולם, ובקרוב יהיה ודאי קיים ברוב הפרלמנטים בעולם, דהיינו: הצבעה אלקטרונית.

■ ■ ■

אצביע בקיצור, על היתרונות של תהליך זה.

ישראל קרגמן: זה עולה כסף!

אורי אבנרי: מיד אדבר, חבר־הכנסת קרגמן, על ההוצאות.

כאשר אומר יושב־ראש הוועדה שהציבור יודע איך מצביעים נבחריו, אין הוא מדייק. נכון שבתיאוריה יכול הציבור לדעת זאת, אבל אין הציבור יודע זאת. הדבר אינו נרשם בשום פרוטוקול. העיתונאים אולי רואים ואולי אינם רואים כיצד מצביעים. אם חברי־כנסת נמנעים מהצ־בעה בשקט, ולא באופן הפגנתי, זה אינו נרשם.

משה ברעם: יש פרלמנטים בהם אסור להי־מנע מהצבעה — נורבגיה, למשל.

אורי אבנרי: יתכן. אינני בטוח שזה רע, חבר־כנסת ברעם. כרגע אני רק טוען שכאשר חבר־כנסת מצביע בעד או נגד עניין מסויים, או נמנע, צריך הדבר להירשם בפרוטוקול, וכך יוכל יריבו בבחירות הבאות להופיע בפני הציבור ולומר שאותו חבר־הכנסת נמנע, הצביע בעד או הצביע נגד בעניין המסויים, והדבר יהיה ברור מעבר לכל ויכוח.

■ ■ ■

אדוני היושב־ראש, המעלה הראשונה של הצבעה אלק־טרונית היא הדיוק בספירה.

יש אי־דיוק רב במניין הקולות בכנסת, ולא פעם נוכחנו לדעת שיש שגיאות, ואין זאת אשמתו של איש.

מכיוון שחשוב לדעת מה היתה ההצבעה בדייוק, הרי הצבעה אלקטרונית, הקובעת תוך אלפית השנייה את המניין המדוייק, היא דבר חשוב.

שנית — ובעיני זהו הנימוק העיקרי — הצבעה אלקט־רונית, בה נקבע אם חבר־כנסת מסויים הצביע ומה הצביע, היא המרצה חשובה מאוד לנוכחות במליאת הכנסת.

לפני מיספר שבועות התקיימה ישיבה אצל יושב־ראש הכנסת, והשתתפו בה יושבי־ראש כל הסיעות. יושבי־ראש כל הסיעות שפכו את מרי לבם על כך שחברי סיעותיהם אינם נוכחים במליאה וגם בוועדות.

קריאה: את זה אינך יכול להגיד!

בנימין הלוי: אתה מציע שתהיה הצבעה אלקטרונית גם בוועדה?

אורי אבנרי: אינני מציע את זה. אני רק אומר שגם על כך התלוננו.

אך מכיוון שיושבי־ראש כל הסיעות הסכימו לכך שה־מצב הנוכחי אינו משביע רצון, ושיש להגביר את הנוכחות במליאה — ויושב ראש הכנסת הוא מן הקיצוניים בדרישה הזאת — הרי יש חיוב רב בהצבעה אלקטרונית, שהיא כוח ממריץ חשוב בכיוון זה.

יצחק רפאל: אבל תוצאת ההצבעה נרשמת גם כאן.

המעלה השלישית של הצבעה אלקטרונית, אדוני היושב ראש, היא האחריות האישית של חבר־הכנסת. אני חושב שזה בריא לתהליך הדימוקרטי, שכל חבר כנסת יידע כי הצבעתו האישית בכל עניין נשמרת לזכרון הדורות, ויכולה להיות מצוטטת בבחירות.

אורי אבנרי: אבל לא נרשם כמה נכחו בהצבעה, אלא אם כן דורש מישהו מניין הקולות.

מתעוררת בעיית הכסף. יושב־ראש הכנסת, שאליו פניתי בעניין זה, הואיל לענות לי. הוא מסר לי שהדבר נבדק ושנתקבלה ידיעה ממרכז האו"ם, שם קבעו המומחים כמה זה עולה. גודל האו"ם הוא, בערך, כגודל הכנסת.

להגנה על שלום הציבור

בסיכום הדיון על תופעות הבריונות, הגשנו את הצעת־הסיכום הבאה מטעם סי־עת העולם הזה — כוח חדש. רק אני הצבעתי בעדה, אך כמה מחברי המערך ושאר הסיעות נמנעו מלהצביע נגדה, אח־רי שהקשיבו לה בדריכות.

1. ה כ נ ס ת ק ו ב ע ת שהתפשטות תופעות ה־בריונות והפשיעה האלימה הגיעה לממדים של מצב־חירום, המחייב היערכות חדשה של הגופים האח־ראיים לשמירה על שלום הציבור, מבלי להפר את עקרונות מדינת־החוק והמישטר הדמוקרטי.

2. ה כ נ ס ת ק ו ב ע ת שבמסגרת היערכות חד־שה זו, דרושים שינויים מרחיקי־לכת במבנה ובתיפ־קוד המישטרה, ובין השאר:

(א) הגברה ניכרת של המשאבים ה־כספיים והאנושיים המוקדשים למל־חמה בבריונות, על כל גילוייה, וב־פשיעה הפלילית והפוליטית.

(ב) שיחרור המישטרה מתפקידים בלתי־חיוניים, שאינם קשורים במי־שרין בהגנה על שלום הציבור.

(ג) העלאת משכורת הקצינים וה־שוטרים, לשם משיכת כוחות בעלי כושר אישי ומקצועי מעולה לשרות המישטרה.

(ד) ריענון מתכונת הצמרת המיש־טרתית הבכירה.

(ה) חידוש ציוד המישטרה, לשם חיזוק מערכת המיכשור החדיש ל־מלחמה בפשע.

(ו) גיוס כוחות־עזר ציבוריים לתיג־בור המישטרה בנקודות תורפה.

(ז) קידום מהיר של כוחות מצטיי־נים בשורות המישטרה.

2. ה כ נ ס ת ק ו ר א ת לנקיטת צעדים נמרצים במיסגרת החוק, לגילויים ולהעמדתם לדין של איר־גוני פשיעה פוליטיים־כביכול, העוסקים באלימות ובאיומים באלימות.

4. ה כ נ ס ת ק ו ר א ת לאנשי־ציבור לבל ל־התרועע עם דמויות ידועות מן העולם התחתון, ול־בל להפריע לפעולות המישטרה נגד הפשיעה וה־אלימות.

5. ה כ נ ס ת ק ו ר א ת לציבור לשתף פעולה עם המישטרה ולמסור עדות למישטרה על מקרי פשיעה ובריונות, המתרחשים בנוכחותם.

6. ה כ נ ס ת ק ו ר א ת להקמת צוות־תיכנון, בהשתתפות מומחים למקצועות השונים, להתוויית תוכנית־פעולה ארוכת־טווח לעקירת השרשים החב־רתיים, הפסיכולוגיים, הכלכליים והסביבתיים של תופעות הפשיעה והבריונות.

אזהרה לכנסת: נולדים לנו

שני עמים!

לחלן נאומנו בדיון חכללי על פעולות מישרד־הסעד.

אורי אבנרי: כאשר אני מביט על אולם הכנסת ברגע זה, מתחזקת בי ההכרה שמי שזקוק לסעד יותר מכל הוא הפרלמנט עצמו.

הפרוטוקול של הכנסת איננו מלווה בתצלומים. לכן אנסה לצייר את המראה ברגע זה: מלבד יושב־ראש הישיבה, השר האחראי והנואם הבא, נמצאים כעת באולם ארבעה חברי־כנסת *, וזאת בוויכוח שבו כל הנואמים, בזה אחר זה, אמרו שהוא נוגע לקיומה של החברה הישראלית: ויכוח הנוגע למישרד אשר כל משפחה שישית זקוקה לטיפולו.

אני חושב שהכנסת חייבת לתת את דעתה על המצב בו היא עצמה נתונה.

המצב מתדרדר

כבוד היושב־ראש, אינני רוצה לדבר על אחוזים ולהביא סטטיסטיקות ולנתח סקרים. דומני שהפער הראשון שיש לדבר עליו הוא הפער בין הסטטיסטיקה לבין החיים: הסטטיסטיקה מראה שיפורים, והחיים מראים הידרדרות.

לפי הסטטיסטיקה המצב הולך וטוב משנה לשנה, ובחיים אנו רואים שהמצב הולך ורע.

כל הוויכוח על מישרד־הסעד מחטיא את מטרתו, והוא כמעט בלתי־רלבנטי, אם אין מקדימים לו ויכוח על המצב הסוציאלי הכולל בחברה הישראלית. אחד הליקויים של הוויכוחים האלה בכנסת נעוץ בכך שהם דפרטמנטליים, שהם נוגעים למישרדים נפרדים, בעוד שהבעיות אינן מתחלקות לפי מישרדים.

אני סבור שהגיע הזמן לחשוב מחדש על מיבנה הממשלה בתור שכזו, ועל חלוקת התפקידים בין מישרדיה. אם נעשה זאת, נגיע למחשבה שדרוש לפחות מוקד אחד, אולי בדמות סגן־ראש־הממשלה לעניינים סוציאליים, מוסד אחד היכול לחשוב על עצם המיבנה החברתי של מדינת־ישראל.

שאם לא כן — אנו נטליא טלאי על גבי טלאי, נשתדל לכבות שריפות, בעוד שהמצב עצמו הולך ומתדרדר.

אי־אפשר להפריד בין בעיית הסעד, המתבטאת בכך ש־17% מקרב האוכלוסיה נזקקים לסעד, לבין המצב בחינוך, היוצר את מקרי־הסעד של מחר, ולבין חלוקת ההכנסות במדינה, המגבירה את הפער משנה לשנה — בניגוד לסטטיסטיקות.

הממשלה אינה נותנת את דעתה על בעיה זו, אלא כאשר פורץ משבר וקמה סערה.

אין טעם להתחמק מבעייה יסודית.

השר משה דיין אמר שאי־אפשר להרים שני דגלים. אני סבור שהשר דיין צדק, אם הכוונה היא לכך שדגל הביטחון ישאר כמו שהוא היום.

* חברי הכנסת משה ברעם, ראובן ארזי, יצחק גולן ואליעזר שוסטק.

מה הטעם בדיבור על השינויים הסוציאליים הדרושים במדינה, כשיש לנו תקציב־ביטחון של ששה מיליארד לירות, ותקציב־סעד של 180 מיליון!

הפער בין המיש, דים הוא עצום: לירה אחת לסעד על כל 33 לירות לביטחון. לדבר במצב זה על תיקונים סוציאליים מהותיים, הרי זה מגוחך.

אני תמה, לעיתים, על דוברי הימין הלאומני בבית זה, שאינם מבינים כי אי־אפשר להרעיד שמיים וארץ נגד קיצוץ כלשהו בתקציב הבטחון, כפי שעשו רק בשבוע שעבר, וכעבור שבוע, בוויכוח על משרד־הסעד, לבוא ולהאשים את הממשלה במחדלים נוראים בשטח הסוציאלי.

אם אנו חייבים להקדיש בשנה שישה מיליארד לירות לביטחון, ואם אי־אפשר להגדיל את המיסים, איך אפשר לחולל שינויים סוציאליים?

מי שחושב שדרוש שינוי סוציאלי מהותי, חייב להצביע על מוצא מהסתירה הזו. לי זה קל, מפני שאני משוכנע לחלוטין שתקציב־הביטחון הוא מנופח בלי כל התחשבות בצרכים האמיתיים של ביטחון המדינה, ובלי יחס לסכנות האמיתיות המאיימות על המדינה.

קראנו היום בעיתונות ששר־האוצר הצליח לשכנע את שר־הביטחון לוותר על עוד 300 מיליון לירות. זהו סכום גדול, בהשוואה לתקציב הסעד; אבל זה כאין וכאפס לעומת ששה מיליארד הלירות המוקדשות השנה לביטחון. צריך לשבת ולהשוב פעם ברצינות מהי כיום הסכנה הגדולה ביותר לקיום המדינה ולעתיד החברה: מה שיכול לעולל לנו אוייב פוטנציאלי, או מה שיכולים לעולל לנו כוחות־הרס פנימיים.

שר־הסעד אמר היום שבעיית הסעד היא השניה בחשיבותה אחרי הביטחון. אני מפקפק בכך. אינני בטוח אם בעיית הסעד, במובנו הרחב של המושג, אינה יותר חשובה מהביטחון.

אינני רואה בעתיד הנראה לעין סכנה ביטחונית, היכולה לפגוע בעצם קיומנו. אבל אני רואה סכנה סוציאלית היכולה להרוס את המדינה, להביא עליה חורבן פנימי.

אני חושב שהמלים האלה אינן בגדר הגזמה.

חינוך לשני עמים

נולדים לנו בארץ הזאת שני עמים.

זוהי סיסמה שרבים משתמשים בה, אבל מסופקני אם רבים תופסים את עומק הסכנה הכרוכה בכך.

שני עמים פשוטו כמשמעו. אשתי היא מורה, ואני מצוי בנעשה במערכת־החינוך.

אני רואה ושומע מה נעשה בבית־הספר, וברור לי שבעוד עשרים שנה יהיו שני עמים בארץ. אין לי ספק בכך. ולא מפני שמיבנה בית־הספר אינו יפה. הבניינים יפים מאד. אבל הקמת בניין אינה הקמת בית־ספר. אלה שני דברים שונים. כאשר שרי־חינוך, בזה אחר זה, קמים ומתפארים, לא בלי צדק, בבניינים הרבים שהוקמו. אבל הבניינים המודרניים והיפים אינם פותרים את הבעייה האמיתית, והיא: שיש כיתות שכימעט כל תלמידיהן באים ממשפחות עניות, חלקן משפחות שבורות, והילד לומד בכיתה של 40 ילדים כאלה, סיכוייו לקבל חינוך והשכלה הם לאין שיעור יותר גרועים מסיכוייו של ילד בצפון תל־אביב בכיתה בעלת הרכב אחר וקטנה יותר.

ייצאו מזה שני ילדים שונים, שתי חברות שונות, שני עמים שונים, שתי תרבויות שונות, והפער בין שני אלה אינו נמדד באחוזים ובכסף.

נער שגמר בית־ספר כזה, והמגיע לגיל 15, 16, 17, יודע כיום שלעולם לא יגיע לדירה — כי דירה לזוג צעיר עולה כיום 65 אלף לירות, וזה סכום כל־כך אסטרונומי שנער כזה לא יכול לחלום עליו. הוא יודע שלעולם לא יגיע למכונית, כי מכונית קטנה עולה 30—20 אלף לירות, ונער כזה לא יגיע לסכום כזה גם בעשר שנים.

כאשר נער כזה רואה שדברים, שהם מובנים מאליהם בשיכבה סוציאלית מסויימת, אינם אפילו בגדר חלום בשבילו, הרי הוא מוכרח לעלות על דרך שאת סופה מי ישורנו.

מלחמת רחוב בתל־אביב

אין להצדיק בריונות ופשיעה אלימה בשום צורה שהיא, גם לא על רקע סוציאלי. אבל אי־אפשר להבין בריונות ופשיעה אלימה, אם מתעלמים מן הרקע הסוציאלי. שנאה, קנאה ותיסכול, והידיעה שהדרך חסומה בתוקף מוצא סוציאלי ועדתי (והדברים בארץ, למרבה האסון, במידה רבה קשורים יחד) — מובילים לפשיעה ואלימות.

יש כיום בתל־אביב מלחמת־רחוב ממש — כתבי העולם הזה בדקו זאת השבוע וראו שהתיאורים אינם מוגזמים, להיפך, המצב יותר חמור מן התיאורים. יש באמת מלחמת־רחוב בצפון תל־אביב. משוטטים שם חבורות מהשכונות, שאינן מחפשות אפילו קטטות. הם מתנפלים על עוברים ושבים, נערים מבני העילית, „יורמים" בשפתם, בלי שום קטטות. פשוט אורבים להם, וכשעוברים ילדים וילדות כאלה — מתנפלים עליהם ומנחיתים עליהם מכות־רצח. זהו פורקן לרגשי תיסכול, העלולים להגיע לממדים של אסון לאומי.

ואם על זה נוסיף את העובדה ש־50 אלף נערים ונערות, לפחות, בגיל 18—14, אינם לומדים ואינם עובדים, ומובטלים מכל מעשה וכל תקווה, הדברים האלה מוכרחים לזרוע בליבנו דאגה עמוקה ביותר.

הסכנה הגדולה ביותר

אוסיף עוד הערה אחת, כבוד היושב־ראש:

אני סבור שאנחנו עומדים בפני עליה גדולה מאד מברית־המועצות. יש לי ההרגשה שמישהו בברית־המועצות החליט לשחרר עליה גדולה, ואני חושש מאד שאחת הסיבות שהביאו להחלטה זו היא התקווה לגרום להתעררות סוציאלית במדינת־ישראל, במידה שהעולים החדשים ישלחו מכתבים ליהודים הנותרים ברוסיה ויודיעו להם שהם רוצים לחזור לשם.

ברור לכולנו שלעולים מברית־המועצות, ולעולים בכלל, יש לתת את מיטב התנאים, כדי שיתערו בארץ. בחשבון ארוך, כל השקעה שנשקיע בשטח זה, תביא רווח למדינה.

אבל אני מזהיר מפני הסכנה הנוראה, היכולה להיווצר בארץ, כאשר תבוא עלייה המונית עצומה מברית־המועצות, ויוקדשו לה המשאבים הדרושים לשיכונה ולקליטתה, על חשבון שיכונם וקליטתם של ילידי־הארץ.

אני מזהיר את הכנסת. אני רואה את הסכנה הזאת בעין פקוחה, ואני מזהיר מפני מתחים סוציאליים ומפני התנגשויות סוציאליות, שלא ידענו כדוגמתם.

אני מציע מאוד לממשלת ישראל, להקדיש מחשבה מעמיקה לסכנה הזאת.

יש צורך, אדוני היושב־ראש, במחשבה חדשה לחלוטין על הבעיות הסוציאליות, ועל הכסף שיש להקדיש לבעיות הסוציאליות. אני חושש מאד שכל דיונינו בכנסת, וגם הדיונים בממשלה, העוסקת בבעיות חלקיות גרידא, אינם יכולים להדביר את חומרת הבעיות המתייצבות לפנינו.

לפי הערכה זו, ההוצאה החד־פעמית הכרוכה בכך היא של 80,000 דולר, כרבע מיליון לירות. רבע מיליון לירות זה סכום לא־מבוטל...

אברהם שכטרמן: זה 350 אלף לירות.

אורי אבנרי: ...אבל כבוד היושב ראש, כשתקציב הכנסת הוא 8.5 מיליון לירות, הוצאה חד־פעמית של 350 אלף לירות, אשר תחולל מהפכה גמורה בתהליכי הכנסת ותביא לקידום הכנסת לעידן של סוף המאה העשרים — היא הוצאה כדאית, ולא מופרזת.

אם לבטא את הדבר בצורת סיסמה, הייתי אומר שמדינת ישראל עניה מכדי שתרשה לעצמה לחסוך כסף על הכנסת. ההוצאה לשיכלול הכנסת היא הוצאה חיונית למדינה.

אין לי האשליה, כבוד היושב־ראש, שהצעתי זו תתקבל היום. מגמתי העיקרית, כשהצעתי הצעה זאת בהקשר זה, היתה להמריץ מחשבה על הנושא הזה, לקדם את הרעיון, ולי אין ספק שגם אם הכנסת לא תקבל את הרעיון הזה היום, היא תקבל אותו מחר או מחרתיים, ולא יעבור זמן רב עד אשר יתקבל גם בכנסת, כפי שנתקבל בבונדסטאג של גרמניה הפדרלית (אקווה שדבר זה לא ירתיע את חברי־הכנסת מגח"ל). הדבר נתקבל גם בפרלמנטים אחרים, והוא מוכרח להתקבל בכנסת הזאת, במוקדם או במאוחר.

■ ■ ■

תקווה זו התחזקה בי אחרי התצבעה.

אמנם איש לא הצביע בעד הסתייגותי, מלבדי, אך כמה וכמה ח"כים נגשו אלי לאחר מכן, והביעו בטחון שההצעה תתקבל בעתיד הלא־רחוק כמו הצעות רבות שלנו שנדחו בשמיעה הראשונה.

הטכניון·מכון טכנולוגי לישראל

מזכירות לימודי הסמכה

מודיעה על

הרשמת מועמדים
לסמסטר חורף תשל״ג
(אוקטובר-ינואר 1972/3)

ליחידות האקדמיות הבאות:

הנדסה אזרחית
הנדסת גיאודזיה
הנדסת מחצבים
הנדסת מכונות
הנדסת חשמל
הנדסה כימית
הנדסת מזון וביוטכנולוגיה
הנדסה חקלאית
הנדסה אוירונוטית
הנדסת תעשיה וניהול
מתמטיקה
מתמטיקה שימושית
מדעי המחשב
פיסיקה
כימיה
ביולוגיה
כלכלה
הכשרת מורים למדעים מדוייקים
הכשרת מורים לטכנולוגיה בחשמל
הכשרת מורים לטכנולוגיה במכונות
ארכיטקטורה ובינוי ערים
מדעי הרפואה

לשם סידור ההרשמה יש לפנות, החל מיום א׳, י״ד בשבט 30.1.72, למשרד רישום מועמדים בחיפה, קרית הטכניון, בנין אולמן, חדר 417.

טפסי בקשה ופרטים כלליים, אפשר לקבל בכתובת הנ״ל, החל מיום א׳, ז׳ בשבט 23.1.72. לקבלת מידע ובקשות לטפסי הרשמה, ניתן לפנות בדואר או טלפונית למספר 235109 חיפה.

לתשומת לב המועמדים

ההרשמה לסמסטר חורף תשל״ג אוקטובר 1972 תסתיים ביום ו׳, כ׳ סיון 2.6.72.

ההרשמה לסמסטר אביב תשל״ג מרץ 1973 תחל ביום א׳, כ״ב בסיון 4.6.72, ותסתיים ביום ו׳ 27.10.72.

בחינות המיון לסמסטר חורף תשל״ג יקויימו בתאריכים 1, 2, 3, באוגוסט 1972.

בחינות המיון לסמסטר אביב תשל״ג יקויימו בתאריכים 20, 21, 22 בנובמבר 1972.

(המשך מעמוד 36)

ילדים טובים. השבוע עשה דובר המטה הארצי, סגן־ניצב תבור, סיבוב ב־מערכות העיתונים בתל־אביב, נפגש עם העורכים, ניסה לשכנע אותם להורות לבעלי הטורים העויינים לרדת מן המשטרה. אבל, בעוד שעיתונים כמו על־המשמר הרימו ידיים וביקשו יפה סליחה, לא התרגשו יותר העיתונים מן הביקור. להיפך. יומיים אחרי שתבור יצא מחדרו של ד״ר הרצל רוזנבלום, עורך ידיעות אחרונות, פירסם אהרון בכר את אחת ההתקפות הלעגניות והעוקצניות ביותר על המשטרה.

אחרי שגם השתדלנות של תבור לא עזרה הרבה, החליט מפקד המחוז, ניצב יהודה פראג, לקחת את העניינים בידיים. הוא הזמין את העיתונאים הסוררים, בלוויית עורכיהם, לשיחה ידידותית, נתן להם שם על הראש ברוח טובה. התוצאה: בעלי הטורים העוקצנים הבטיחו להסיר את הקוצים.

הטון החדש של העיתונות לא ישפר את רמתה המקצועית של משטרת תל־אביב. אבל בזיונותיה שוב לא ישתקפו מעל דפי היומונים והצהרונים, פי שהשתקפו עד כה. „סוף־סוף נפטרנו מהסיוט הזה,״ הגיב השבוע קצין משטרה בכיר, „הגיבורים הגדולים מן העיתונות נעשו ילדים טובים.״

דרכי חיים

אהבת

הבלש הפרטי

למשרדו של יהודה טננבאום, חוקר פרטי משדרות רוטשילד בתל־אביב, נכנס צעיר שהציג עצמו כדוד בוזגלו. בוזגלו (27) הגיע לתל־אביב מחצור על מנת לבקש מהבלש לעקוב אחר אשתו אילנה

אלווין טופלר
היחסים צולמו

במטרה למצוא הוכחות שהיא בוגדת בו. את הראיות צריך היה בוזגלו להציג בבית־הדין הרבני על־מנת להשיג גט מאשתו.

מספר על השתלשלות המאורעות יהודה טננבאום בעל משרד שרות ידיעות אזרחי: „הטלתי על עבדללה יוסף חלמתי, צעיר אותו נוהג הייתי להעסיק באיתור כתובות באיזור חיפה, לעקוב אחרי אשת הלקוח.״

יצירת מגע. „יום אחד, בעת שנתתי הרצאה בקורס לקציני־ביטחון,״ המשיך טננבאום, „הודיע לי חלמתי שהצליח ליצור קשר עם האשה ואף שכב איתה כבר פעמיים. צעקתי עליו בטלפון. הסברתי לו שלא זו היתה התכלית, ושמתפקידו היה לעקוב אחרי תנועותיה. לבסוף הוספתי שאינני מאמין לו. הוא אמר לי שיוכל להוכיח זאת ואז אמרתי לו שיקבע עימה עוד פגישה. רציתי להיווכח בעצמי באמיתות הסיפור.

„נקבעה הפגישה ועבדללה הודיע לי את התאריך ואת מקום הפגישה. יצאתי עם צוות חוקרים למקום, ואכן ראיתי את האשה נכנסת למכונית הפולקסווגן של החוקר ונוסעת עימו. נסענו בעיקבותיהם. הם הגיעו לחוף עכו בשעה שמונה בערב. כאשר נוכחתי שהם נמצאים במגע מיני מושלם ערכתי צילומים ועזבתי את המקום.

„למחרת, כשעילעלתי באחד מעיתוני הערב, ראיתי ידיעה במדור פלילי בה נאמר שבמישטרה התקבלה תלונה של אשה שנחטפה על־ידי חמישה גברים בסביבות עכו. חשדתי שהכתוב מתיחס למיקרה שלי. התקשרתי עם העיתונאי צבי טל ומדבריו הסתבר לי בביטחון שאומנם מדובר בבחורה עליה הטלתי מעקב.

„נסעתי למישטרת עכו והודעתי כי התלונה שנמסרה על־ידי הבחורה, היא שקר וכזב. מסרתי להם את העובדות כפי שאירעו. כן התברר לי שהיא התלוננה כי נחטפה לאחר צאתה מהצגה שנייה בקולנוע. באמצעות הצילומים הוכחתי לראש לישכת החקירות כי בעת קיום היחסים בינה לבין החוקר, היתה השעה שמונה בהתאם לשעון שענדה על ידה. הדגשתי כי לא היה כל מעשה חטיפה בעניין.

„הייתי בטוח כי המישטרה תשתמש בזכותה ותעמיד את הבחורה לדין על מסירת הודעת שקר במישטרה. אך הופתעתי כאשר נודע לי שמעמידים לדין את החוקר שלי על ביצוע מעשה מגונה בבחורה על שפת ימה של אכזיב. מעשים כאלו שביצע הבלש שלי נעשים למאות מדי יום ביומו בכל החופים בארץ. מדוע העמידו אותו לדין? האם בשל היותו ערבי? או בגלל הצורך למלא את מקום תלונת החטיפה שבוטלה?״

הוכחות חותכות מדי. בפני השופט אמנון כרמי, השופט הראשי של בית־מישפט השלום בעכו, הודה חלמתי בביצוע העבירה, והוא נידון לחצי־שנה מאסר. שלושה חודשים בפועל ושלושה חודשים על תנאי. לשופט סיפר חלמתי בן ה־22 תושב כפר פסוטה שליד עכו: „הכרתי את אילנה כחודש. שכבתי איתה חמש־שש פעמים. אינני יודע אם היא בגדה בי. מצאתי־חן בעיניה והיא מצאה־חן בעיני. הוטל עלי תפקיד וביצעתי אותו. הייתי זקוק לכסף. קיבלתי עבור המשימה 400 ל״י לחודש.״

חלמתי נדהם מחומרת העונש שהוטל עליו. הוא פנה לעורך־הדין אניס שקור וביקש להגיש ערר. בית־המשפט המחוזי בעכו לא קיבל את הערר שהגיש הבלש בעל התאווה. השופטים המחוזיים קבעו בפסק־הדין כי הבלש עבר שתי עבירות. האחת מקצועית בכך שבמקום לעקוב אחר הבחורה הוא החל לחזר אחריה. השנייה אנושית וחמורה יותר. הוא הפר את האמון שאילנה נתנה בו בדיווח על אופי קשריהם לממונה עליו, וזאת „במטרה לעשות שימוש ברגשותיה של אילנה בוזגלו.״

השופטים ציינו בגזר דינם: „הנאשם והממונה עליו עסקו פחות בחיפוש אחר ראיות ויותר ביצירתן. למותר לציין חרדתה של האשה כשהבזיקה המצלמה על גופותיהם הערומים, שלה ושל הנאשם.״

שלושת השופטים החליטו להשאיר את העונש שבית־מישפט השלום הטיל על הנאשם. יחד עם זאת המליצו להעמיד לדין את בעל משרד החקירות יהודה טננבאום.

כשנשאל אם תעמיד המישטרה את טננבאום לדין הגיב דובר מישטרת מחוז עכו, רב־פקד פסח פרלמן: „עדיין לא קיבלתי את תיק בית־המשפט המחוזי. כאשר נקבל את התיק נחליט.״

עסקים

תרסיס

המריבה

שבוע לאחר הפיחות, נכנס אילן כבירי לכל־בו המשביר לצרכן בירושלים, וקנה תרסיס אירופז מתוצרת פזכים עבורו שילם 3.50 ל״י. בשובו לביתו גילה שאחת מקופסאות התרסיס פגומה.

יומיים לאחר מכן, חזר לכל־בו וביקש להחליף את התרסיס.

הוא מסר לקופאית את הקופסה הפגומה וקיבל ממנה תלוש זיכוי. עם התלוש ני־

„העולם הזה״, שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134, תא־דואר 136 • מען מברקי: עולמפרס • „הדפוס החדש״ בע״מ, ת״א, רח׳ בן־אביגדור • הפצה: גד בע״מ • גלופות: צינקוגרפיה כספי בע״מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו״ל: העולם הזה בע״מ.

גש לדלפק, שם היו מונחות קופסאות ה־אירופז, נטל אחת מהקופסאות ופנה ל־עבר הקופה. שם מסר את תלוש הזיכוי וביקש לצאת מהכל־בו, כשהקופאית עצ־רה בעדו ודרשה שיוסיף עוד 1.20 ל״י.

למראה סימן השאלה שעל פניו של אי־לן הפנתה הקופאית את תשומת־ליבו ל־מחיר המוטבע על הקופסה שבידו: 4.70 ל״י.

כבירי לא ויתר. הוא פנה למנהל הכל־בו בטענה שלגביו אין זה חשוב אם הש־תנה המחיר. תמורת סחורה פגומה עליו לקבל סחורה תקינה. מנהל הכל־בו השיב שאין הוא יכול להחליף את התרסיס, היות והמחיר עלה. מה עוד שבעת הקנייה ה־קודמת היה התרסיס מיצרך החודש.

כבירי לא זכר פרט אחרון זה אך הח־ליט לוותר ושילם את ההפרש בסך 1.20 ל״י.

המחירים לא שונו. יומיים מאוחר יותר, בעת שכבירי קרא עיתון־ערב, נית־קלו עיניו במודעת ענק של פז, בה נאמר כי מחירי מוצרי פז, ביניהם אירופז, לא הועלו.

כבירי פנה מייד למשרד המסחר וה־תעשיה, ונענה כי בבירור שנערך עם מנ־הל הכל־בו, הצהיר האחרון כי המחיר לא עלה זה חמישה חודשים. כבירי לא הס־תפק בתשובה זו, ודרש בירור עם מנהל הכל־בו בנוכחות איש משרד המסחר וה־תעשית.

בדרך לכל־בו ניסה עדיין פקיד משרד המסחר והתעשיה לחסל את הענין. „חבל על הזמן,” טען. „ובכלל המחירים בכל־בו הם תמיד גבוהים יותר.” אך אילן כבירי עמד על שלו.

במשרדי המשביר לצרכן, שם נערך ה־בירור, הוציא המתלונן את תרסיס ה־אירופז והציג את המחיר המוטבע: 4.70 ל״י. בשלב זה החליט מנהל הכל־בו על קו הגנה חדש: „אני חושב שיש כאן טעות,” הסביר, „הנומרטור (מכשיר ה־מטביע מספרים) קפץ, ולכן הודפס ה־4.70 ל״י, במקום 3.50 ל״י.” כאשר חקר כבירי מדוע גילה זאת רק עתה, התפרץ המנהל: „אז מה אתה רוצה? את הלירה בחזרה? בסדר תקבל אותה.”

„כבירי לא ביקש את הלירה חזרה, ל־עומת־זאת ביקש מכתב התנצלות. עם כך לא היה מוכן להבטיח, שהוא מחסל בזה את הפרשה.

המכתב בושש משום מה להגיע. כבירי פנה בתלונה רשמית למשרד המסחר וה־תעשיה, והתלונן על הפקעת מחירים.

מחכה להתנצלות. כעבור ימים מס־פר קיבל כבירי העתק מכתב שנשלח מ־משרד המסחר והתעשיה לאגודת צרכנים שיתופית (המשביר לצרכן) בזו הלשון: „מאחר והינכם מודים שהיתה טעות ב־מחיר האירופז מתוצרת פזכים, ומאחר ש־הוסכם לשלוח מכתב התנצלות למתלונן, אבקש לשלוח לו את המכתב עם העתק אלינו.”

אך כבירי איננו מן המסופקים בקלות. במכתב ששלח לאגודת הצרכנים הוא שו־אל: „האם סיבת השתיקה נעוצה בעובדת היות המשביר לצרכן מוסד הסתדרותי? האם יש להעניש רק חנוונים זעירים ובע־לי מכולות?”

רק לאחר פניה בוטה זו, קיבל כבירי מכתב החתום על־ידי יהודה קאופמן, ה־ממונה על הביקורת הפנימית במשרד ה־מסחר והתעשיה. קאופמן משיב במכתבו שלא נמצאו הוכחות מספיקות על־מנת ל־העמיד לדין את המשביר לצרכן בירוז־שלים, והיות וכבירי קיבל מכתב התנצ־לות הרי שאין הם רואים מקום לפעולה נוספת מצידם.

האזרח הקטן כבירי, שהעיז ושאג, יושב ומחכה עדיין לאותו מכתב התנצלות.

כנראה שגופים מסויימים גדלו כבר מ־לעשות אפילו את המעט הזה.

באור ־ ורשבסקי

הקו הבטוח בין שתי נקודות

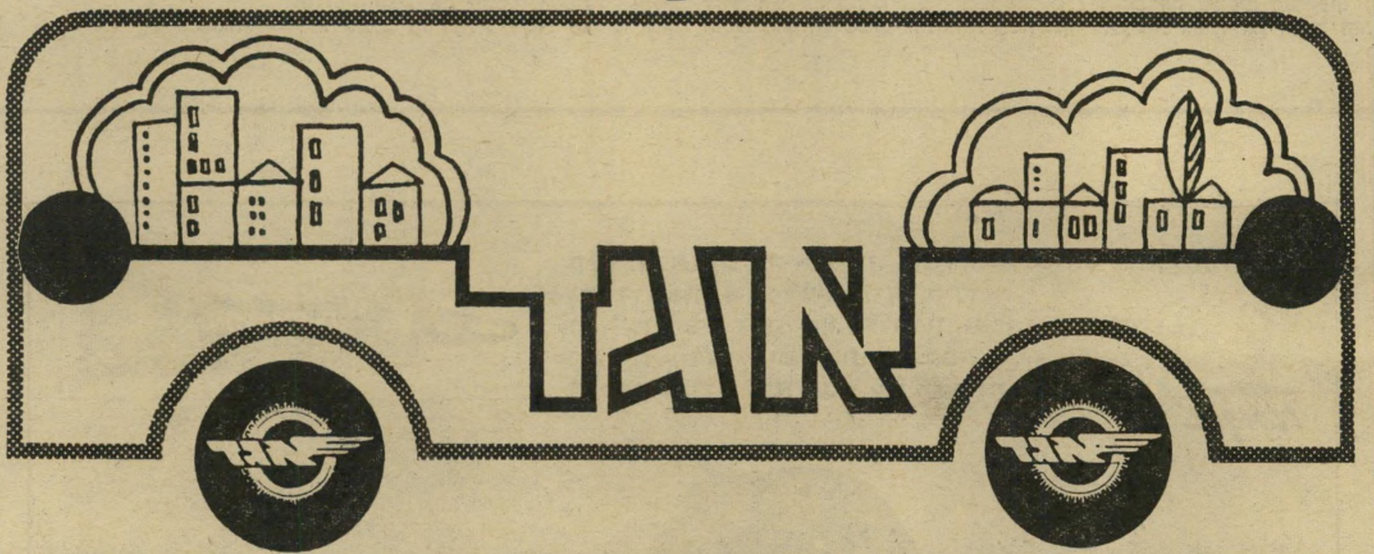

גם אתה יכול...

גם אתה יכול לזכות בפרסים לפי התכנית החדשה של מפעל הפיס.

מעתה הפרס הראשון
2×150,000 ל״י כ״א

ס״ה זכיות בכל שבוע
1,920,250 ל״י
מחיר הכרטיס **-.4** ל״י

מפעל הפיס

בכל יום חמישי הגרלה

טיולים משפחתיים נפלאים!

לאן נטייל השבוע?

בספרו החדש של אורי דביר — בעל המדור הקבוע ברדיו, „לאן נטייל השבוע?״ — תמצא פתרונות מגוונים לשאלה זו.

בספר 40 מסלולים המותאמים במיוחד לטיולים משפחתיים נפלאים. כל מסלול מותאם לטיול ולבילוי משפחתי של 5—7 שעות.

הספר מלווה בתרשימים, מפות וצילומים.

מחיר מוזל לרגל הופעת הספר —.14 ל״י

הוצאת א. לוין־אפשטיין בע״מ

הפצה ראשית: „בית עדים״, רח׳ קרל נטר 3 ת״א, טל. 623959.

גירושין נוסח קובה

אומרים שפעם היו הרבה גברים מסוג זה. אני לא היכרתי הרבה מהם. גברים אמיתיים כאלה. רחבים מכל הבחינות, ב־כתפיים, בלב, בכיס...

זה שאני כן מכירה הוא **קובה זיל־ברינג**. איך לא כינו כבר את הקובה הזה. מלך הבידור הישראלי, פארוק ה־יהודי, לב הזהב. הוא עלה על כל המליצות השדופות.

כשעלה לארץ מפולין ב־1941 הביא עימו

קובה זילברינג וידידות

רק הרבה כסף ומעט תיקוות. כשהחלו תיקוותיו מתגשמות אחת אחת, נוצר ב־ארץ המושג בילוי במועדון־לילה.

כי קובה הוא אביה מקימה של צברה. וקובה הוא האיש שאיכלס את צברה ואת שוק הבידור הישראלי בדמויות כ**אנריקו מאסיאס, דאריו מורנו, אדי קלברט** ו**עלמה קוגן**.

הוא עבד תמיד ביחס ישר לממדיו. אם כבר אז כבר. אם קוקסינלים, אז רק את האוריגינליים שנודעו בעולם כולו, ולא תת־תחליפים שעטנזיים.

גם כשהפסיד עשה זאת עם כל הלב. ב־1964 הביא את **שארל אזנאבור**. הישראלי המצוי לא רצה בו משום מה. קובה הפסיד בערב אחד 120.000 לירות. וזאת בימים שהלירה כבר לא היתה הרבה,

אך עדיין הכילה כמה אגורות.

„אז מה, אני אשב לבכות ?" שאל קובה, ואירגן בו בערב מסיבת קאביאר ושמפניה עבור הזמר שלא שר.

ישנו רק מושג אחד המגדיר היטב את קובה, האיש הזה הוא לארז'.

ועכשיו, כשאתם יודעים בדיוק במי ה־מדובר ולא תוכלו לטעות בו גם בחושך, אני יכולה לגשת לסיפור עצמו.

לפני תשע שנים הגיעה ערב אחד ל־צברה יפהפיה שחורת שיער ועין, שנשענה בחן על זרועו של **עידו בן־גוריון**, ה־אחד ואין שני לו.

קובה הציץ ונישבה. העלמה היתה בת 18 בלבד, עולה ממרוקו, בת למשפחה של תשע נפשות תמימות.

כל אלה לא הפריעו לקובה המסונוור להפוך אותה תוך חודש ספור לגברת **ריימונד זילברינג** עם כל הכרוך בכך.

ברוחב ליבו הקבוע כיסה קובה את ה־רעייה הטרייה בפרוות ואבנים מכל סוג ידוע ושאינו כזה. מספרים כי פעם, כש־היה במועדון לרגל עבודתו קיבל טלפון ממנה והקול המתוק הצהיר „אני רעבה". קובה שלח הביתה שני מלצרים ומונית אחת. לנהג ושני המלצרים נותר קצת מקום במונית בין המנות.

ריימונד זילברינג

כך שטה לה סירת החלומות תשע שנים כאמור.

גם כאשר הוכרז קובה ב־1967 כפושט־רגל, לא זנחה אותו ריימונד. היא אהבה והעריצה אותו כבעל וכאב.

אך כמאמר החכם, כל דבר טוב נגמר פעם. וגם הדבר הזה נגמר.

לפני כשנה וחצי החלו הבקיעים הרא־שונים. דווקא כשהחל קובה מתאושש מחורבנו הפיננסי, בהקמת המסעדה האי־דית: מיין מאמעס עסן, נגמרה לזוג ה־שפה המשותפת.

הגירושין יתקיימו בקרוב, אך קובה כרגיל אינו מניח למאורעות חיצוניים ל־העיק עליו מדי.

גונב לאזני כי הוא מתכנן להרעיש את תל־אביב במסעירה שבדירות הרווקים. יהיה שם חדר שינה מסטין אדום קומפלט. מיטה עגולה ומתרוממת עם אפיריוני קטי־פה. והתיקרה תרופד כולה במראות דמשק.

„עכשיו אוכל לעשות הכל כמו שצריך," דברי קובה.

לכבוד הגירושין הוריד קלות 16 קילו, והוא מתכנן מסיבת גירושין עליזה, כשעל הדלת יתלה שלט: ברוכות הבאות.

את הצד הנוגע ללב בעניין מספקת ריימונד רעייתו לעוד זמן מה: „אני יודעת רק דבר אחד. אם הוא יזדקק לי, לא חשוב איפה הוא יהיה ועם מי, אני תמיד אבוא אליו."

זו נאמנות וזה שכרה.

האהבה מתה

יחי הנישואין

אתם תתפלאו, אבל יש גם אנשים שמתחתנים בארץ הזאת. אחד התימהו־ניים האלה הוא **יאיר רוזנבלום** הפיזמונאי המוכר.

פעם היה הבחור סתם מאוהב ב**מיקה מרידור**, בתו של חה"כ (מיל.), אותה הכיר כשהיתה בלהקת פיקוד צפון.

כשעזבה מיקה את הצבא, עזבה גם את יאיר ונסעה ללמוד צילום בפריס.

תגובת יאיר לכל העניין: „אהבות מתות ואהבות נולדות, העיקר הבריאות."

וכשהוא אומר נולדות, אני יודעת בדיוק למה הוא מתכוון.

קוראים לה **עדנה וייסברגר**, וגם בה נתקל יאיר במסגרת עיסוקיו ה־צבאיים. עדנה היא קצינת החינוך של פיקוד מרכז.

ב־16 לפברואר, במועדון כליף היפואי, תהפוך אהבת הצמד לנישואים חוקיים.

אז כמו שנאמר: אהבות מתות ונישו־אים נולדים.

הדיגדוג של השנה השביעית

אני כבר לא מאמינה באמונות טפלות, טפו, טפו, טפו. אבל כל פעם שאני שומעת על גירושין, אני שואלת באופן אוטומטי: וכמה שנים הייתם נשואים? אני מוכנה להישבע כי כל תשובה שנייה היא שבע.

שבתאי טל

מה שרק מאשר, שהאגדה על „דגדוג ה־שנה השביעית" הגורם למספר הגדול ביו־תר של גירושין, אינה כל־כך אגדה, אם תרצו ואם לא תרצו.

ההוכחה הישראלית האחרונה לכך היא **שבתאי** (שפסל) **טל**, צלם השבועון ה־גרמני **שטרן** בארץ, שחגג השבוע בצהלה גדולה את אישורן הסופי של גירושיו, מאשתו **שושנה**. מסיבת הגירושין העלי־זה, שנערכה בקומה השנייה של מסעדת הדגם של **אלי רונן**, התחילה בסעודת דגים חגיגית שערך שפסל לשותפים ל־שמחתו, ביניהם: האלוף **רחבעם** („גנדי") **זאבי**; תת־האלוף **אברהם תמיר**, איש הטלוויזיה **דן בירון**, העיתונאים **דן פתיר** ו**אורי דן**.

כמובן, שכחתי לציין: שפסל בן ה־33 התגרש אחרי שבע שנות נישואין וילדה אחת.

אשת חייל מי ימצא

מילה שלי כאשה, עם שוויון זכויות, בלי שוויון זכויות, הנשים הן המין החזק.

לרב **איצ'ה מאיר לוין** ז"ל יש בן, **אפריים פישל לוין**. הבן נשא לו אשה נצר לבית חסידי **ורשביאק**.

עד כאן הכל עדיין כשורה.

המהומה התחילה כשהאשה החסודה הח־ליטה כי במאה ה־20 אין צורך להיות דתי מדי. היא שיכנעה בכך את הבעל וכמו שאמרתי, אין ככוחן של נשים. הבעל שוכ־נע למפח נפשו של אביו הרב.

הרב איצ'ה מאיר היה יהודי רב מעש. נוסף להיותו חבר־כנסת, היה מנהיגה ה־עולמי של מפלגת אגודת־ישראל.

משניפטר האב היזדרז הבן פישל והטיל עיקול על הירושה. הסיבה לחפזונו: חיכוכי ירושה עם אחיו הבכור **אריה לוין** חביבו של אבא.

מאליו ברור כי ללא עזרת המוח הנשי לא היה פישל דנן עושה מעשה כהילכתו.

מה שאשת החיל לא ידעה הוא, כי בנוסף לאח אריה ישנם שותפים נוספים לירו־שה. ולא שותף אחד או שניים כי אם מפלגה שלמה.

האב המנוח החזיק בחשבונו כספים של מפלגת אגודת־ישראל, אשר זרמו מכל רחבי העולם.

כשבאו מנהיגי המפלגה, דחופים ומבוה־לים, וביקשו ממר פישל להסיר את רוע העיקול, השיב להם האחרון בהיגיון צרוף, כי כל מה שהיה רשום בחשבונו של אבא, שייך לו חוקית ועזבונית.

כעת מסתובבים ראשי אגודת־ישראל ו־מחפשים דרך להוציא את מאות אלפי הלירות המפלגתיות, שהיו בחשבון, מידי היורש הזריז.

מיליון תמורת גט אחד

הגירושין הופכים כנראה למכת מדינה. אבל גם את זה, אני אומרת לכם, צריך לדעת לעשות. סתם לקום בוקר אחד ולקפוץ לשער האחורי של הרבנות כל אחד יכול. אבל להתגרש תמורת 1,000,000 לירות, זה כבר הימם אפילו אותי.

נעמי לרר היתה נשואה פעם לאחד ישראלי. אבל זה היה בתקופת היובש שלה, אותה שכחה כבר מזמן. חילץ אותה מאותה תקופה בעלה העכשווי, מקס לרר, שהתאהב בה אנושות ושילם לבעל דאז 150,000 מרק כדי לשחררה מבעלותו.

אבל כמו שטענתי תמיד, מה שמתחיל בכסף נגמר בכסף.

הבעל מקס, שהינו מיליונר יהודי השוהה מרבית השנה בגרמניה, התאהב שוב. מי שעושה את זה פעם, יש תמיד סכנה שיחזור על התהליך. הוא מוכן לשלם לנעמי חוקיותו מיליון לירות כדי שתניח לו ולאהובתו לאהוב בשקט.

האהובה החדשה היא מזכירה קטנה בשגרירות ישראל בגרמניה.

הלשונות המקשקשות מוסיפות כי הבעל המאוהב הבטיח נוסף למיליון גם 4000 לירות לחודש, מחיר הזנתה של צאצאית אחת.

כרגע מסתובבת נעמי ברחובות תל־אביב, באלפא רומאו, ומוכנה לספר לכל אחד כי בשבוע הבא היא נוסעת לגרמניה כדי להביא לסיומה את העיסקה המפתה.

המילון שיופיע ישר במהדורה 2 - מפני שהמהדורה ה־1 אזלה עוד לפני ההופעה

הממזרים של העברית

צריך לראות את הבעת הפנים של עולה חדש מרוסיה, אחרי שלושה חודשים באולפן, כאשר בנו יחזור מהרחוב או מהכיתה ויספר לו איך קראו לו ילדי השכונה: „צ׳פצ׳ול, גחליץ פספוס, שעושה קרקוז ומפסרח." שילך, ויתרגם לו את המובן. אפילו המורה באולפן לא תדע להסביר את הפירוש. או, למשל, מה יעשה אדם מן הישוב, מוותיקי העליה החדשה, למשמע המשפט: „שלפר יוצא מחקלוץ! גר בבויבריק, אבל בוכטות לא חסרות לו!" הוא יהיה בטוח, שהאזיאטים שוב מחנ־טרשים אותו.

צחוק צחוק, אבל... זאת היתה בעיה. המרחק בין שפת הרחוב בישראל, העברית המדוברת, לבין העברית התרבותית והמוגנת, השוכנת בין כרכי המילונים, מאפשר לפעמים לדבר אל אדם שנולד וגדל בארץ בעברית, שהוא לא יבין ממנה אף מילה מזורגגת אחת. על הסלנג הישראלי נערכו כבר מחקרים רבים, אבל אף אחד לא עשה מה שעשתה נתיבה בן־יהודה, בתו של הד"ר בן־יהודה, מנהל הגימנסיה „הרצליה" לשעבר, ואשתו לשעבר של הד"ר פנחס אביבי. נתיבה, „השדה הבלונדית" של הפלמ"ח, בעזרת עוד איזה עיתונאי אחד, ששמו זרח לפתע מהפרכון, הוציאה את „המילון העולמי לשפה העברית המדוברת", אוסף לא־נורמלי, של הממזרים של השפה העברית — הבנים הבלתי חוקיים של שפה המתמסרת לכל מחזריה.

הספר, שיופיע בהוצאת לוין־אפשטיין, אינו רק תרומה לתרבות ולמדע. הוא יהיה לא רק ספר חובה מגני־הילדים ומעלה, שבלעדיו אי אפשר היה להתמצא בנבכי החברה הישראלית החדשה. המעלה הגדולה ביותר שלו היא, שהוא המילון היחיד, לפחות בשפה העברית, שאפשר לקרוא אותו מתחילתו ועד סופו כמו רומן מרתק, כמו שירה, כמו יצירה פורנוגרפית וכמו ספר הבדיחה והחידוד בעת ובעונה אחת.

מכיוון שלא יהיה עיתון בארץ שלא יהלל ולא יצטט את היצירה המופלאה הזו, ומכיוון שלא יהיה כמעט עיתון שיעז להביא כהמחשה את מבחר הקטעים „הנועזים" במילון, מוגש להלן לקט מקרי של „מילים גסות" בשפה העברית המדוברת, כפי שהן מופיעות במילון, בליווי ההסברים וההדגמות, המקור וצורות השימוש בהן. גם האיורים שבעמודים אלה, כולל הסבריהם, לקוחים כולם משפע העיטורים של המילון.

קוראים שיצליחו להשיג את הספר, ושיהיו להם בוודאי מילואים למילון — ביטויים וניבים שלא נכללו בין הגדרותיו — מוזמנים בזה לשלוח את תוספותיהם למערכת „העולם הזה". לקט חידושי־לשון ממזריים, שלא נכללו אפילו במילון הממ־זרי, יפורסם בקרוב.

א

אחול מניוק (ערבית), פיקח, תכ־סיסן, „ממזר". תסמוך עליו, **אחולמניוק גדול. קנה דירה אחולמניוקית ובזול! האחולמניוק הזה יודע להסתדר.**

אינעל רבך (ערבית) קללה חריפה. **אינעל רבך אתה עם ההצעות שלך! ● אינעל רבום הפקידים האלה, הוציאו לי את הנשמה, בחיי!**

אכל חרא סבל מאוד, השקיע מאמצים רבים, אך ללא הצלחה או הנאה. **שלוש שנים הוא התאפק. אכל חרא ושתק. עד שקיבל דרגה. ● אכל הרבה חרא בחיים שלו, המסכן הזה. בוושינגטון ובאו"ם הוא היה ביג־שוט גדול, אבל במפא"י הוא אכל חרא עד שהחתיארים האלה הסכימו למסור לו את תיק החינוך.**

ב

באידיש זה מצחיק מאוד — תירוץ לבדיחה, מכל מוצא שהוא, שלא הצחיקה. **על חבל הכביסה של הסקוטי, תלויים ניירות טואלט לייבוש. לא מצחיק? באידיש זה מצחיק מאוד.**

בדיחה מסריחה בדיחה העוסקת בהפרשות הגוף. דוגמא: **אחד בא לרופא ואומר לו: דוקטור, אני לא יודע מה זה. אני אוכל ירקות — יוצאים לי ירקות, אוכל לחם — יוצא לחם, אוכל בוטנים — יוצאים בוטנים. מה לעשות דוקטור? חשב הרופא וחשב ולבסוף אמר: אתה יודע מה? תאכל חרא.**

בלי ידיים 1) בחורה אומרת זאת כאשר אינה רוצה להתעלס באהבה: **אני מוכנה לשמוע תקליי־טים, אבל בלי ידיים.** 2) נאמר למאיים בשימוש בכוח: **השוטר התחיל להתחמם, אז אמרתי לו: בלי ידיים, חביבי.** 3) רכיבה על אופניים מבלי להחזיק בידיות: **בלי ידיים אתה יכול?** 4) סמל למלאכת כפיים מפרכת: **נשארתי בלי ידיים מהעבודה הזאת.**

ג

ג׳ורה 1) בור שופכין, בור ספיגה. **שפכה לג׳ורה את הפיילה יחד עם הילד.** 2) כינוי לפה המפיק גסות רוח וקללות. **פתחה את הג׳ורה שלה והתחילה לקלל.**

גיט יונטף! אמירה שפירושה: פתאום! פת־אום הבין! לפתע החל שוב! **א: כוס אוחתו! עוד פעם הפסקת חשמל. ב: גיט־יונטף. ● א: אין סוכר בבית. ב: גיט יונטף.**

גמרת? — תורידי־את־המים! אמירה ש־משמעותה: אני מתעלם מדבריך! אינני מייחס חשיבות לדבריך! אני בז לך!

ד

דחף ידיים ביטוי הנאמר על ידי הבלתי־מרוצה על פעולותיו של אדם שניסה להתעלס אתה באהבים. **עוד לא הספיק להכניס למהלך ותיכף הת־חיל לדחוף ידיים, הגועלי!**

דפק 1) נתן בכוח, אילץ. **דפק לו שבועיים מאסר. ● דפקו לנו שש בחינות לשבוע אחד.** 2) עשה, ביצע באופן מצויין. **העסק דפק טיפ־טופ. ● דפקתי שתי נסיעות לחיפה.** 3) הרס, החריב. **שכח להביא מלח ודפק את כל הטיול.** 4)הזדווג, בא במגע מיני. **הוא חשב שהוא דפק אותה, אבל בעצם היא דפקה בזה את אשתו.** 5) העניק לו כגמולו, העניש אותו. **תראה הפנקס פתוח ואנחנו עוד נדפוק אותם.** 6) ניצח. **דפקנו את אינדונזיה אחד אפס.** 7) ירה, הרג, פגע באוייב. **דפקנו שלושה ערבים.**

דרטה (ערבית) שחרור גזים מן המעיים. **ה־מורה! המורה! משה עשה דרטה!** (דוגמאות לסוגי הדרטות: יוסוף — **חם ושקט** (מסוכן בנוכחות אדם נוסף); שוש — **שקט ומסריח לאללה** (מותר בשעת ריקוד); **פרויקה** — **בינוני אך צלול** (רק ברחוב); **אברום** — **חזק מאוד אך חסר** ריח (מותר בין חברים); **אריק בר־דרומה** — **צרור מרשים** (בשדה, בשעת קרב או בתחרות).]

עשתה לו בושות

נייק זקן

לא פייר

חרמנית

ה

הזדרגג 1) בעל, קיים מגע מיני. 2) נכשל, נהרס, הושחת. **כל המבצע הזדרגג בגלל הזונה הזה, ששכח לקחת דלק רזרבי.**

הזיז את התחת ביטוי שמשמעותו: פעל, ביצע, הזדרז, מיהר. **יללה, חברה, תזיזו את התחת. אנחנו לא נשאר כאן כל הלילה. ● מה אתה חולם שם? אולי תזיז כבר את התחת. ● שנה הוא לא הזיז את התחת ופתאום הוא צועק גוולד.**

הלך קקן (אידיש) 1) מת, נפטר. **בריא כמו שור, יום אחד קיבל התקפה והלך קקן.** 2) נחרב, נכשל, לא הצליח, נהרס, הושחת. **נסע בלי שמן וכל הטרקטור הלך קקן. ● שמונים דונאם פרדס הלכו קקן בכפור הזה. ● כל התקוות לשלום הלכו קקן רבותי.**

ו

ויבלה — (אידיש) עקרת־בית נמו־כת קומה, עגלגלה, מבוגרת, אשת חיל מצויינת, שופעת חום, צנועה. **תראה אותה ברחוב לא תתן בשבילה גרוש. אבל בבית היא ויבלה־זהב. מחממת את הלב. ● היא לא יפה במיוחד, היא לא כל כך חכמה, אבל היא ויבלה נחמדה.**

ויץ — בדיחה אקדמית אינטלקטואלית — עפ"ר שאינה מעוררת צחוק. **סיפר איזה ויץ חלוש והסביר אותו שעתיים. ● קראת את הספר של דב סדן „קערת שקדים, ויצים וצימוקים?"**

וספה (לטינית) 1) קטנוע. **קניתי וספה יפנית וגמרתי עם בעיות החניה.** 2) וסת. **היא לא יוצאת מהבית היום. יש לה וספה.**

ז

זיון 1) הזדווגות, משגל. 2) כשלון, אסון. **זרענו אלפיים דונם שעורה ו־הזרעים לא נבטו, אתה יודע איזה זיון זה בשביל המשק. ● ברדיו: הרוסים יזיינו את הסורים. מוטקה: איזה זיון למדינה! ●** 3) ענישה, נקמה, שילום המגיע, החזרת הגמול. **אתה תראה אם המח"ט לא יכניס לנו זיון בשביל הדבר הזה. ● מפא"י חטפה זיון בקרית־שמונה.**

זיין את הנשמה הציק לו, הטריד אותו, נטפל אליו ולא הירפה ממנו. **שעתיים זיין לנו את הנשמה עם הפרשנות המדינית שלו.**

זין־קצוץ לא כלום, חסר ערך, מאומה. נאמר בגסות רבה. **לא נותן בשבילו זין קצוץ. ● את החיים שלי אני מוכן לתת בשביל המדינה, אבל בשביל העסקנים המפלגתיים האלה אני לא נותן זין קצוץ.**

זרגג 1) בעל, הזדווג, בא במגע מיני. 2) השפיל, הכניע, הרס, שילם לו כגמולו, קילקל, השחית. **הם יזרגגו את כל המבצע, השמקס האלה!**

ח

חונטה. 1) בחורה מכוערת, לא מעניינת, דוחה. **והחונטה הזאת עוד הולכת לסלון יופי. לגרז׳ היא צריכה ללכת!** 2) זונה זולה. **מסתובבת ברחוב כמו חונטה.**

חניוק. כינוי לאדם בזוי, המעורר סלידה. **א: עד שלא יפטרו מכל החניוקים בועד הפועל — אין שום סיכוי. ב: אז אין שום סיכוי.**

חרא בלבן דבר מה גועלי מאוד, המעורר שאט נפש. **אכלנו חרא בלבן, כל השבוע גבינה לבנה ותפוחי־אדמה. ● א: מה יש היום לאכול? ב: חרא בלבן. ב: אז לי בבקשה פעם אחת בלי לבן.**

חרופ. (אידיש) שינה. **רק הניח את הראש על המיטה, תפס חרופ — פחד! ● ישנתי עשר שעות. זה היה חרופ רציני.**

חרמן. כינוי לאדם בעל יצרים מיניים עזים, שגברו בו יצריו. **תזהרי מהחרמן הזה, הוא לא יעזוב אותך אם לא תעזבי לו.**

יושב חזק

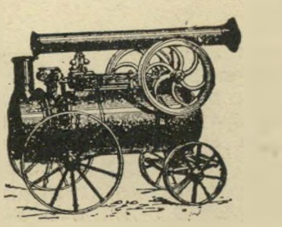

טרטייקה

דוחף ידיים

חיה מסופלסת

איבד את הראש

ט **טזטוז** השמעת קריאת זלזול: טוזזז. התחיל ירוחם לסלסל בשפמו. פתאום הוא שומע טזטוז אדיר מאחד הספסלים האחוריים.
טטלה (אידיש), ממושמע, מציית בנאמנות. **הוא ישלם אצלי כמו טטלה. ● כמו טטלה הוא יעשה מה שנגיד לו.**
טרונצ'ו כינוי גנאי לאדם טיפש, מטומטם. **הדליק נרות חנוכה וכמעט שרף ת'בית, הטרונצ'ו הזה. ● מה אתה עומד בדלת כמו טרונצ'ו. תיכנס כבר.**

י **יוחנן** **אבר המין הזכרי.**
יוצא־מן־הקלוץ גרוע מאוד, רע מאוד, יוצא מן הכלל בלשון סגי נהור. **א: איך הסרט. ב: יוצא מן הקלוץ.**
ימפוץ כינוי גנאי: טיפש, אידיוט, בליעל. **תראה את הימפוץ הזה עם המטריה בשמש.**
יקה־פוץ כינוי גנאי לאדם אשר מוצאו מגרמניה ועוד נוסף לכך הוא גם טיפש מאוד. **הנהג לנוסע: לא לקפוץ! הנוסע: אני לא לוליק פוץ! אני יקה־פוץ.**
ירכתיים — עכוז, תחת. **יש לה זוג ירכתיים, תענוג לראות.**

כ **כאב ביצים** הרגשת תסכול מיני. **כאב ביצים יצא לי ממנה, זה הכל.**
כוס אוחתך קללה חריפה. **כוס אוחתו הטלוויזיה ומי שהמציא אותה. ● כל יום שני וחמישי מיסים חדשים — כוס אוחתו כל הממשלה הזאת! ● כוס אוחתום התפוחי־אדמה האלה. רקובים אחד אחד! ● כוס אוחתו הכסף — העיקר הבריאות.**
כוס אמך קללה חריפה ביותר. **כוס אומו הרדיו המחוריין הזה. לא שומעים את גלי צה"ל.**
כוס סודה צורה מעודנת ומאופקת של הקללה „כוס אמך".
כיבינמאט (רוסית) לעזאזל. **אך, כיבינמאט כל העבודה הזאת. ● כיבינימאט אתה עם ההצעות שלך.**

ל **לא עושה פיפי על השטיח.** מתנהג למופת, אין לחשוש מהתנהגותו.
לא עשו אותו באצבע. ותיק, נבון, בקיא, לא ניתן להשפעה או להשפלה. **לא עלי, חביבי! אותי לא עשו באצבע! ● זה לא ילך להם בקלות איתו, לא עשו אותו באצבע, הוא בענינים.**
לא שם זין — שם זין ביטוי המציין אדישות מופגנת, משפילה (גם המשפט החיובי וגם השלילי באותה משמעות). **אני שם זין עליו ועל כל ההוראות שלו. ● במיץ שלהם, אני לא שם זין עליהם.**

מ **מה איתך?** ביטוי הנאמר בעצבנות ומשמעותו: לא נכון, אין הדבר כך! אל תבלבל את מוחי! הפסק להציק לי! **א: יגאל אלון לא היה בפלמ"ח בכלל. ב: מה איתך!? ● א: אני רוצה לדעת דבר אחד: לקחת את הכסף או לא? ב: מה איתך!? אתה השתגעת?**
מחומם 1) כינוי לאדם שיצרו גבר בו, חושק מאוד. **היה חודש בים וירד לחוף מחומם מאוד.** 2) רוגז, כועס. **הם יודעים טוב מאוד למה אני מחומם על ההנהלה. אני עוד לא שכחתי את השי־לחגים שלא קיבלתי.**
מענטזת מנענעת את עכוזה בהליכה. **קנתה נעליה עם עקבים ויצאה מענטזת לרחוב.**

נ **נבלוס** הומוסכסואליסט, משכב זכר, מעשה סדום. **תוריד את היד! אני אומר לך! מה זה פה, נבלוס?**
ניג'ס (אידיש) טרדן, מציק, נטפל בלי סוף לדברים בלתי חשובים ואינו מרפה. **אתה פוגש אותו ברחוב ושואל אותו מה שלומו, אז הוא מיד מתחיל לספר לך מה שלומו הניג'ס הזה.**
נייק (ערבית) נואף, הלהוט אחרי יחסים מיניים. **עד החתונה היה בתול ואחר־כך נהפך לנייק — פחד אלוהים! ● הוא רק עושה רושם** של נייק, **אבל בעצם הוא מתרומם.**
נתנה קיימה מגע מיני, התמסרה. **איזה נתנה לו? א־קרנק נתנה לו! ● בטח שנתנה לו. לא ראית שהם יצאו מהחדר כאילו לא מכירים אחד את השני?**

ס **סדר** (ערבית) ביטוי שפירושו: איש לא חייב יותר לשני כלום. שווה בשווה. **קח את החמש לירות שלך ואנחנו סדר. ● עכשיו דפקתי אותך ואנחנו סדר.**
סוס קטן! ביטוי שמשמעותו: זוז קצת! **תן לשבת. סוס קטן!**
סמטוחה מהומה, רעש גדול, אנדרלמוסיה. **דרש לסלק אותו מהמשק. התחילו לריב. קמה סמטוחה שלימה.**
סרטן אדם שבמקצועו הוא מקרין סרטים.

ע **עבד עליו.** שידל אותו, פיתה אותו, התאמץ לשכנע אותו. **יש שני מיליון יהודים בארץ, ודווקא עלי החלטת לעבוד? רד ממני, חביבי! ● יללה! תפסיקי לעבוד עלי. את הבעל שלך תאכילי לוקשן כאלה.**
עד העצם 1) באופן יסודי ביותר, באופן קיצוני, במידה גדולה מאוד. **דפקו את פועלי הנמל עד העצם. ● רבין דפק את נאצר עד העצם.** 2) **הזדווגות.**
עלא־ערי (ערבית) ביטוי משפיל המציין אדישות רבה, חוסר התחשבות. **אתה, המפלגה שלך, וכל החברים שלך על הערי כולכם! ● שיאסרו אותי, עלא ערי, מה איכפת לי!**
עלא פטא ביטוי שמשמעותו: לא איכפת לי, אני אדיש, איני מייחס כל חשיבות לדבר! **א: אתה תחטוף חזוק! ב: עלא פטא. ● א: אבל זאת עבירה על החוק. ב: עלא פטא.**

פ **פה!** קריאה המביעה גועל־נפש, סיאוב, סלידה. **לתקוע נודות במצעד יום־העצמאות? פה! תתביש לך! ● היום כבר מתנשקים באמצע הרחוב ואני אומר לכם: פה! להכניס לשון לפה של בחורה זרה — פה! אני מבין אמא, אחות — מישהי מהמשפחה, אבל בחורה זרה — פה!**
פוסטמה (לאדינו) כינוי גנאי: שפל, חסר־ערך, פעוט, בזוי, מעורר סלידה. **הפוסטמה הזה אומר לי אידיוט!**
פוץ־איונוביץ' (אידיש) המילה פוץ, כשהיא באה בהדגשה מכוונת. **אל תהיה פוץ־איונוביץ'. תיגש אליו, תדבר איתו, אני בטוח שהוא יבין.**
פזוונק (תורכית) כינוי גנאי לאדם מעורר סלידה, נבזה.
פצ'המצ'ה (אידיש) כסף. **חוץ מפצ'המצ'ה אין לו שום דבר בראש.**

צ **צוונציק.** ישן, יצא מהאופנה. **בא לנשף פורים עם ז'אקט משנות צוונציק. ● ההורים שלה צוונציק.**
צווילינגמכר (אידיש) כינוי לעג למתפאר ביכולתו. **א: אם היא תדבר הרבה — אני אכניס אותה להריון. ב: תראו את הצווילינגמכר הזה! ● לא כדאי כבר לרחוץ את הילד, אני אעשה לך אחר. ב: תראו את הצווילינגמכר הזה!**
צ'ורטיוזניט (רוסית) קללה חריפה.
צ'חובלה כינוי לאשה מכוערת, תגרנית, אשת מדנים. **שנתיים אחרי הנישואין הפכה לצ'חובלה נוראית.**
צנור 1) רובה בשפת הסתר של ההגנה. 2) אבר המין הזכרותי.
צ'פצ'ולה (לאדינו) כינוי לגלוג המיחס לאדם קטנות, אפסות, כעור. **השדכנית הציגה לי איזה עשר צ'פצ'ולות ושום דבר לא יצא מזה.**

ק **קוטר** (אידיש) מתלונן, אדם העושה משהו ואחר בוכה ומתאונן, מלא טענות. **כלב מי שיוצא עוד פעם לפעולה עם הקוטר הזה.**
קונציניו־מוציניו (אידיש) ביטוי שפירושו יחסי אהבהבים, חיבה מופגנת. **קודם היה קוציניו־מוציניו, ואחר כך לא רצה להסתכל עליה. ● עבודה לחוד וקוציניו־מוציניו לחוד.**
קרחן 1) בית זונות. **נעשתה עצמאית, התגרשה ופתחה קרחן.** 2) אי־סדר משווע, אנדרלמוסיה. **עשה קרחן מהפלוגה, ברדק מזוזע.**

ר **רגלי פסנתר** שוקיים שמנות במיוחד. **למעלה היא בסדר — אבל למטה — רגלי פסנתר.**
רקוד לחיץ רקוד סלוני, שבשעת הריקוד בני הזוג מתקרבים זה אל זה במאד מאד.
רשם על הקרח ביטוי שמשמעותו: זלזול בחשיבות, התעלמות. **לא תראה אצלו גרוש. אתה יכול לרשום את החוב על הקרח.**

ש **שיבק עליו** (ערבית) עשה אותו לצחוק. עשה ממנו חוכא ואיטלולא. **אתה מדבר ברצינות או שאתה סתם משבק עלי?**
שו־שו עבודה סודית, כגון עבודת המודיעין או שירות הבטחון. **היה שנה- וחצי בשו־שו. ● השו־שו נכנס לו בדם. הוא אפילו לא אומר מה שלומו.**
שטוזה (אידיש) 1) הלם. **כשראה את הבת שלו מעשנת — חטף שטוזה.** 2) מכה חזקה, ענישה, הכרעה, דיכוי. **שתק שנתיים ובסוף הכניס לו שטוזה כזאת — שהוא לא ידע מהראש שלו.**
שרמוטה 1) כינוי גנאי לאדם שפל, לא ישר. **שרמוטה כזאת לא ראיתי בימי חיי.** 2) זונה. **אמא שלה היתה שרמוטה עוד בבודפסט.**

ת **תחתוני גולדה** — נפוליאונים.
תיז־מרתו (ערבית) 1) קללה, גידוף. 2) כינוי גנאי לתזמורת, על פי הצלצול הדומה לעברית. **איזה חרא של תוכנית. היו שם יוסף כהן ותיז־מרתו.**
תלחס־תיזי ביטוי משפיל מאוד, שמשמעותו סירוב מוחלט, זלזול רב. **תלחס תיזי, אתה עם המונקי ביזנס שלך!**
תענוז תענוג גדול, בעיקר מיני (מקורו: בשגיאה המקובלת בכתב־יד, כאשר האותיות זין וגימל מתחלפות, בעיקר אצל ילדים.) **בתחנת אגד בחיפה, היתה המון זמן כתובת בגיר, בכתב־יד, באותיות עקומות של מטר גובה: „לגיין גה תענוז זדול מאוד."**

אינעל אבי אביהם

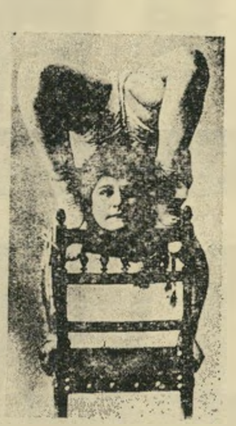
שמה את הרגליים על הכתפיים ויצאה לדרך

וילדה חייה

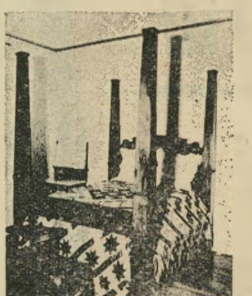
המיטה הזו שווה מיספר

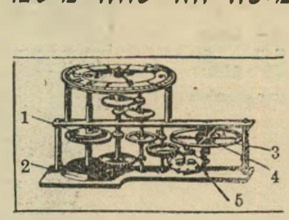

הבפנוכו של השעון

מתרוממים

שרמוטה

הוא לוקח צ'אנסים

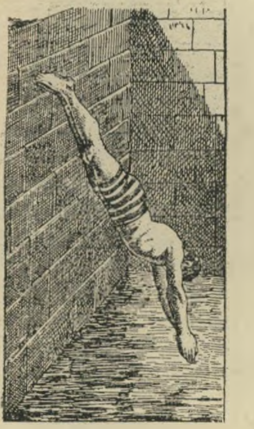
על החיים ועל המוות

יצא מהמחזור

הגיע לו

מספר 1794 שנה 36 ג׳ שבט תשל״ב 19.1.1972 המחיר 2.00 ל״י

העולם הזה

הפצצ
של השנה

״מיבצע אהבה״ של שר הבטחון

הסיפור המלא על
הפרשה האינטימית
של שר־הבטחון
שהפכה
לשערוריה
בעלת משמעות
בטחונית
וציבורית